

**MÖ. III üncü - MÖ. II inci BİNDE MEZOPOTAMYA
ve YAKIN ÇEVRESİNDE BULUNAN AJURLU
KAİDELER, KAİDESİ AJURLU ÇANAKLAR**

Pınar DÖĞERLİ

**Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü**

**Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav
Yönetmeliği'nin**

**Arkeoloji-Sanat Tarihi Anabilim Dalı için Öngördüğü
YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak hazırlanmıştır.**

**Ankara
Eylül, 1985**

Yucca Leu de

MÖ.III üncü - MÖ.II inci BİNDE MEZOPOTAMYA
ve YAKIN ÇEVRESİNDE BULUNAN AJURLU KAİDELER,
KAİDESİ AJURLU ÇANAKLAR

Pınar DÖĞERLİ

Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav
Yönetmeliği'nin

Arkeoloji-Sanat Tarihi Anabilim Dalı için Öngördüğü
YÜKSEK LİSANS TEZİ Olarak hazırlanmıştır.

Ankara
Eylül, 1985

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İşbu çalışma, jürimiz tarafından, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Üye

Üye

O N A Y

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

/ /1985

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Babam, Ali Döğerli'ye

İÇİNDEKİLER:

ÖNSÖZ.....,VII

KISALTMALAR.....,VIII-XIX

1. Bibliografya Kısaltmaları

2. Diğer Kısaltmalar

A- GİRİŞ 1-3

B- AJURLU KAİDELERİN ve KAİDESİ AJURLU ÇANAKLARIN BULUNTU
MERKEZLERİ.....4-16

C- AJURLU KAİDELERİN ve KAİDESİ AJURLU ÇANAKLARIN MALZEME
ve TEKNİÇİ.....17-18

D- AJURLU KAİDELERİN ve KAİDESİ AJURLU ÇANAKLARIN
TİPOLOJİSİ.....19-33

I. AJURLU KAİDELER.....19-23

1. Gövdesi Silindir Biçiminde Olan Kaideler

2. Gövdesi İçbükey Olan Kaideler

2.1. Gövdesi İçbükey Olan Kısa Kaideler

2.2. Gövdesi İçbükey Olan Uzun Kaideler

3. Gövdesi Dışbükey Olan Kaideler

3.1. Gövdesi Dışbükey Olan Kısa Kaideler

3.2. Gövdesi Dışbükey Olan Uzun Kaideler

4. Gövdesi Konik Biçiminde Olan Kaideler

5. Gövdesi Değişik Profilli Kaideler

II. KAİDESİ AJURLU ÇANAKLAR.....23-30

1. Çanak ile Kaidesinin Arası Kapalı Olan Örnekler

1.1. Gövdesi Silindir Biçiminde Olan Kaideler

1.1.1. Gövdesi Silindir Biçiminde Olup, Alt Kısma Doğru
Genişleyen Kaideler

1.2. Gövdesi İçbükey Olan Kaideler

1.3.	Gövdesi Dışbükey Olan Kaideler	
1.4.	Gövdesi Konik Biçiminde Olan Kaideler	
1.5.	Gövdesi Piramidal Biçiminde Olan Kaide	
2.	Çanak ile Kaidesinin Arasında Bağlantı Deliği Bulunan Örnekler	
2.1.	Gövdesi Silindirik Biçiminde Olan Kaideler	
2.2.	Gövdesi İçbükey Olan Kaideler	
2.2.1.	Gövdesi İçbükey Olup, Üst Kısma Doğru Genişleyen Kaideler	
2.2.2.	Gövdesi İçbükey Olup, Üst Kısma ve Alt Kısma Doğru Genişleyen Kaideler	
2.3.	Gövdesi Dışbükey Olan Kaideler	
2.4.	Gövdesi Değişik Profilli Kaideler	
III.	PARÇALAR HALİNDE ELE GEÇİRİLEN DİĞER ÖRNEKLER.....	30-33
1.	Gövdesi Silindirik Biçiminde Olan Örnekler	
1.1.	Gövdesi Silindirik Biçiminde Olan Üç Ayaklı Örnek	
2.	Gövdesi İçbükey Olan Örnekler	
3.	Gövdesi Konik Biçiminde Olan Örnekler	
4.	Gövdesi Değişik Profilli Örnekler	
E-	KAİDELERİN ve KAİDELİ ÇANAKLARIN TİPOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	34-35
F-	AJURLU KAİDELERİN ve KAİDESİ AJURLU ÇANAKLARIN BEZEKLERİNE GÖRE İNCELENMESİ.....	36-55
I-	BOYA BEZEKLER.....	36-38
	1.Geometrik Bezekler	
	2.Hayvan Bezekleri	
II-	KABARTMA BEZEKLER.....	38-43
	1.Geometrik Bezekler	
	2.BİTKİ Bezekleri	
	3.Hayvan Bezekleri	

Ö N S Ö Z

1982 yılı Gırnavaz Kazısında P-12 ve P-13 plankarelerinde çalıştığım sırada, büyük bir yapı kalıntısına bağlı olarak kaidesi ajurlu ünik bir kap ele geçmiştir. Kapın işlevi ve benzerlerinin tartışıldığı kazı ortamında, Sayın Doç. Dr. Armağan Erkanal konuyla ilgili çalışma yapmamı önermiştir.

Bu nedenle, konum olan "MÖ.III.üncü-II.inci Binde Mezopotamya ve Yakın Çevresinde Bulunan Ajurlu Kaideler, Kaidesi Ajurlu Çanaklar" Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Tezimi yönlendirilen Sayın Doç. Dr. Armağan Erkanal'ın yakın ilgi ve yardımlarına, ailemin desteğine, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünde çalışan meslektaşlarımin gösterdikleri duyarlılığa içtenlikle teşekkür ederim.

Pınar DÖĞERLİ

Ankara, 1985

KISALTMALAR:

1. Bibliografya Kısaltmaları

- AfO : Archiv für Orientforschung, Berlin
- AJA : American Journal of Archaeology, New York
- Ant J : Antiquaries Journal, London
- Belleten : Türk Tarih Kurumu, Belleten, Ankara
- CMO : Collection de la Maison de l'Orient Méditerranéen, Lyon
- Iraq : Iraq published by the British School of Archaeology in Iraq, London
- MJ : The Museum Journal published by the University Museum, Philadelphia
- MVA : Mitteilungen der Vorderasiatisch-Aegyptischen Gesellschaft, Leipzig
- OAC : Orientis Antiqui Collectio, Roma
- OIP : Oriental Institute Publications, Chicago
- RHR : Revue d'Histoire des Religions
- SBA : Saarbrücker Beiträge zur Altertumskunde, Bonn
- Syria : Syria-Revue d'Art Oriental et d'Archéologie, Paris
- TAD : Türk Arkeoloji Dergisi, Ankara
- WVDOG : Wissenschaftliche Veröffentlichungen der Deutschen Orient-Gesellschaft, Leipzig
- Alacahöyük, 1966 : Koşay H.Z., Akok M., Alacahöyük Kazısı 1940-1948, Ankara, 1966
- Alishar, OIP XXVIII, 1937 : Osten von der H.H., The Alishar Höyük: Seasons of 1930-1932, OIP XXVIII, 1937

- Alp, Belleten CLVI, 1982 : Alp S., "Hititlerin Dinsel Tören-
lerinde Kullanılan Temizlik Mad-
desi tuhhueşşar Üzerine Bir İnce-
leme", Belleten CLVI, 1982, s.247
259
- Andrae, Assur : Andrae W., Die Festungswerke von
Assur, Leipzig, 1913
- Andrae, Ishtar-Tempel : Andrae W., Die Archaischen Isch-
tar-Tempel in Assur, Leipzig,
1922
- Amiet, Alten Orient : Amiet P., Die Kunst des Alten Ori-
ent, Paris, 1977
- Bache, MJ XXIV, 1935 : Bache C., "The First Assyrian Le-
vel at Tell Billa", MJ XXIV, 1935
s.33-51
- Beycesultan II : Lloyd S., Mellaart J., Beycesultan
II, London, 1965
- Bossert, Altsyrien : Bossert H., Altsyrien, Tübingen,
1951
- Breton, Iraq XIX, 1957 : Breton L., "The Early Periods at
Susa, Mesopotamien Relations",
Iraq XIX, 2, 1957, s.79-124
- Burrows, Ur : Burrows E., Ur Excavations Texts
II: Archaic Texts, London, 1935
- Byblos I : Dunand M., Fouilles de Byblos I;
1926-1932, Paris, 1937
- Byblos II : Dunand M., Fouilles de Byblos II,
1933-1938, Paris, 1956
- Byblos V : Dunand M., Fouilles de Byblos V,
Paris, 1973

- Coşkun, Kap İsimleri : Coşkun Y., Boğazköy Metinlerinde Geçen Bazı Seçme Kap İsimleri, Ankara, 1979
- Delaporte, Arslantepe : Delaporte L., Arslantepe La Porte des Lions, Paris, 1940
- Equini, OAC X, 1970 : Equini S.E., Malatya II: Rapporto Preliminare Della Campagne 1963-1968, OAC X, 1970
- Fugmann, Hama : Fugmann E., Hama Fouilles et Recherches de la Fondation Carlsberg, 1931, 1938, Copenhagen, 1958
- Furumark, Mycenaean Pottery : Furumark A., The Mycenaean Pottery: Analysis and Classifications, Stockholm, 1941
- Gates, Alalakh : Gates H., Alalakh, Levels VI and VII, Malibu, 1981
- Hacılar II : Mellaart J., Excavations at Hacılar II, Edinburgh, 1970
- Hachmann, SBA 3, 1966 : Hachmann R., Kuschke A., Kamid el-Loz 1963/64, SBA 3, 1966
- Hachmann, SBA 5, 1969 : Hachmann R., Vademecum der Grabung Kamid el-Loz, SBA 5, 1969
- Hachmann, SBA 22, 1980 : Hachmann R., Kamid el-Loz 1968-70, SBA 22, 1980
- Hachmann, SBA 32, 1982 : Hachmann R., Kamid el-Loz 1971-74, SBA 32, 1982
- Hachmann, SBA 34, 1984 : Hachmann R., Kamid el-Loz 5. Die Stratigraphie, SBA 34, 1984
- Hrouda, Vorderasien I : Hrouda B., Vorderasien I; Mesopotamien; Babylonien, Iran und Anatolien München, 1971

- Ingholt, Hama, 1934 : Ingholt H., Rapport Préliminaire sur la Première Campagne des Fouilles de Hama, København, 1934
- Ingholt, Hama : Ingholt H., Rapport Préliminaire sur sept Campagnes de Fouilles à Hama en Syrie (1932-1938), København, 1940
- Kunter, SBA 19, 1977 : Kunter M., Kamid el-Loz, SBA 19, 1977
- Kühne, Tell Chuera : Kühne H., Die Keramik vom Tell Chuera und Ihre Beziehungen zu Funden aus Syrien-Palästina, der Türkei und dem Iraq, Berlin, 1976
- Kültepe, 1950 : Özgüç T., Kültepe Kazısı Raporu 1948, Ankara, 1950
- Kültepe, 1965 : Özgüç N., Kültepe Mühür Baskılarında Anadolu Grubu, Ankara, 1965
- Langdon, KishI : Langdon S. Excavations at Kish, 1923-1924, Paris, 1924
- Lacheman, Nuzi : Lacheman E.R., Excavations at Nuzi IV: Miscellaneous Texts From Nuzi, London, 1942
- Legrain, Ur, 1936 : Legrain L., Ur Excavations III: Archaic Seal-İmpressions, New York, 1936
- Legrain, Ur, 1947 : Legrain L., Ur Excavations Texts III: Business Documents of the Third Dynasty of Ur, London, 1947
- Legrain, Ur, 1951 : Legrain L., Ur Excavations X: Seal

- Cylinders, London, 1951
- Lods, RHR CIX, 1934 : Lods M., "Autel ou Réchaud? A propos du brûle-parfums de Taanak"
RHR CIX, 1934, s.129-147
- Mackey, KishI : Mackey E., Report on the Excavations of the "A" Cemetery at Kish, Mesopotamia, Chicago, 1925
- Mackey, KishII : Mackey E., A Sumerian Palace and the "A" Cemetery at Kish, Mesopotamia, Chicago, 1929
- Mallowan, Iraq IX, 1947: Mallowan M.E., "Excavations at Brak and Chagar Bazar", Iraq IX, 1947, s.1-87
- Marguet-Krause, Syria XVI, 1935: Marguet-Krause J., "La Deuxième Campagne de Fouilles à Ay (1934) Rapport Sommaire"
Syria XVI, 1935, s.325-345
- Meek, Nuzi : Meek J.T., Excavations at Nuzi III: old Akkadian, Sumerian and Cappodocian Texts From Nuzi, London, 1935
- Megiddo, OIP XXVI, 1935: Herbert G.M., Engberg M.R., Material Remains of the Megiddo Cult, OIP XXVI 1935
- Megiddo, OIP XXXIII, 1938: Guy P.L.O., Engberg M.R., Megiddo Tombs, OIP XXXIII, 1938
- Megiddo, OIP XLII, 1939 : Lamon S.R., Shipton M.G., Megiddo I: Seasons of 1925-34, Strata I-V, OIP XLII, 1939
- Mellaart, Neolithic : Mellaart J., The Neolithic of the Near East, London, 1975

- Moon, Iraq XLIV, 1982 : Moon J., "The Distribution of Upright-Handled Jars and Stemmed Dishes in the Early Dynastic Period", Iraq XLIV, 1982, s.39-69
- Moorey, Iraq XXVI, 2, 1964: Moorey P.R.S., "The Plano-Convex Building at Kish and Early Mesopotamian Palaces", Iraq XXVI, 2, 1964, s.83-98
- Moortgat, AfO 19, 1960 : Moortgat A., "Ausgrabungen in Tell Chuera", AfO 19, 1960, s.204-211
- Musée de Damas : Ush-M., Abu-l-Ferej Al, Joundi A., Zouhdi B., Catalogue du Musée National de Damas, Damas, 1969
- Oates, Iraq XXXVI, 1974 : Oates J., "Late Assyrian Temple Furniture From Tell al Rimah", Iraq XXXVI, 1-2, 1974, s.179-184
- Oates, Iraq XLIV, 1982 : Oates J., "Some Late Early Dynastic III Pottery From Tell-Brak", Iraq XLIV, 1982, s.205-220
- Orthmann, Bronzezeit Inneranatolien: Orthmann W., Die Keramik der Frühen Bronzezeit aus Inneranatolien, Berlin, 1963
- Palmieri, TAD XIX, 1970 : Palmieri A., "Two Years of Excavations at Arslantepe", TAD XIX-11, 1970, s.203-211
- Palmieri, TAD XIX-11, 1972: Palmieri A., "Two Years of Excavations at Arslantepe (Malatya)", TAD XIX-11, 1972, s.203-205

- Palmieri, Kazı Sonuçları II : Palmieri A., "Aspects of Proto-urban Culture in Arslantepe", II. Kazı Sonuçları Toplantısı, 1980, s.109-111
- Palmieri, An St XXXI, 1981 : Palmieri A., "Excavations at Arslantepe", An St. XXXI, 1981 s.101-119
- Palmieri, Kazı Sonuçları III: Palmieri A., "The 1980 Excavations at Arslantepe", III. Kazı Sonuçları Toplantısı, 1983, s.73-76
- Palmieri, Kazı Sonuçları V : Palmieri A., "Arslantepe Kazıları", V. Kazı Sonuçları Toplantısı, 1983, s.97-103
- Palmieri, Kazı Sonuçları VI : Palmieri A., "Excavations at Arslantepe, 1983", VI. Kazı Sonuçları Toplantısı, 1984, s.71-79
- Pecorella, OAC XII, 1975 : Pecorella, Malatya III: Rapporto Preliminare Della Campagne 1963-1968, OAC XII, 1975
- Petrie, Gaza III : Petrie F., Ancient Gaza III, London, 1933
- Pfeiffer, Nuzi : Pfeiffer H.R., Excavations at Nuzi II: The Archives of Schilwateshub son of the King, London, 1932
- Poppa, SBA 18, 1978 : Poppa R., Kamid el-Loz, SBA 18, 1978
- Postgate, Iraq XXXVIII, 2, 1976: Postgate J.N., Moorey P.R.S. "Excavations at Abu Salabikh 1975", Iraq XXXVIII, 2, 1976,

s.133-169

- Postgade, Iraq XXXIX, 2,1977: Postgade J.N., "Excavations at Abu Salabikh 1976", Iraq XXXIX, 2, 1977, s.269-299
- Prehistoric Fara : Macdonald E., Starkey J.L., Lankester H., Beth-Pelet II: Prehistoric Fara; Beth-Pelet Cemetery, London, 1932
- Reade, Iraq XXXV.2,1973 : Reade J.E., "Tell Taya (1972-73): Summary Report, Iraq XXXV,2,1973, s.155-188
- Reuther, WVDOG 47, 1926 : Reuther O., Die Innenstandt von Babylon I,II(Merkes), WVDOG47, 1926
- Schaeffer, Syria XIV, 1933 : Schaeffer C.F.A., "Les Fouilles de Minet-el Beida et de Ras-Shamra: Quatrième Campagne Rapport Sommaire", Syria XIV, 1933,s.93-127
- Schliemann, Ilios : Schliemann H., Ilios: The City and Country of the Trojans, London, 1880
- Schmidt, Trojanischer : Schmidt H., Heinrich Schliemann's Sammlung Trojanischer Altertümer, Berlin, 1902
- Sellin, Tell Ta'annek : Sellin M., Tell Ta'annek, Vienne, 1904
- Sellin, Tell Ta'annek, 1905 : Sellin M., Eine Nachlese auf dem Tel Taannek in Palästina, Vienne, 1905

- Sollberger, Ur : Sollberger E., Ur Excavations Texts VIII, Royal Inscriptions II, London, 1965
- Speiser, MJ XXIII, 1933: Speiser E.A., "The Pottery of Tell Billa", MJ XXIII, 1933, s.249-283
- Speiser, Tepe Gawra I : Speiser E.A., Excavations at Tepe Gawra I: Levels I-VIII, Philadelphia, 1935
- Starr, Nuzi : Starr R.F.S., Nuzi Report on the Excavations at Yorgan Tepe Near Kirkuk, Iraq, Harvard, 1936
- Stucki, Orients I : Stucki W., Unterlagen zur Keramik des Alten Vorderen Orients 1, Zurich, 1984
- Stucki, Orients II : Stucki W., Unterlagen zur Keramik des Alten Vorderen Orients 2, Zürich, 1984
- Taylor, Iraq XII 1950 : Taylor P.J., Williams S.M.V., Waechter J., "The Excavations at Sakce Gözü", Iraq XII, 1950, s.53-138
- Tepecik 1968 : Esin U., "Tepecik Kazısı 1968 Yılı Ön Raporu", Keban I, 1970, s.147-158
- Tepecik 1969 : Esin U., "Tepecik Kazısı 1969", KebanII, 1971, s.107-117
- Tepecik 1970 : Esin U., "Tepecik Kazısı 1970", Keban III, 1972, s.139-147
- Tepecik 1971 : Esin U., "Tepecik Kazısı 1971", KebanIV, 1974, s.109-121
- Tepecik 1972 : Esin U., "Tepecik Kazısı 1972", Keban V, 1976, s.101-108
- Tepecik 1974 : Esin U., "Tepecik Kazısı 1974", An St. XXV, 1975, s.45-49

- Troy I :Blegen C., Caskey J., Rawson M., Sperling J., Troy I 1-2, Cincinnati, 1950
- Troy II :Blegen C., Caskey J., Rawson M., Troy II 1-2, Cincinnati, 1951
- Troy III :Blegen C., Caskey J., Rawson M., Troy III 1-2 , Cincinnati, 1953
- Troy IV :Blegen C., Boulter C., Caskey J., Rawson M., Troy IV-1-2, Cincinnati, 1958
- Ugaritica I :Schaeffer C.F.A., Ugaritica I, Paris, 1939
- Ugaritica II :Schaeffer C.F.A., Ugaritica II, Paris, 1949
- Ugaritica III :Schaeffer C.F.A., Ugaritica III, Paris, 1956
- Ugaritica IV :Schaeffer C.F.A., Ugaritica IV, Paris, 1962
- Ugaritica V :Schaeffer C.F.A., Ugaritica V, Paris, 1968
- Ugaritica VI :Schaeffer C.F.A., Ugaritica VI, Paris, 1969
- Ugaritica VII :Schaeffer C.F.A., Ugaritica VII, Paris, 1978
- Yon, CMO 10, 1981:Yon M., "Dictionnaire Illustré Multilingue de la Céramique du Proche Orient Ancient", Institut Français d'Archéologie du Proche Orient Publication Hors Série, CMO 10, Archéologique, 7, Lyon, 1981
- Young, TAD X, 1960:Young R., "Gordion 1959", TAD X-1, 1960, s. 60-63
- Watelin, Kiş III :Watelin Ch.L., Excavations at Kish, III, 1925-7, Paris, 1930
- Watelin, Kiş IV :Watelin Ch.L., Excavations at Kish IV, 1925-1930, Paris, 1934

- Williams, Iraq XI, 1949 : Williams S., "Palestinian Temples";
Iraq XI, 1949, s.77-89
- Wiseman, Alalakh : Wiseman D.J., The Alalakh Tablets,
London, 1953
- Woolley, Ur I : Woolley C.L., Hall H.R., Ur Excava-
tions I: Al-Ubaid, London, 1927
- Woolley, Ur II : Woolley C.L., Ur Excavations II,
New York, 1934
- Woolley, Ant J 19, 1939 : Woolley C.L., "Excavations at Atcha-
na-Alalakh, 1938", Ant J XIX, 1939
s.1-18
- Woolley, Ant J XXX, 1950 : Woolley C.L., "Excavations at Atcha-
na-Alalakh", Ant J XXX, 1950, s.
1-15
- Woolley, Alalakh : Woolley C.L., Alalakh An Account of
the Excavations at Tell Atchana in
the Hatay 1937-49, London, 1955
- Woolley, Ur III : Woolley C.L., Ur Excavations III:
The Kassite Period and the Assyrian
Kings, London, 1965
- Woolley C.L., Ur VII : Woolley C.L., Ur Excavations VII:
The old Babylonian Period, London,
1975

2. Diğer Kısaltmalar

- Ağ. çap : Ağız çap
Çan. : Çanak
Dön. : Dönemi
Fig. : Figür
Göv. : Gövde

A- GİRİŞ:

1

Bir seramik biçimi olarak karşımıza çıkan ajurlu kaideler ve kaidesi ajurlu çanaklar, prehistorik çağlardan günümüze dek dünyanın pek çok yöresinde görülmektedir. Bu kaplar, bazen yörelere bazen de farklı dönemlere göre karakteristik nitelikler taşımaktadırlar. Bu çalışmada, Mezopotamya ve çevresindeki merkezlerde açığa çıkarılan, MÖ.III'üncü ve MÖ.II'inci bine tarihlenen ajurlu kaidelerin ve kaidesi ajurlu çanakların biçimlerini tanıtmak, yörelere ve dönemlere göre özelliklerini belirtmek ve yayılış alanlarını saptamak amaçlanmıştır.

Birçok araştırmacının ilgisini çeken bu seramik biçimi ile ilgili bu güne kadar özgün bir çalışma yapılmamıştır. Bununla birlikte, J. Moon'un "Erhanedanlar Döneminde, Ayaklı

Kapların ve Dik Kulplu Testilerin Dağılımı" konusunda yaptığı araştırmada¹, sadece Basra Körfezi'nin kuzeyinde bulunan ve Kiş, Ur, Abu Salabikh gibi birbirine yakın, birkaç merkezde açığa çıkarılan kaidesi ajurlu çanaklara yer verdiği görülmektedir. M.Lods ise, İsrail'de Tell Taanak'da ele geçirilen unik bir kaidebi ajurlu çanağı, daha çok bezemeleri açısından incelemiştir.² C.F.A. Schaeffer ve G. Chenet ise, konuya bir çok araştırmacı gibi, kazılarında bulunan örnekler nedeniyle kazı raporlarında değinmişlerdir.³

İncelediğimiz yayınlarda, kaideler üzerinde yer alan ajurlar, "pencere"⁴, "açıklık"⁵, "delik"⁶ olarak da geçmektedir. Üzerlerinde çeşitli biçimde ajurların yer aldığı kaideli çanakların bilinen en eski örnekleri; Lübnan'da Byblos'da⁷, İsrail'de Megiddo'da⁸, İran'da İsmail-Abad'da⁹

Irak'ta Samarra'da¹⁰ Neolitik döneme tarihlenen tabakalarda açığa çıkarılmıştır.

Aynı dönemlerde, Kıta Yunanistan'da, Peleponnes'de de rastlanır.¹¹ Kalkolitik dönemde, Anadolu'da Hacılar'da¹², Alişar'da¹³, Sakçagözün'de¹⁴, Kuzey Irak'ta Tepe Gawra'da¹⁵, İran'da Tele Gari'de¹⁶ ve İsrail'de Be'erşeba'da¹⁷ ele geçmiştir.

Yukarıda bahsedilen bu kapların, yazılı belgelerde, "nik-naqu" olarak geçtiği ve içinde yanan bitkilere de "kinûnu" denildiği sanılmaktadır.¹⁸ Özellikle kült törenleriyle ilgili metinlerde adı geçen bu kapların "tütsü kabı" olarak yorumlandığı anlaşılmaktadır.

A. Götze, hititçede "tuḫḫueššar" kelimesinin tütsü kabını ifade edebileceği üzerinde durmaktadır.¹⁹ Ancak, kol biçiminde kapların, ev maketlerinin de tütsü kabı olarak da kullanıldığı bilindiğinden,²⁰ "tuḫḫueššar" kelimesinin ajurlu kaidelerle ve kaidesi ajurlu çanaklarla ilgisi olup olmadığı anlaşılmamaktadır. Ayrıca, S. Alp "tuḫḫueššar" kelimesinin tütsüde kullanılan bir kabı değil tütsü maddesini ifade ettiğini savunmaktadır.²¹ Y.Çoşkun tütsü kabının Hurrice metinlerde "DUG aḫrušḫi" olarak geçtiğini ve bu kabın sık sık "DUG ḫuprišḫi" kabıyla birlikte kullanıldığını belirtmektedir.²² "DUG aḫrušḫi" kabının içine tütsüde kullanılan bazı maddelerin konduğu ve "DUG ḫuprušḫi" kabının da ocağa oturtulduğu yine yazılı belgelerden anlaşılmaktadır.²³

Yazılı belgelerde tütsü kabı şeklinde kullanıldığı varsayılan bu kaplar, tez çalışmasının konusunu oluşturmaktadır. Ajurlu kaideler ve kaidesi ajurlu çanaklar, yayınlarda "tütsü kabı",²⁴ "maltız/ocak"²⁵, "meyvalık"²⁶, "ayaklı kaide"²⁷, "ayaklı

çanak"²⁸ olarak geçmektedir. Bunlar Mezopotamya ve çevresin-³
de yapılan arkeolojik kazılar sonucu, mezarlarda²⁹, mabetler-
lerde³⁰, saraylarda³¹ ve özel evlerde³² açığa çıkarılmıştır.
Bugün dünyanın çeşitli müzelerinde korunan ve sergilenen bu e-
serleri yerinden görmek olanağı bulamadığımızdan, burada ele
alınan örnekler yayınlardan yararlanılarak incelenmiştir.

Araştırmamız, tipolojiye dayalı bir çalışmayı kapsa-
maktadır. Tipolojide; kapların kaide biçimleri ve kaidelerin
gövdelerinin çidar profilleri göz önüne alınarak yapılmıştır.
Kaplara bezeklerine ve kaideleri üzerinde görülen ajurların bi-
çimlerine göre de ayrıca gruplandırılarak incelenmiştir. Son
bölümde, kaidelerin ve kaideli çanakların işlevleri konusunda
durulmuştur. Araştırmanın sonuç kısmında, kapların dönemlere
göre biçimleri ve yayılış alanları belirlenmeye çalışılmıştır.

Alalah'da VII. tabakadaki mabette, VI. tabakada ve II. tabakada mabet olarak nitelendirilen yapı kalıntısında bulunmuştur.³⁶

Alalah'ın tabakaları aşağıda belirtildiği gibi tarihlendirilmektedir.

Alalah VII.	Tabaka	: MÖ.1780-1730
Alalah VI-V.	"	: MÖ.1730(?)1595-1483
Alalah IV.	"	: MÖ.1483-1370
Alalah III.	"	: MÖ.1370-1285
Alalah II.	"	: MÖ.1275-1220
Alalah I.	"	: MÖ.1220-1187

ARSLANTEPE:

Doğu Anadolu'da, Malatya'nın 12km. kuzeybatısında ^{doğusunda} bulunan Arslantepe'de ilk kazılar, 19. yüzyıl sonlarında Von der Osten tarafından başlatılmıştır. Kazı çalışmaları, daha sonraları L. Delaporte³⁷ ve S.M. Puglisi, P.Meriggi tarafından³⁸ sürdürülmüştür. Arslantepe kazısı halen Roma Üniversitesi "İstituti di Paletnonogia" öğretim üyesi Alba Palmieri tarafından yürütülmektedir.³⁹ Bu çalışmalar sonucu, höyüğün Geç Kalkolitik Dönemden beri iskan edildiği anlaşılmıştır. Geç Hitit Dönemine tarihlenen kabartmalı ortostatlarla süslü kale duvarları ve saray yapı kalıntılarıyla tanınan Arslantepe'nin daha geç tabakalarında İslami kalıntılar bulunmuştur.

Konumuz olan kaidesi ajurlu çanaklardan üç örnek bu merkezde ele geçmiştir. Bunlardan ikisi Eski Tunç çağ I evresine tarihlenen III. no.lu binanın A 113 nolu odasında in-

situ durumda açığa çıkarılmıştır.⁴⁰ Üçüncü örneğimiz ise, Orta Tunç Çağına tarihlenen **Vb.** tabakasındaki bir yapı kalıntısına bağlı olarak açığa çıkarılmıştır.⁴¹

Arslantepe'nin tabakaları aşağıda belirtildiği gibi tarihlendirilmektedir.

- I. Tabaka: Roma ve Bizans Dönemi
- II. Tabaka: MÖ. 1000-700
- III. Tabaka: Geç Hitit Dönemi
- IV. Tabaka: Hitit İmparatorluk Dönemi

ASSUR:

Assur, bugünkü adı Qal'at Sergat, Irak'ta Musul'un 90 km. güneyinde, Dicle Nehrinin hemen batı yakasında yer alır. Höyük, 1903-1914 yılları arasında W. Andrae tarafından araştırılmıştır.⁴² Özellikle Erhanedanlar, III. Ur, Eski ve Orta Assur dönemlerine tarihlendirilen mabet ve saray yapı kalıntıları ve küçük buluntularıyla önem kazanan Assur'da en geç buluntular Part Dönemine tarihlendirilmektedir.

III. Ur Dönemine tarihlendirilen "İştar Mabeti" (E-F tabakaları), Erhanedanlar Dönemine Tarihlendirilen "Arkaik İştar Mabeti'nin (H-G tabakaları) üzerine inşa edilmiştir. Konumuz olan ajurlu kaideler ve kaidesi ajurlu çanaklar bu mabetin G, F, E tabakalarında ve genellikle mabetin kült odasında ele geçirilmiştir.⁴³

BYBLOS:

Byblos, Lübnan'da, Beyrut'un hemen kuzeyinde, Doğu Akdeniz sahilinde yer alır. Höyük, yaklaşık 280m. çapında ve 24m.

yüksekliğindedir. İlk araştırmalar, 1919 yılında, P. Montet ve M.M. Dunand tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmalar sırasında nekropolün yeri belirlenmiş ve 1923 yılında Dunand başkanlığında kazılara başlanmıştır.⁴⁴ Mimari açıdan en önemli tabakası II. tabakadır. Bu tabakada "Mısır Mabeti" ve "Suriye Mabeti" olarak adlandırılan iki yapı kalıntısı açığa çıkarılmıştır. Neolitik dönemden beri iskan gördüğü anlaşılan Byblos Geç Tunç Çağı sonunda Deniz Kavimleri tarafından yıkılmıştır.

Konumuz olan ajurlu kaideler ve kaidesi ajurlu çanaklar, Byblos'da Eski Tunç Çağına tarihlenen XIV. ve XIX. tabakalarda açığa çıkarılmıştır.⁴⁵

HAMA:

Suriye'de, Halep'in 122km. güneybatısında bulunan Hama (eski adı Hamath) Oronte Irmağının kıyısında yer alır. Höyük yaklaşık 46m. yüksekliğinde ve 400-300m. ebatlarındadır. Hama'da kazı çalışmaları 1931-1938 yılları arasında, Danimarka Aarhus Üniversitesi Öğretim Üyesi M.H. Ingholt başkanlığında bir heyet tarafından yürütülmüştür.⁴⁶ Bu çalışmalar sonucu höyüğün, Neolitik Dönemden, İslami Dönem sonuna kadar sürekli iskan gördüğü anlaşılmıştır. Höyük yüzeyinde, Bizans dönemine tarihlenen kale kalıntıları görülür.

Konumuz olan ajurlu kaideler ve kaidesi ajurlu çanaklar Hama'nın G,H,J tabakalarında mimari yapı kalıntılarına bağlı olarak ele geçmiştir.⁴⁷

Hama'nın tabakaları aşağıda belirtildiği gibi tarihlendirilmektedir:

Hama M Tabakası MÖ. 5000-4000

rayı" ve mezarlık alanı açığa çıkarılmıştır.

9

Konumuz olan ajurlu kaideler ve kaidesi ajurlu çanaklar, Kiş'te Erhanedanlar Dönemine tarihlenen mezarlarda ele geçmiştir.⁵²

MEGİDDO:

Megiddo, (bugünkü adı Tell-el-Mutesellim) İsrail'de, Yesfeel Vadisinde bulunur. Höyükte ilk kazı çalışmaları 1903-1905 yıllarında G. Schumache tarafından yapılmıştır. 1925 yılından itibaren Şikago Arkeoloji Enstitüsü adına G.M. Shipton, G. Loud, P.L.O. Guy ve R.M. Engberg kazı çalışmalarına devam etmişlerdir.⁵³ Bu çalışmalar sonucu, höyükte XX tabaka tesbit edilmiş ve höyüğün Kalkolitik Dönemden, Demir Çağı sonuna kadar sürekli iskan gördüğü anlaşılmıştır. Höyükte en önemli mimari yapı kalıntıları V. A tabakasında açığa çıkarılan "Kuzey Sarayı" ve "Güney Sarayı"dır. Ayrıca, XIV-V tabakalarda bulunan zengin fildişi objeler, Orta ve Geç Tunç Çağı fildişi sanatının incelenmesinde etkin rol oynamıştır.

Konumuz olan ajurlu kaideler ve kaidesi ajurlu çanaklar Megiddo'da R 10 plankaresinde VI. tabakasında mimari bir yapı kalıntısına bağlı olarak ve X3, D plankarelerinde mezar bulgusu olarak ele geçmiştir.⁵⁴

Megiddonun tesbit edilen tabakaları aşağıda belirtildiği gibi tarihlendirilmektedir:

- I. tabaka MÖ. 600-350
- II. tabaka MÖ. 650-600
- III. tabaka MÖ. 780-650
- IV. tabaka MÖ. 1000-800

V.	Tabaka	MÖ. 1050-1000
VI.	Tabaka	MÖ. 1170-1100
VII.	Tabaka	MÖ. 1350-1170
VIII.	Tabaka	MÖ. 1479-1350
IX.	Tabaka	MÖ. 1550-1479
X.	Tabaka	MÖ. 1650-1550
XI.	Tabaka	MÖ. 1700-1650
XII.	Tabaka	MÖ. 1750-1700
XIII.	Tabaka	MÖ. 1800-1750
XIV.	Tabaka	MÖ. 1850-1800
XV.	Tabaka	MÖ. 1950-1850
XVI-XVII	"	MÖ. 2500-1950
XVIII.	Tabaka	MÖ. 3000-2500
XIX.	Tabaka	MÖ. 3300-3000
XX.	Tabaka	MÖ. 3300-

NUZİ:

Nuzi, (bugünkü adı Yorgantepe) Irak'ta, Kerkük'ün 13 km. güneybatısında yer alır. Yaklaşık 200m. çapında olan höyük, 1928-1931 yılları arasında R.F.S. Starr tarafından araştırılmıştır.⁵⁵ Önemli bir Hurri yerleşme merkezi olduğu anlaşılan Nuzi'nin Akkad döneminde adı "Ga.Sur"dur. Starr açığa çıkarılan bulguları, Part-Sasani, Hurri, Akad ve Prehistorik dönem olmak üzere dört grupta toplamıştır.

Konumuz olan ajurlu kaideler ve kaidesi ajurlu çanaklar, Nuzi'de Hurri dönemine tarihlendirilen "C Mabeti", "G Mabeti", "A Mabeti" ve "L Sarayı"nda ele geçmiştir.⁵⁶

Nuzi'nin tabakaları aşağıda belirtildiği gibi tarih-

lendirilmektedir:

I-IV	tabaka Hurri Dönemi
III-IIA	tabaka Geçiş Dönemi
III-IX	" Akkad Dönemi
X	" Geç Prehistorik Dönem
XA-XII	" Prehistorik Dönem

UGARİT: (Ras Shambra)

Ugarit, Kuzey Suriye'de, Laskiye Limanının 12km. güney doğusunda bulunur. Höyük'de 1929 yılında C.F.A. Schaeffer tarafından başlatılan kazılar, yarım yüzyıl sürmüştür.⁵⁷ Bu araştırmalar sonucu Ugarit'in Neolitik dönemden beri sürekli iskan gördüğü anlaşılmıştır. Neolitik dönemin Tell Halaf ve Ubeyd seramikleri, Eski Tunç Çağında çark yapımı yerel seramik, el yapımı khirbet kerak seramikleri, Orta Tunç Çağında ithal miken seramikleri ele geçmiştir. Höyüğün yüzeyinde Bizans, Roma ve Hellenistik dönem kalıntıları mevcuttur.

Konumuz olan ajurlu kaideler, höyüğün güneyinde, yüzeyden 0-90m. derinlikte, Geç Ugarit 2 dönemine tarihlenen ve dinsel amaçla kullanıldığı varsayılan bir depodan ele geçmiştir.⁵⁸

Ugarit'in tabakaları aşağıda belirtildiği gibi tarihlenmektedir.

Ugarit I,3	Geç Ugarit 3	MÖ. 1365-1200
Ugarit I,2	Geç Ugarit 2	MÖ. 1450-1365
Ugarit I,1	Geç Ugarit 1	MÖ. 1600-1450
Ugarit II,3	Orta Ugarit 3	MÖ. 1750-1600
Ugarit II,2	Orta Ugarit 2	MÖ. 1900-1750
Ugarit II,1	Orta Ugarit 1	MÖ. 2100-1900

Ugarit III,3	Eski Ugarit 3	MÖ. 2300-2100
Ugarit III,2	Eski Ugarit 2	MÖ. ? -2300

UR:

Ur, (bugünkü adı Tell-el Mekeyyir) Irak'ta, Bağdat'ın 352km. güneyinde yer alır. Ur, 1918-1919 yıllarında H.R.Hall tarafından, 1922-1934 yıllarında Woolley tarafından araştırılmıştır.⁵⁹ Ubeyd döneminden beri iskan gördüğü anlaşılan höyükte, özellikle Erhanedanlar ve III. Ur dönemleri önemlidir. Erhanedanlar Dönemine tarihlendirilen Nanna/Sin Zigguratı ve kral mezarları, III. Ur dönemine tarihlendirilen "Ur-Nammu Şulgi Sarayı" ve Urnammu Zigguratı en önemli yapı kalıntılarıdır.

Konumuz olan ajurlu kaideler ve kaidesi ajurlu çanaklar Ur'da Erhanedanlar Dönemine tarihlendirilen mezarlarda ele geçmiştir.⁶⁰

TELL BİLLA:

Tell Billa, antik ismi Şibaniba, Kuzey Irak'da, Musul'un 24km. kuzey batısında yer alır. Höyükte ilk yüzey araştırmaları 1926-1927 yıllarında E.A. Speiser tarafından yapılmış ve 1930 yılında kazı çalışmalarına başlanmıştır.⁶¹ Neolitik dönemden beri iskan gördüğü anlaşılan höyüğün yüzeyinde hellenistik dönemin bulguları ele geçmiştir.

Konumuz olan ajurlu bir kaide, Tell Billa'nın Hurri Dönemine tarihlenen III. tabakasında mimari bir yapı kalıntısına bağlı olarak bulunmuştur.⁶²

Tell Billa'nın tabakaları aşağıda belirtildiği gibi

tarihlendirilmektedir.

I.	Tabaka	Geç Assur Dönemi (MÖ.800-700)
II.	"	Orta Assur " (MÖ.800-1300)
III.	"	Hurri Dönemi (MÖ.1600-1400)
IV.	"	(MÖ.1900-?)
V.	"	Erhanedanlar " (MÖ.2900-2700)
VI.VII.	"	Cemdet Nasr " (MÖ.3200-2900)

TELL BRAK:

Tell Brak, Kuzey Suriye'de, Kamışlı'nın 50km. güneyinde bulunur. Höyük, 1937-1939 yıllarında M.E.L. Mallowan tarafından araştırılmıştır.⁶³ En önemli buluntular Cemdet Nasr dönemine tarihlendirilen "Bingöz Mabeti" ve saray olarak nitelendirilen bir yapı kalıntısıdır. Akkad döneminde, Bingöz Mabedinin üzerine Naramsin Sarayı inşa (IV. tabaka) edilmiştir. III. Ur döneminin en önemli yapılarından birini oluşturan "Urnammu Sarayı" Tell Brak'da III. tabakada açığa çıkarılmıştır. Tell Brak'ın II. tabakasında Habur seramiği ve I. tabakasında boyalı Hurri seramiği bulunmuştur.

Konumuz olan ajurlu kaideler ve kaidesi ajurlu çanaklar Tell Brak'da IV. tabakada ele geçmiştir.⁶⁴

Tell Brak'ın tabakaları aşağıda belirtildiği gibi tarihlendirilmektedir.

I.	Tabaka	MÖ. 1700-1400
II.	"	MÖ. 2000-1700
III.	"	MÖ. 2300-2000
IV.	"	MÖ. 2600-2400
V.	"	MÖ. 3100-

VI. tabaka Kalkolitik Dönem

TEPE GAWRA:

Tepe Gawra, Kuzey Irak'ta, Musul'un yaklaşık 25km. kuzey-doğusunda bulunur. Dicle Nehrinin doğusunda yer alan höyük, 25m. yüksekliğinde ve 120m. çapındadır. Höyük, 1927-1932 yılları arasında E.A. Speiser tarafından araştırılmıştır.⁶⁵ XI. XIII. tabakalarda açığa çıkarılan ve kalkolitik döneme tarihlendirilen iki mabet yapı kalıntısında, ajurlu kaideler ve kaidesi ajurlu çanaklar in-situ durumda ele geçmiştir.⁶⁶

İncelediğimiz dönemlere tarihlendirilen ajurlu kaideler ve kaidesi ajurlu çanaklar ise, VI., V., IV. tabakalarda bulunmuştur.⁶⁷

Tepe Gawra'nın tesbit edilen tabakaları aşağıda belirtildiği gibi tarihlendirilmiştir.

I.	Tabaka	MÖ. 1300-
II.	"	-?
III.	"	MÖ. 1700- ?
IV.	"	MÖ. 2250-?
V.	"	MÖ. 2500-2250
VI.	"	MÖ. 3000-2500
VII-XX	"	Kalkolitik Dönem

TELL TAANNAK:

Tell Taannak, İsrail'de, Megiddo'nun 8km. güney-doğusunda yer alır. Höyükte, 1902-1904 yıllarında Viyana Akademisi adına E. Sellin tarafından kazı çalışmaları yapılmıştır. Höyüğün yüzeyinde demir çağ ve daha geç dönemlere tarihlendi-

rilen seramik bulguları ele geçmiştir. En eski tabaka MÖ.II: bine tarihlenmiştir. Ancak bu tabakada daha erken dönemin seramik parçaları da bulunmuştur. MÖ. 1450-1365 yıllarına tarihlenen ve III..IV. Aménophis ile çağdaş çivi yazılı tabletler önemli bulgular arasında yer almaktadır.⁶⁸

Konumuz olan kaidesi ajurlu bir çanak Tell Taannak'da "güney çukuru" olarak anılan açmada, yüzeyden 35m. derinlikte özel bir yapı kalıntısında ele geçmiştir.⁶⁹

Tell Taannak'ın tabakaları aşağıda belirtildiği gibi tarihlendirilmektedir.

Ia	Tabakası	MÖ. 2000-1600 (1400)
Ib	"	MÖ. 1600(1400)-1300
IIa	"	MÖ. 1300-1100

TEPECİK HÖYÜĞÜ:

Tepecik Höyüğü, Doğu Anadolu'da Eleziğ'in 31km. doğusunda, eski adı Uluova, antik adı Kalon Pedion olan Altınova'da bulunmaktadır. Bugün Keban Barajı göl alanı içinde, su altında kalan höyük, 1968-1974 yılları arasında İstanbul Üniversitesi Prehistorya Kürsüsünden Prof. Ufuk Esin tarafından araştırılmıştır.⁷⁰ Höyük yaklaşık olarak 16-17m. yüksekliğinde ve 200m. uzunluğundadır. Tepecik, Doğu, Güney ve kısmen Orta Anadolu kültürlerinin birleştiği bir yer ve Eski Tunç Çağı boyalı çanak-çömleği ile önemli bir merkezdir.

Konumuz olan kaidesi ajurlu bir çanak, Tepecik'te 1972 yılı kazı çalışmaları sırasında, höyüğün batısında 15,16 AB plankaresinde açığa çıkarılan büyük bir yapı kalıntısında in-situ olarak bulunmuştur.⁷¹

Tepecik höyüğün tabakaları aşağıdaki şekilde tarihlendirilmektedir.

Ia	tabakası	Orta Çağ Mezarlığı
Ib-c	"	Demir Çağ
IIa3	"	İlk Demir Çağından Sonra Tunç Çağına Geçiş
IIb ₁₋₃	"	Son Tunç Çağı
IIIa-b	"	Orta Tunç Çağı Sonu
IIIc-7	"	Orta Tunç Çağı
VIII-X	"	Orta Tunç Çağından ~~Eski~~ Tunç Çağına Geçiş
XI-XIII	"	Eski Tunç Çağı

C- MALZEME ve TEKNİK:

Ajurlu kaideler ve kaidesi ajurlu çanaklar MÖ.III.üncü ve MÖ.II.inci binde, genellikle pişmiş topraktan yapılmıştır. Elimizde bulunan tek madeni örnek 33 no'lu (lev.VII) bakır kaide dir. Bu kapların Neolitik ve Kalkolitik dönemlerde bazalt cinsi taşlardan da yapıldığı bilinmektedir.⁷²

33 no'lu bakır kaide, döküm tekniğinde yapılmamıştır. Bakır eritilerek levha haline getirilmiş ve levha dövme suretiyle konik biçiminde şekillendirilmiştir. Eklenti yerleri perçinlenmiştir.⁷³

Pişmiş toprak örnekler çoğunlukla kaba hamurludur. Hamurları kum ve küçük kalker taşı gibi inorganik madde katkılıdır. Pek çoğu iyi pişirilmiş ve ateşe dayanıklıdır. Astar ve perdaha çok az örnekte rastlanılır. Kapların kimi çarkta, kimi elde biçimlendirilmiştir.

Pişmiş toprak kaideli çanakların yapım teknikleri iki şekildedir. Birincisinde, kaide ile çanak ayrı ayrı biçimlendirilir. Fırınlanmadan önce, çanağın dip merkezi ortalananarak, kaide çanağa birleştirilir. Birleşim yerleri kabartma bant ya da bantlarla sağlamlaştırılır. İkinci yapım tekniğinde ise, kaide ile çanak birlikte biçimlendirilir. Bu teknikte, kaide halka dipli çanağın dip kısmının uzatılmasıyla oluşturulur. Örneklerin çoğunda, birinci yapım tekniğinin uygulandığı görülmektedir.

Pişmiş toprak örnekler üzerinde görülen bezeme teknikleri, boya, kabartma, ensize olmak üzere üç grupta toplanmaktadır. Bazı örneklerde bu teknikler boya ve kabartma ya da ensize ve kabartma gibi birlikte uygulanmıştır. Kaplar üzerinde en yay-

gün biçimde kullanılan bezeme tekniği ensize bezektir. Bu tek-
nikte bezekler, kaplar pişirilmeden önce kap yüzeyine ince
veya geniş uçlu bir aletle kazınmış olmalıdır. Ensize tekni-
ğinde geometrik motifler hakimdir. Figüratif süslemeler ise
genellikle kabartma tekniğinde yapılmıştır. Kabartma tekniği-
nin iki şekilde uygulandığı görülmektedir. Birincisinde, kabın
hamurunda ve kaptan ayrı olarak elde biçimlendirilen bezek,
pişirilmeden önce kabın yüzeyine birleştirilir. Kabartma tekni-
ğinin ikinci şeklinde, bezekler kabın üzerine sonradan bir-
leştirilmezler. Kaba biçim verilir ve kabın üzerine daha ince
ve yumuşak bir hamur eklenir. Yumuşak hamura şekil verilerek
istenen bezekler oluşturulur.

Kaideler üzerinde görülen ajurlar fırınlanmadan önce
kaide çidarlarının kesilip çıkartılmasıyla meydana gelir. A-
jurların düzenli olması için, kesim işi yapılmadan önce, aju-
run biçimi kaide üzerine sivri uçlu bir aletle çizilmiştir.⁷⁴

D- AJURLU KAİDELERİN ve KAİDESİ AJURLU ÇANAKLARIN TİPOLOJİSİ:

I. AJURLU KAİDELER:

Ajurly kaideler, gövde biçimlerine göre, 5 gruba ayrılırlar. Bunlar arasında, 2. ve 3. grupta yer alan kaideler, boylarına göre kısa ve uzun kaideler olmak üzere iki yan grupta incelenir.

1. Gövdesi Silindir Biçiminde Olan Kaideler
2. Gövdesi İçbükey Olan Kaideler
 - 2.1. Gövdesi İçbükey Olan Kısa Kaideler
 - 2.2. Gövdesi İçbükey Olan Uzun Kaideler
3. Gövdesi Dışbükey Olan Kaideler
 - 3.1. Gövdesi Dışbükey Olan Kısa Kaideler
 - 3.2. Gövdesi Dışbükey Olan Uzun Kaideler
4. Gövdesi Konik Biçiminde Olan Kaideler
5. Gövdesi Değişik Profilli Kaideler

1. Gövdesi Silindir Biçiminde Olan Kaideler:

Bu gruba giren tek örneğimiz, Kuzey Suriye'de Tell Chuera'da ele geçmiştir.⁷⁵ Kaidehin üst ve alt kenarları kalınlaştırılarak dışa çekilmiştir. Gövdesi dışbükey çidarlıdır. Kaidehin alt çapı ile üst çapı birbirine eşittir. Birçok kaide de karşılaştığımız üst veya alt kısma doğru genişleme, bu kaide için söz konusu değildir. (1 no'lu örnek; lev.I)

Gövdesi silindir biçiminde olan kaidelerin paralelleri-ne, Orta Anadolu'da Boğazköy'de IX. tabakada⁷⁶, Batı Anadolu'da Beycesultan'da IVa tabakasında rastlanılır.⁷⁷ Son iki kaide de Orta Tunç Çağına tarihlenmiştir.

yükseklikleri 50-75cm. arasında değişen 14-16 no'lu (lev.III-IV) uzun kaideler toplanmıştır. Bunlar, gövdesi içbükey olan kısa kaidelerden sayıca daha az oldukları görülmektedir.

Bu grupta yer alan örnekler Assur'da⁹² ve Assur'un kuzey-batısında Tell Brak'ta⁹³, Filistin'de Kamid-el Loz'da⁹⁴ ele geçmiştir. Kaidelerin benzerlerine, Batı Anadolu'da Truva'da Orta ve Geç Tunç Çağlarında rastlanılmaktadır. Truva'da bu kaide biçimi, "minyas" seramiğinde, sarımsı-kahverengi "tan seramiğinde" ve yerli miken seramiğinde görülür.⁹⁵

3. Gövdesi Dışbükey Olan Kaideler:

Gövdesi dışbükey olan kaidelerin, üst ve alt kenarları genellikle dışa çekiktir. Bu grupta yer alan kaidelerin üst ve alt kısımları geniştir. Gövdeleri oval "yumurta" biçimindedir. Kaideler; gövdeleri içbükey olan kaideler gibi uzunluklarına göre iki yan gruba ayrılmaktadırlar.

3.1. Gövdesi Dışbükey Olan Kısa Kaideler:

Gövdesi dışbükey olan kısa kaidelerin yükseklikleri 15-28cm. arasındadır. Gövdeleri "çan" biçimindedir. Bu grup 17 ve 18 no'lu (lev.IV) iki örnek ile temsil edilmektedir. 17 no'lu örnek Tepe Gawra'da V. tabakada açığa çıkarılmış⁹⁶ ve MÖ.III. bine tarihlenmiştir. 18 no'lu örnek ise, Nuzi'de -A-Mabesinde ele geçmiştir⁹⁷ ve MÖ.II. bine tarihlenmiştir.

3.2. Gövdesi Dışbükey Olan Uzun Kaideler:

Bu grupta, yükseklikleri 35-82cm. arasında olan 19-29 no'lu kaideler (lev.IV-VI) yer almaktadır. Gövdesi içbükey olan ikinci grup kaidelerin aksine, dışbükey kaidelerde boyları uzun olan örnekler çoğunluktadır. Bu grupta yer alan kai-

deler : alt ve üst kısımlara doğru genişlerler. Ancak 23 no'lu Ugarit kaidesinin (lev.V) üst kısmı, diğer örneklerden farklı olarak, üst kısmının silindirik biçiminde bir boru gibi uzadığı görülmektedir. Üst kısmı boru biçiminde olan 23 no'lu kaide ve 29 no'lu kaide (lev.VI) kulpludur. Oval kesitli, dikey kulplar kaidelerin omuz kısmında simetrik bir çift olarak yer almıştır.

Gövdesi dışbükey olan uzun kaidelerin, MÖ.III.bine tarihlenen örnekleri Assur'da⁹⁸, MÖ.II.bine tarihlenen örnekleri ise Megiddo'da⁹⁹ ve Kuzey Suriye'de Ugarit'de¹⁰⁰ dinsel amaçla kullanılan yapılarda ele geçirilmiştir. Paralellerine aynı dönemlerde Tell Chuera'da¹⁰¹ ve MÖ.I.binde Filistin'de Megiddo'nun güneyinde Ay'da¹⁰² rastlanılmaktadır.

4.Gövdesi Konik Biçiminde Olan Kaideler:

Gövdesi konik biçiminde olan 30-34 no'lu kaidelerin (lev.VII-IX) üst ve alt kenarları dışa çekiktir. Üst kısımları kiminde daha dar, kiminde daha geniştir. Yükseklikleri 15-75cm. arasındadır.

Bu grup içerisinde yer alan ve MÖ.III.bine tarihlenen örnekler, Kuzey Irak'ta Tepe Gawra'da¹⁰³ ve Tepe Gawra'nın güney-batısında Kiş'de¹⁰⁴ ele geçmiştir. MÖ.II.bine tarihlenen örnekler ise; Kiş'in hemen batısındaki Babil'de¹⁰⁵ ve Babil'in kuzeyinde bulunan Nuzi'de¹⁰⁶, Kuzey Suriye'de Ugarit'de¹⁰⁷ açığa çıkarılmıştır. Bu kaidelerin benzerlerine Anadolu'da Alishar'da kalkolitik çağa tarihlenen tabakalarda rastlanılmaktadır.¹⁰⁸

5. Gövdesi Değişik Profilli Kaideler:

Bu grupta, 35 ve 36 no'lu örnekler (lev.X) yer

almaktadır. 35 no'lu örnek, Alalah'da VI.ıncı tabakada açığa çıkarılmış¹⁰⁹ ve MÖ.II.bine tarihlenmiştir. Dışa çekik ağız kenarlıdır. Üst ve alt kısımları geniştir. Karın kısmı kaburgalı olan kaidenin profili iki içbükeyden oluşmuştur. Paralelleri Geç Tunç Çağı'nda Lübnan'da Byblos'da¹¹⁰ ve Geç Assur Döneminde Irak'ta Tell al Rimah'da¹¹¹ görülür. Bu son iki örneğin de profili, 35 no'lu örnek gibi iki içbükeyden değil, üç içbükeyden meydana gelmiştir.

36 no'lu örnek, Kuzey Irak'ta Tell Billa'da III.üncü tabakada açığa çıkarılmış ve MÖ.II.bine tarihlendirilmiştir.¹¹² Kaidenin üst kısmı kalın kısa boyunlu, basık küre gövdeli bir vazoyu anımsatır. Alt kısmı konik biçimindedir. Konik gövdenin üst kısmında, basık kürenin altında karşılıklı dikey iki kulbun izleri vardır. Kaidenin ağız kenarı eksiktir. Ancak, hafir tarafından geniş ve dışa çekik ağız kenarlı olarak tamamlanmıştır.

II. KAİDESİ AJURLU ÇANAKLAR:

İkinci ana grubu kaidesi ajurlu çanaklar oluştururlar. Bunlar kendi aralarında; 1. çanak ile kaidesinin arası kapalı olan örnekler 2. çanak ile kaidesinin arasında bağlantı deliği bulunan örnekler olmak üzere iki yan gruba ayrılırlar.

1. Çanak ile Kaidesinin Arası Kapalı Olan Örnekler:

Çanak ile kaidesinin arası kapalı olan örnekler, kaide biçimlerine göre aşağıda belirtildiği gibi beş grupta toplanmıştır.

1.1 Gövdesi Silindir Biçiminde Olan Kaideler

1.1.1 Gövdesi Silindir Biçiminde Olup, Alt Kısma Doğru Genişleyen Kaideler

1.2 Gövdesi İçbükey Olan Kaideler

1.3 Gövdesi Dışbükey Olan Kaideler

1.4 Gövdesi Konik Biçiminde Olan Kaideler

1.5 Gövdesi Pramidal Biçimde Olan Kaideler

1.1 Gövdesi Silindir Biçiminde Olan Kaideler:

Bu grupta yer alan tek örneğimiz, Byblos'ta XX.inci tabakada açığa çıkarılmıştır.¹¹³ Dışbükey çidarlı kaidenin üst kısmında yer alan çanak geniş ağızlı ve sığdır. (37 no'lu örnek, lev.X) MÖ.III.binin ikinci yarısına tarihlenen bu örnek, üzerinde yer alan ilginç hayvan kabartmalarıyla önemlidir, Biçimsel açıdan benzerine, Geç Neolitik dönemde Byblos'ta rastlanır.¹¹⁴

1.1.1 Gövdesi Silindir Biçiminde Olup, Alt Kısma Doğru Genişleyen Kaideler:

Gövdesi silindir biçiminde olup, alt kısma doğru genişleyen kaideler grubunda 38-50 no'lu örnekler (lev.XI-XIII) yer almaktadır. Bu örneklerin silindir biçimindeki dışbükey çidarlı gövdeleri, alt kısma doğru genişleyerek konik biçimini almıştır. Kaidelerin üst kısımlarında yer alan çanakların ağız çapı ile kaidelerin alt çapı eşit veya birbirine yakın ölçüdedir. MÖ.III. bine tarihlendirilen örnekler, Güney Mezopotamya'da Basra Körfezi'nin kuzeyinde bulunan Ur'da¹¹⁵ ve Abu Salabikh'de¹¹⁶ açığa çıkarılmıştır. Bunların boyları, MÖ. II.bin örneklerinden daha yüksektir. Yükseklikleri; 36-44cm. arasındadır. MÖ.II.bine tarihlendirilen örnekler ise, Mezopo-

1.3 Gövdesi Dışbükey Olan Kaideler:

Bu grup, Byblos'da ele geçen¹²⁹ ve MÖ.III.binin ikinci yarısına tarihlenen 62 no'lu tek örnekle(lev.XVI) temsil edilir. Kaidenin gövdesi dışbükey çidarlı ve oval biçimindedir. Alt kenarı kalınlaştırılarak içe çekilmiştir. Üst kısmında yer alan çanağın sadece dip kısmı korunmuştur. Filistin'de bulunan Far'ah örnekleriyle yakınlık gösterir.¹³⁰ Ancak, bu kaidelerin alt kısımları Byblos örneğindeki gibi içe çekik değil, dışa çekiktir,

1.4 Gövdesi Konik Biçiminde Olan Kaideler:

Gövdesi konik biçiminde olan kaideler grubunda 65-68no'lu örnekler (lev.XVI-XVIII) yer almaktadır. Kaidelerin çoğunun alt kenarı dışa çekiktir. Çidarları kiminin içbükey, kiminin dışbükeydir. Kaidelerin çanakla birleşim yerleri genellikle kabartma bantla sağlamlaştırılmıştır. Çanaklar geniş ağızlı ve sığdır. Bununla birlikte, 67 no'lu örnekte olduğu gibi geniş ağızlı derin çanaklar da vardır. Çanakların ağız çapı ile kaidelerin alt çapları birbirine yakın ölçüdedir. Çanakların kaideleriyle birlikte yükseklikleri ortalama 24-68cm.'dir. Çanaklar kaideye sabittir. Sadece, 68 no'lu Megiddo örneğinde(lev.XVIII) çanağın portatif olduğu görülmektedir.

Bu kaide biçiminin Kuzey Mezopotamya'da, MÖ.III.binde yaygın olduğu anlaşılmaktadır. MÖ.III.bine tarihlendirilen eserlerin buluntu merkezleri; Kuzey Suriye'de Tell Brak¹³¹, Kuzey Irak'ta Tell Taya¹³², Doğu Anadolu'da Arslantepe¹³³ ve Tepecikdir.¹³⁴ Bu grup içerisinde yer alan ve MÖ.II.bine tarihlenen tek örnek, Megiddo'da¹³⁵ ele geçmiştir.

Kaidesi konik biçiminde olan çanakların paralelllerine MÖ.III.binde Orta Anadolu'da Alacahöyük'te¹³⁶ ve Batı Anadolu'da Truva'da¹³⁷, MÖ.II.binde Kültepe'de¹³⁸ ve Beycesultan'da¹³⁹ rastlanılmaktadır. Miken seramiğinde de¹⁴⁰ görülen bu kap biçiminin, Mezopatamya'da Neolitik dönemden beri kullanıldığını gösteren örnekler mevcuttur.¹⁴¹

1.5 Gövdesi Pramidal Biçimde Olan Kaide:

Bu grupta yer alan tek örneğimiz, İsrail'de Tell Taanakh'da, özel bir evde açığa çıkarılmıştır.¹⁴² 69no'lu bu örneğin (lev.XVIII) dikdörtgen prizma şeklindeki kaidesinin üst kısmı dar, alt kısmı geniştir. Çanak, geniş ağızlı, sığdır ve kaideye nisbeten küçüktür. Kaidenin çanakla birlikte tüm yüksekliği 90cm. olup; en yüksek örneklerden birini oluşturmaktadır. Kaide, üzerinde yer alan ilginç kabartmalarla dikkati çeker.

2. Çanak ile Kaidesinin Arasında Bağlantı Deliği Bulunan

Örnekler:

Bu grupta yer alan kaidelerin üst kısmı çanak şeklindedir. Genellikle çanaklar, kaidelerin üst kenarlarının iç kısmına doğru hafif eğim yaparak uzamasıyla oluşmuştur. Çanakların dibini iri yuvarlak delikli veya süzgeç gibi küçük yuvarlak deliklidir. Kaidelerin yükseklikleri fazla değildir. Gövdeleri geniştir. Bu nedenle; zemin üzerinde daha dengeli dururlar. Bu grupta yer alan örnekler kaide biçimlerine göre altı yan grupta incelenebilir.

2.1 Gövdesi Silindir Biçiminde Olan Kaideler

2.2 Gövdesi İçbükey Olan Kaideler

2.2.1 Gövdesi İçbükey Olup, Üst Kısma Doğru Genişleyen Kaideler

2.2.2 Gövdesi İçbükey Olup, Üst ve Alt Kısma Doğru Genişleyen Kaideler

2.3 Gövdesi Dışbükey Olan Kaideler

2.4 Gövdesi Değişik Profilli Kaideler

2.1 Gövdesi Silindir Biçiminde Olan Kaideler:

Bu grupta yer alan 70 no'lu (lev.XVIII) tek örneğimiz Assur'da "Arkaik İhtar Mabetinde" ele geçirilmiştir.¹⁴³

Kaide, düz basit ağız kenarlı ve geniş ağızlıdır. Gövdesi dışbükey çidarlıdır. Üst ve alt çapı eşit ölçüdedir. üst kısmındaki çanak çok sığdır. Çanağın dibi, yuvarlak iri deliklidir. Kaide ile bağlantı bu delik sayesinde sağlanmaktadır.

2.2.1 Gövdesi İçbükey Olup, Üst Kısma Doğru Genişleyen Kaideler:

Gövdesi içbükey olup üst kısma doğru genişleyen 71-73 no'lu kaideler (lev.XVIII-XIX)Assur'da¹⁴⁴ ve Assur'un hemen güneydoğusunda yer alan Nuzi'de¹⁴⁵ mabet bulgusu olarak açığa çıkarılmıştır. Assur örnekleriMÖ.III.bine, Nuzi örneği ise MÖ.II.bine tarihlenmektedir. Starr, Nuzi'de bu kaidelerin daha önce de kullanıldığını, bunların özellikle mabet alanlarında bulunduklarını belirtmektedir.¹⁴⁶

Bu kaideler, geniş ağızlı, içbükey çidarlıdır. Alt kenarları dışa çekiktir. Üst kısımlarında yer alan çanaklar çok sığdır. Çanakların dibi yuvarlak biçimde tek deliklidir. Kaidelerin çanakla birlikte ortalama yükseklikleri 24cm.dir.

73 no'lu Nuzi örneği, hafir tarafından, çanak kısmı aşağıya zemine gelecek şekilde yayınlanmıştır. Ancak, biz benzeri örneklerle dayanarak, çanak kısmının üstte yer almasının daha uygun olacağı düşüncesindeyiz.

2.2.2 Gövdesi İçbükey Olup, Üst Kısma ve Alt Kısma Doğru Genişleyen Kaideler:

Bu grupta yer alan 74-79 no'lu (lev.XIX-XX) örnekler Assur'da¹⁴⁷ ve Nuzi'de¹⁴⁸ ele geçmiştir. Assur örnekleri MÖ. III.bine, Nuzi örneği ise, MÖ. II.bine tarihlendirilmiştir.

Gövdesi içbükey olup, üst kısma ve alt kısma doğru genişleyen kaideler, biçimsel açıdan I.2 grup ve II.1.2 grup örnekler ile yakınlık gösterir. Kaidelerin alt ve üst çapları birbirine yakın ölçüdedir. Alt ve üst çapları ortalama 20-30 cm. arasındadır. Kaidelerin içbükey çidarlı profilleri yay şeklini anımsatır. Çanak ile birlikte yükseklikleri 25-49cm. arasındadır. Çanaklar oldukça sıgıdır. Dipleri büyük ya da küçük yuvarlak biçimde tek deliklidir.

Bu kaidelerin paralellerine, Assur ve Nuzi'nin güneydoğusunda bulunan Fara'da da¹⁴⁹ rastlanılmaktadır. Fara örnekleri de Nuzi örnekleriyle aynı döneme tarihlendirilir.

2.3 Gövdesi Dışbükey Kaideler:

Gövdesi dışbükey kaideler grubuna giren tek örneğimiz, Hama'da "H" tabakasında ele geçirilmiş ve MÖ. II. binin ilk yarısına tarihlendirilmiştir.¹⁵⁰ Çanak kısmının ağız ve kısmen gövdesi eksiktir. Çanağın dibi süzgeç gibi küçük yuvarlak deliklidir (80 no'lu örnek, lev. XXI). Kaide biçimsel açıdan I.3 grubunda yer alan örneklerle benzerlik gösterir.¹⁵¹ Biz bu 80 no'lu örneği, Hama'da aynı tabakada açığa çıkarılan 87 no'lu

(lev.XXIII) örnek gibi, alt kısmı geniş olarak düşünmekteyiz.

2.4 Gövdesi Değişik Profilli Kaideler:

Bu grupta,gövdeleri içbükey ve dışbükey gibi değişken profil veren örnekler toplanmıştır.Bu grupta yer alan 81-83 nolu örnekler (lev. XXI)Nuzi'de¹⁵² ve Nuzi'nin kuzey batısında bulunan Tepe Gawra'da¹⁵³ ele geçmiştir.Tepe Gawra örneğiMÖ. III üncü binin sonuna,Nuzi örnekleri MÖ. II.inci bine tarihlendirilmektedir.

81 nolu Nuzi örneğinde,kaidenin dışbükey çidarlı olan üst kısmı basık küre ,içbükey olan alt kısmı silindir biçimindedir.Dışbükeyden içbükeye geçiş yerleri kabartma bantlarla sağlamlaştırılmıştır.Kaidenin üst kısmı geniş,alt kısmı daha dardır.Üst kısımda yer alan çanağın dibi tek yuvarlak deliklidir.

82 nolu Tepe Gawra örneğinde,kaidenin içbükey ve dışbükey profilli gövdesinin alt kısmı basık küre şeklindedir.Kaidenin üst kısmında yer alan çanak,II.2 grubundaki çanaklara oranla daha derindir.Çanak geniş,dışa çekik ağız kenarlı ve oval gövdelidir.Dibi süzgeç gibi küçük deliklidir.

Bu grupta yer alan örneklerin biçimsel açıdan birbirlerinden farklı olduğu görülmektedir.Nuzi örnekleri,73 nolu (lev.XIX) örnek gibi,Starr tarafından,çanak kısmı kaidenin alt kısmına gelecek şekilde yayınlanmıştır.

III- PARÇALAR HALİNDE ELE GEÇİRİLEN DİĞER ÖRNEKLER:

Parçalar halinde ele geçirilen örnekler,mevcut gövde biçimlerine göre,aşağıdaki yan grupları oluşturmaktadır.

1. Gövdesi Silindir Biçiminde Olan Örnekler
- 1.1 Gövdesi Silindir Biçiminde Olan Üç Ayaklı Örnek
2. Gövdesi İçbükey Olan Örnekler
3. Gövdesi Konik Biçimde Olan Örnekler
4. Gövdesi Değişik Profilli Örnekler

1. Gövdesi Silindir Biçiminde Olan Örnekler:

Bu grupta yer alan örnekler, Assur'da¹⁵⁴ ve Tell Khoueyrah'da¹⁵⁵ ele geçmiştir. Mevcut gövde profilleri dışbükey çidarlı ve silindir biçimindedir. Üst kısımları eksik olduğundan çanaklı olup olmadıkları anlaşılamamaktadır. (84-85 no'lu örnekler lev.XXI) Ancak, çanaklı kaidelerde bu kaide biçiminin çok az görüldüğü söylenebilir. Zira, kaidelerin alt kısımları üstlerinde yer alan çanağı daha dengeli taşıyabilmek için genellikle geniş yapılmıştır. 84 ve 85 no'lu örnekler biçimsel açıdan I.1 grup ve II.1.1 grup ile benzerlik gösterirler.¹⁵⁶

1.1 Gövdesi Silindir Biçiminde Olan Üç Ayaklı Örnek:

Gövdesi silindir biçiminde olan örneklerin yan grubunu oluşturan üç ayaklı örnek Byblos'da¹⁵⁷ XIV. tabakada ele geçirilmiştir. Üst kısmı eksik olan bu örneğin mevcut gövdesi dar silindir biçiminde ve dışbükey çidarlıdır (86 no'lu örnek lev.XXII). Ayaklar boğa bacağı biçiminde olup gövdeye eşit aralıklarla yerleştirilmiştir. Bu örneğin benzerine şimdiye kadar rastlanamamıştır.

2. Gövdesi İçbükey Olan Örnekler:

Gövdesi içbükey olan ve parçalar halinde ele geçirilen örnekler grubunda 87-89 no'lu örnekler (lev.XXIII) yer almaktadır. Üst kısımları eksik olan bu örneklerin çanaklı olup

olmadığı anlaşılamamaktadır. Mevcut gövdeleri silindir biçiminde ve alt kısımları geniştir. Biçimsel açıdan II.1.1.1 grubundaki örneklerle benzerlik gösterirler.¹⁵⁸

Bu grupta yer alan ve Ur'da açığa çıkarılan 88ve 89no'lu MÖ.III.bim örnekleri¹⁵⁹, biçim ve bezeme açısından 54-61 no'lu örneklerle yakınlık gösterirler.

Bu grupta yer alan diğer örnek Hama'da "H" tabakasında ele geçirilmiş ve MÖ.II.bine tarihlendirilmiştir.¹⁶⁰ 87 no'lu bu örnek (lev.XXII) yine Hama'da bulunan ve II.1.1.1 grubunda yer alan 45 no'lu (lev.XI) örneğe, II.2.3 grubunda yer alan 80 no'lu (lev.XXI) örneğe benzemektedir.

3. Gövdesi Konik Biçiminde Olan Örnekler:

Gövdesi konik biçiminde olan örnekler grubunda, Irak'ın güneyinde Abu Salabikh'de bulunan¹⁶¹ 90 no'lu (lev.XXIV) kaide parçası yer almaktadır. Kaidenin üst ve alt kısmı eksiktir. Üst kısmında çanak olup olmadığı anlaşılamamaktadır. Mevcut gövdesi dışbükey çidarlıdır. Biçimsel açıdan II.1.4 grubu içinde bulunan örneklerle yakınlık gösterir.¹⁶²

4. Gövdesi Değişik Profilli Kaideler:

Bu grupta gövdesi değişik profil veren 91-93 no'lu (lev. XXIV) örnekler yer almaktadır. Bu örnekler Nuzi'de açığa çıkarılmıştır.¹⁶³

91 no'lu örnek, düz-geniş dışa çekik ağız kenarlıdır. Alt kısma doğru daralan silindir gövdesi, tekrar genişlediği kısımdan itibaren kırılmıştır. Bu kaideye üst kısmı aşağıya gelecek şekilde ters çevirecek olursak, üst kısmı basık küre, alt kısmı konik biçiminde olan 36 no'lu (lev.X) örneği anımsattığı

görülür.

92 no'lu, "C Mabedi"nde bulunan örneğin üst ve alt kısımları eksiktir. Mevcut gövdesi silindir biçiminde olup, üst ve alt kısımları bombelidir. Starr, benzer bir örneğe dayanarak, bu kaidenin alt kısmının basık küre biçiminde ve düzdipili olduğunu belirtir.¹⁶⁴

93 no'lu örnek de "CMabetinde" açığa çıkarılmıştır. Kaide parçasının üst kısmı, dışa çekik ağız kenarlı, geniş ağızlı ve oval gövdeli bir vazo biçimindedir. Alt kısmı basık iki küreden oluşmuştur. İkinci kürenin alt kısmından itibaren eksiktir.

E- AJURLU KAİDELERİN ve KAİDESİ AJURLU ÇANAKLARIN TİPOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ:

Bu çalışmada, ajurlu kaideler ve kaidesi ajurlu çanaklar üç ana grupta toplanmıştır. Birinci grupta ajurlu kaideler, ikinci grupta kaidesi ajurlu çanaklar, ve son grupta parçalar halinde ele geçirilen örnekler yer almıştır. Üç ana grup oluşturan bu örnekler; kaide biçimlerine göre çeşitli yan gruplara ayrılırlar. Bu yan gruplarda içbükey gövdeli, dışbükey gövdeli kaidelerin ve gövdesi konik biçiminde olan kaidelerin çoğunlukta olduğu görülür. Genellikle içbükey gövdeli kaidelerin boyları kısa (12-40cm), dışbükey gövdeli kaidelerin ise boyları daha uzundur.(35-82cm.) MÖ.III.binde gövdesi içbükey olan kaidelerin, MÖ.II.binde gövdesi dışbükey olan kaidelerin yaygın oldukları söylenebilir.

Birinci ana grupta yer alan örnekler kaide biçimlerine göre; gövdesi silindir biçiminde olan kaideler, gövdesi içbükey olan kaideler, gövdesi dışbükey olan kaideler, gövdesi konik biçiminde olan kaideler ve gövdesi değişik profilli kaideler olmak üzere beş yan gruba ayrılırlar. I. ana grupta gövdesi dışbükey profilli kaideler çoğunluğu oluştururlar.¹⁶⁵

II.inci ana grupta ise, I. ana grubun aksine, dışbükey profilli kaideler nadiren karşımıza çıkmaktadır. Bu ikinci ana grup, çanak ile kaidesinin arası kapalı olan örnekler ve çanak ile kaidesinin arasında bağlantı deliği bulunan örnekler olmak üzere ikiye ayrılırlar. Çanak ile kaidesinin arası kapalı olan örneklerin, çanak ile kaidesinin arasında bağlantı deliği olan örneklerle oranla daha çok ve yaygın biçimde kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bu gruptaki kaidelerin üst kısımlarında yer alan

F- AJURLU KAİDELERİN ve KAİDESİ AJURLU ÇANAKLARIN BEZEKLERİNE GÖRE İNCELENMESİ:

Kaideler ve kaideli çanaklar üzerinde görülen bezekler, yapılış tekniklerine göre beş grupta incelenebilir. Bunlar süsleme çeşitleri açısından da aşağıda belirtildiği gibi yan gruplara ayrılmaktadır.

I. Boya Bezekler

1. Geometrik Bezekler
2. Hayvan Bezekleri

II. Kabartma Bezekler

1. Geometrik Bezekler
2. Bitki Bezekleri
3. Hayvan Bezekleri
4. İnsan, Tanrı ve Tanrıça Bezekleri

III. Boya ve Kabartma Bezekler

IV. Ensize Bezekler

1. Geometrik Bezekler
2. Bitki Bezekleri
3. Hayvan Bezekleri

V. Ensize ve Kabartma Bezekler

1. Geometrik Bezekler
2. Bitki Bezekleri
3. Hayvan ve İnsan Bezekleri

I. Boya Bezekler:

Elimizde bulunan örneklerden sadece iki tanesi boya bezeklidir. Bunlardan biri İsrail'de Megiddo'da, diğeri Kuzey Irak'ta Tell Billa'da ele geçmiştir.¹⁶⁸ Boya bezekli 27

no'lu Megiddo örneği (lev.VI) I.3.2 grubunda, 36 no'lu Tell Billa örneği (lev.X)I.5 grubunda yer almaktadır. Bu örnekler üzerinde görülen boya bezekler açık kahverengi ve devetüyü zemin üzerine, siyah ve kırmızı renkte yapılmıştır. Süsleme çeşitleri; geometrik ve hayvan bezeklerinden oluşmaktadır. Örnekler üzerinde boya ile yapılmış bitkisel bezeme görülmektedir.

1. Geometrik Bezeler:

Geometrik bezeler; enine düz şerit çizgilerden, dikey kesik çizgilerden, eğik düzensiz çizgilerden, içiçe giren yarım oval çizgilerden, çapraz, üçgen, nokta ve baklava diliminden oluşur.

Enine düz şeritler, kaideleri çeşitli alanlara bölmek üzere, ayırıcı motif olarak kullanılmıştır. Şeritlerin araları çoğunlukla yukarıda belirtilen geometrik boya bezeklerle veya figüratif bezeklerle doldurulmuş ya da boş bırakılmıştır. Mezopotamya'da Neolitik dönemden beri ajurlu kaidelerin enine ve boyuna düz şerit çizgilerle bezendiğini gösteren örnekler ele geçmiştir.¹⁶⁹

Üçgen, nokta, çapraz, baklava dilimi motifleri sadece 36 no'lu Tell Billa kaidesinde görülür. Bu örnekte görülen üçgenlerin içi siyah boya ile doldurulmuş, üst kısımları birbirine paralel çift çizgilerle sınırlandırılmıştır. Alt sırada yer alan baklava dilimi motiflerinin ortaları iki çizgi ile bölünerek, üstteki çift çizgili üçgenlerle uyum sağlanmıştır. Baklava diliminin altında, dikdörtgen ajurlarla aynı hizada çapraz motifleri yer almıştır. Çapraz motifinin her kolu arasına bir nokta yerleştirilmiştir. Bu örnekte nokta bezenin

kuş sıralarının bulunduğu alanda da dolgu motif olarak kullanıldığı görülmektedir.

36 no'lu örneğin, üst kısmında yer alan dikey kesik çizgiler, yatay çizginin üzerinde kimi daha uzun kimi daha kısa üçlü ve dördü gruplar halinde dizilmişlerdir.

İç içe geçen yarım oval biçimindeki geometrik çizgiler, 27 no'lu örneği süslemektedir. Yatay ve dikey olan bu yarım oval çizgilerin çevresinde gelişigüzel yapılmış eğik düzensiz çizgiler yer almıştır.

2. Hayvan Bezekleri:

Boya ile yapılmış hayvan betimi olarak sadece kuş motifi görülür. 36 no'lu örnekte betimlenen kuşlar, enine düz çizgilerden oluşan boya bant içerisinde ard arda gelecek şekilde düzenlenmiştir. Kuşlar, stilize olarak yapılmış ve profilden gösterilmiştir. Birbirinin aynı olan kuşlar, sağ tarafa yürür durumdadır. Başları oval bir çizgi halinde olup, gözleri ufak bir nokta ile belirtilmiştir. Uzun kıvrık boyunludur. Kuyrukları balık kuyruğu gibi çatallı, uzun bacaklı, iri perde ayaklıdır. Ayak kısımlarına ve genel görünüşlerine dayanarak, bunların su kuşlarını simgelediği söylenebilir.

II. Kabartma Bezekler:

Kabartma tekniğinde yapılmış süslemelerde geometrik, bitki, hayvan, insan, tanrı ve tanrıça bezemeleri görülür. Bu teknikte daha çok figüratif bezemelerin yapıldığı dikkati çekmektedir.

1. Geometrik Bezekler:

Geometrik bezekler düz enine bant ya da bantlardan meydana gelmiştir. Ajurlu kaideler üzerinde çok sık görülen bu bantlar, kaideleri hem sağlamlaştırmak, hem de süslemek amacıyla kullanılmış olmalıdır. Ayrıca, bantların metop oluşturma özellikleri de olduğundan bazen motifleri ayırıcı öge olmuştur. Örneğin; 61 no'lu örnekte (lev.XV) kabartma bantların arası ensize geometrik bezeklerle, 85 no'lu örnekte (lev. XXII) ensize ve kabartma bezeklerle doldurulmuştur. 45, 80, 87 no'lu örneklerde (lev.XI, XXI, XXIII) ise, birbirine paralel üst üste sıralanan ajurların aralarının enine kabartma bantlarla ayrıldığı görülmektedir. 73 no'lu örnekte olduğu gibi (lev. XIX) bantların arası bazen boş bırakılmıştır.

Kabartma bantların üst yüzeyi düz veya bombelidir. Çoğunun üzeri ensize tekniğinde yapılmış çizgilerle bezenmiştir. Kaidelerin gövdelerinde yer alan bantlar tek, çift veya daha fazla sayıdadır. Örneğin; 31 no'lu örnekte (lev.VII) tek bant 73 no'lu örnekte (lev.XIX) çift bant, 13 ve 15 no'lu örneklerde (lev.III) çok sayıda bant kaide üzerinde yer almıştır.

Bantlar çanak ile kaidenin birleşim yerinde (37, 41, 43, 45, 47, 48, 51, 52, 54, 55, 57, 61, 63, 64, 83 no'lu örneklerdeki gibi) veya 81 no'lu örnekteki gibi değişik profil veren kaidelerin içbükeyden dışbükeye veya dışbükeyden içbükeye geçiş yerlerinde görülür.

2. Bitki Bezekleri:

Bitki bezek olarak sadece rozet motifi karşımıza çıkmaktadır. Bu motifin görüldüğü tek örnek, II.1.1.1 grubunda yer alan 50 no'lu (lev.XIII) kaidesi ajurlu çanaktır. Rozetler

merkezlerindeki daireye iliştirilmiş yapraklardan meydana gelmiştir. Bunlar, çanağın omuz kısmında, yan yana aynı hizadadır, belirli aralıklarla bir dizi oluşturacak biçimde sıralanmıştır.

3. Hayvan Bezekleri:

Hayvan bezekleri; aslar, boğa, geyik, keçi, kuş ve yılan figürlerinden oluşmaktadır.

Aslan kabartması:

Aslan betimi, I.4 grubunda yer alan 33 no'lu (lev.VII) bakır kaide üzerinde görülmektedir. Bakırdan yapılmış aslanlar kaidenin üst kısmında, diz çökmüş durumda betimlenmiştir. Birbinin aynı olan ve sol tarafa yönelik dört aslan figürünü, kaide üzerine 4'ercm. aralıklarla yerleştirilmiştir. Kuyrukları sırtlarına doğru kıvrılmıştır. Detayları belirgin değildir. Starr, bu bakır aslanların, pişmiş toprak aslan figürlerinin taklidi gibi yapıldığını belirtir.¹⁷⁰

Boğa kabartmaları:

Boğa kabartmaları, I.4 grubundaki 34 no'lu örnekte (lev. VIII-IX); II.1.1 grubundaki 37 no'lu örnekte (lev.X) ve II.1.1.1 grubundaki 50 no'lu örnekte (lev.XIII) görülmektedir.

34 no'lu Ugarit kaidesinin "D" yüzünün alt kısmında betimlenen boğa profilden yapılmıştır. Sağ tarafa yönelik boğanın sadece boynuzları, bacakları ve kuyruğu korunmuştur. Boynuzları hilal şeklindedir. Arka ayağında tırnak arası bir çizgi ile belirtilmiştir. Schaeffer, aynı kaidenin "B" yüzünde betimlenen ve baş kısmı eksik olan hayvanın ayak kısmının boğaya benzediğini açıklar.¹⁷¹

37 no'lu Byblos örneğinde, karşılıklı iki boğa,kaide-
nin ön cephesinin üst kısmında kabartma bir bant üzerinde yer
alır. Adım atar durumda betimlenen boğaların başları hafif ye-
re doğru eğiktir. Bunlar, Ugarit kaidesinde görülen kabartma
boğalar gibi profilden yapılmıştır.

50 no'lu Tell Fray örneğinde görülen boğa protomları,
kaidenin geniş olan alt kısmında yer almıştır. Başları cephe-
den işlenen boğaların ağız ve burnu oyuk, gözler yuvarlak ka-
bartma ile belirtilmiştir.

Moortgat, Tell Chuera'da parçalar halinde ele geçiri-
len ve MÖ.III.üncü bine tarihlendirilen ajurlu bir kaide par-
çası üzerinde boğa kabartmasının izleri görüldüğünü açıklar.¹⁷²

Geyik kabartması:

Geyik kabartması, daha önce boğa kabartmalarında değin-
diğimiz 34 no'lu (lev.IX) Ugarit kaidesinin "C" yüzünün alt
kısmında görülmektedir. Geyik, bu kaidenin diğer yüzlerinde
yer alan boğalar gibi, ayakta, sağ tarafa yönelik ve profilden
betimlenmiştir. Baş, iki arka ayağı ile bir ön ayağı korunmuş-
tur. Arka ayaklarının arası, boğalarinki gibi, bir çizgi ile
belirtilmiştir. Boynuzları iki çatallıdır. Sağ boynuzu üzerinde
uçmak üzere olan bir kuş kabartması vardır. Göz, ağız ve kulak
gibi detayları ensize tekniğinde yapılmış nokta ve çizgilerle
işlenmiştir.

Keçi kabartması:

Keçi kabartması 34 no'lu örnek üzerinde (lev.IX) görülen
boğanın üst kısmında yer almıştır. Keçi bu kaide üzerinde be-
timlenen diğer geyik, kuş, boğa figürleri gibi sağ tarafa yöne-

liktir. Yürür durumda betimlenen keçinin gözü yuvarlak bir daire, ağzı ensize düz bir çizgiyle gösterilmiştir. Uzun boynuzlar enine çizgilerle taranmıştır.

Yılan kabartmaları:

Yılan kabartmaları sadece 37 no'lu (lev.X) örnekte görülür. Yılanlar, profilden ya da cepheden yapılmıştır. Gövdele-ri kalın ve kıvrımlıdır. Başları eşkenar üçgen biçimindedir. Gözler oyuk olarak gösterilmiştir. Yılanlar, kaidenin üst kısmındaki açıklıkların etrafında ve açıklıklara başlarını sokar durumda betimlenmiştir.

4. İnsan, Tanrı ve Tanrıça Bezekleri:

İnsan, tanrı ve tanrıça kabartmaları; 13 no'lu örnekte (lev.III), 32 no'lu örnekte (lev.VII) ve 34 no'lu (lev.VIII) örnekte görülmektedir.

13 no'lu Alalah kaidesinde, aynı hizada ve belirli aralıklarla yan yana dizilmiş beş kadın figürü ve bir erkek figürü yer almıştır. Figürler cepheden yapılmış, Kadınlar çıplak, elleriyle göğüslerini tutar durumda betimlenmiştir. Birbirinin aynı olan kadınlar, iri burunlu, dolgun kalçalı, bukleler halinde kabarık saçlı, yuvarlak omuzludur. Ortalarında düşer durumda gösterilmiş bir erkek figürü vardır. Woolley erkek figürünü savaşçı olarak nitelendirmektedir.¹⁷³ Bu figür dizlerine kadar uzanan bir giysiye sahiptir.

Çıplak kadınların ve düşer durumda bir savaşçının betimlendiği kaide Alalah'da VII. tabakada mabet bulgusu olarak ele geçmiştir. Bu nedenle; Woolley, önceleri bu figürlerin mabet hizmetkarlarını simgelemiş olabileceklerin düşünmüş, daha

sonra düşer durumda betimlenen savaşçının yer aldığı dramatik sahneyi de gözönüne alarak kadınları tanrıça olarak yorumlamıştır.¹⁷⁴

Tanrı tasvirlerinin görüldüğü iki kaidenin de gövdesi konik biçimindedir. Kaidelerin ön cephesinde bulunan tanrılar ayakta betimlenmiştir. 32 no'lu Babil örneğinde tanrılar, boya ve kabartma bezekli Megiddo örneğinde olduğu gibi,¹⁷⁵ ajurların iki yanında yer almıştır. Başlıkları üçgen şeklinde olup, tanrı simgesi olan boynuzları vardır. İki elleriyle, üst kısmı disk biçiminde olan bir asa taşırlar. Yarım kollu ve kalın kemerli giysiye sahip tanrılar, kapı şeklindeki açıklığı korur gibi görünmektedirler.

34 no'lu örnekte betimlenen tanrının başı ve bacakları profilden, göğsü cepheden işlenmiştir. Bilezikli olan sağ elinde uzunca bir silah, sol elinde kuş tutmaktadır. Başlığı üçgen biçimindedir. İri burunlu, oval iri gözlüdür. Schaeffer, sağ tarafa doğru yürür durumda olan tanrının elinde bulunan simgelere dayanarak bunun fırtına tanrısı Teşub olduğunu açıklamaktadır.¹⁷⁶

III. Boya ve Kabartma Bezekler:

Boya ve kabartma bezeklerin aynı kaide üzerinde birlikte uygulandığı 29 ve 68 no'lu (lev.VI,XVIII) örnekler, Megiddo'da VI. tabakada açığa çıkarılmış ve MÖ.II.bine tarihlenmiştir.¹⁷⁷

29 no'lu dışbükey gövdeli kaide (lev.VI) birbirine paralel enine ve boyuna kırmızı düz şeritlerle bezenmiştir. Kaidenin ön yüzünde, dikdörtgen ajurların iki yanında tanrıça

olarak nitelendirilen kabartmalar görülür. Tanrıçalardan sadece bir tanesi korunmuştur. Ancak izlerden ikisinin de aynı tanrıça olduğu anlaşılmaktadır. Başlığı, uzun ve silindirik biçimindedir. Yarım kollu bir giysisi vardır. Eser, çok tahrip olduğundan, tanrıçaların detayları hakkında fazla bilgi verilememektedir.

Boya ve kabartma bezeğin görüldüğü ikinci örnek, II. 1.4 grubunda yer alan 68 no'lu (XVII) kaidesi ajurlu çanak-tır. Bu örnekte, çanağın omuzunu ve kaidenin üst kısmını bir sıra halinde çevreleyen lotus yaprakları kabartma olarak yapılmıştır. Yaprakların üzeri kırmızı şerit boyalarla bezenmiştir. Bu motifin paraleline yine Megiddo'da rastlanmaktadır.¹⁷⁸ Tütsü maddesi yapılan lotus yaprağının¹⁷⁹ tütsü kabı olarak kullanıldığı varsayılan kaplar üzerinde bezek olarak görülmesi ilginçtir.

IV. Ensize Bezekler:

Ajurlu kaidelerde ve kaidesi ajurlu çanaklarda ensize tekniğinde yapılan süslemeler, geometrik, bitki ve hayvan bezemelerden oluşur. Bu teknikte en çok geometrik motifler karşımıza çıkar. Bunun yanı sıra bitki ve hayvan motifleri nadiren görülmekte, insan, tanrı ve tanrıça figürlerine ise hiç rastlanılmamaktadır.

Çok çeşitli kaide biçimlerinde görülen ensize tekniği ile süslü örneklerin buluntu merkezleri; Kuzey Suriye'de Ugarit¹⁸⁰, Hama¹⁸¹, Tell Chuera¹⁸², Tell Brak¹⁸³, Güney Anadolu'da Alalah¹⁸⁴, Filistin'de Kamid-el Loz¹⁸⁵ ve Megiddo¹⁸⁶, Irak'ta Ur¹⁸⁷, Abu Salabikh¹⁸⁸, Sali'el Jumr¹⁸⁹, Tell Taya¹⁹⁰, Assur¹⁹¹, Nuzi¹⁹² ve Tepe Gawra'dır.¹⁹³

1. Geometrik Bezekler:

Geometrik süslemeler enine, boyuna düz çizgilerden, eğik çizgilerden,,dalgalı ve içiçe açılarının meydana getirdiği bant ya da bantlardan, oval, hilal, üçgen, kafes, zig-zak ve balıkkılcığı bezeklerinden oluşur.

Kaidelerin üst ve alt kısımlarında ya da tüm gövde üzerinde görülen enine düz çizgiler, tek, çift, veya daha fazla sayıdadır. Çizgilerin araları genellikle ensize dalga bantla, içiçe açılardan oluşan bantla, üçgen, hilal, kafes, zig-zak motifleriyle ve eğik çizgilerle doldurulmuş ya da boş bırakılmıştır. Örneğin; 58 nolu (lev.XV) kaidesi ajurlu çanakta iki çizgi arası eğik çizgilerle ve içleri taralı üçgen dizileriyle bezenmiş, 2 nolu (lev.I) ajurlu kaidedeki enine çizgilerin araları ise boş bırakılmıştır.

Ajurlu kaidelerde ve kaidesi ajurlu çanaklarda, boyuna düz çizgilerin enine düz çizgilere nazaran çok az olduğu görülür. Boyuna çizgiler küçük kesik çizgilerden oluşur. 11 nolu (lev.II) örneğin ağız ve omuz üzerinde görülen dikey çizgiler yan yana dizilerek bir bant oluşturmuşlardır.

89 nolu örnekte (lev.XXIII) ajurun iki yanında ilginç bir geometrik motif görülür. Ucu üçgenle biten ve iki dikey çizgiden oluşan bu motif Woolley, çivi yazısı olarak yorumlamıştır.¹⁹⁴ Ancak, Moon, dikey çizgileri bitişik yarım oval biçimindeki çizgilerden dolayı bu motifin kapıyı, yarım oval biçimindeki bezemenin de kapı halkasını simgelemiş olabileceğini ileri sürmüştür.¹⁹⁵ Bu motifin benzeri yine aynı merkezde (Ur) açığa çıkarılan 47 nolu (lev.XII) örnekte görülür. 89 nolu örnekteki gibi motif, yine ajurun iki yanında yer almıştır. Ajurlu kaidelerde ve kaidesi ajurlu çanaklarda en sık görülen

geometrik süslemelerden biri de dalga bant ya da bantlardır. Bu ensize dalga bantlar, ajurlu kaidelerin ve kaidesi ajurlu çanakların değişik yerlerinde görülür. Örneğin, 11 nolu (lev.II) ajurlu kaidede, kaidenin dışa çekik ağız kenarında ve gövdesinde, 15 nolu örnekte (lev.III) kaidenin üst kısmında, 57 nolu kaidesi ajurlu çanakta (lev.XIV) çanağın ağız kenarında, 25 ve 77 nolu örneklerde (lev.V,XX) kaide gövdesinin çeşitli yerlerinde dalga bant bezemeleri görülür. Ensize dalga bantların arasında bazen, üzeri çentikli kabartma bantlar yer almıştır. (11 ve 77 nolu örnek, lev.II,XX)Zig-zak motifini anımsatan dalga bant motifinin paralelerine Batı Anadolu'da, Orta Tunç çağına tarihlendirilen ajurlu kaidelerde rastlanılmaktadır.¹⁹⁶ Ajurlu kaidelerde ve kaidesi ajurlu çanaklarda, dalga bant motifinin yanısıra, içiçe geçen açılardan oluşan bant bezemelerde sıkça görülmektedir. İçiçe giren açılardan oluşturduğu bantlar üst ve alt kısımlarından ensize bir veya iki enine çizgi ile sınırlandırılmıştır. Kaidelerin alt kısmını süsleyen bu bantlar II.1.1.1 grubunda yer alan 46,48,49 (lev.XI ve XII) nolu örneklerde, II.1.2 (lev.XIV) grubunda yer alan 54,57 nolu örneklerde ve III grubunda yer alan 88 nolu (lev. XXIII) örnekte karşımıza çıkar.

İçiçe giren açılarda olduğu gibi, üçgenlerde genellikle yan yana dizilerek bir bant oluşturmuşlardır. Üçgen dizilerinden oluşan bu bantlar üstten veya alttan biryandan iki enine ensize çizgi ile sınırlandırılmıştır. Üçgenler eşkenar yada ikizkenar biçimdedir. Bu bezek özellikle II.1 grubunda yer alan ve Basra Körfezi'nin kuzeyinde birbirine yakın merkezlerde açığa çıkarılan kaidesi ajurlu çanaklarda görülmektedir.¹⁹⁷

Üçgenlerin iç kısmı 47 nolu örnekte (lev.XII) görüldüğü

sınırlandırılmıştır. Bu motif, kaidelerde ajurların yer aldığı kısımlarda (8, 15, 54 nolu örnekler, lev.II, III, XIV) ve kaidelerin alt kısımlarında (49, 54, 56, 89 nolu örnekler, lev.XII,XIV,XXIII) görülür.

Yanlamasına "V" şeklindeki çizgilerin ard arda dizilmesiyle oluşan balıkkılçığı motifi, kaidelerde kabartma bantların üzerinde (10,31,86 nolu örneklerde, lev.II,VII,XXII) ve kaidelerin alt kısmında doğrudan genişledikleri yerde (47 nolu örnek, lev.XII) görülür. Bazı örneklerde üst üste iki metobun iç kısmı biri sağ tarafa yönelik eğik çizgilerle, diğeri aksi yöne eğik çizgilerle taranmak suretiyle bu motifi anımsatan bir görünüm elde edilmiştir.(58 ve 67 nolu örnekler, lev.XV, XVIII)

Kaidelerde ve kaideli çanaklarda görülen diğer geometrik bezekler, oval ve daire biçimindedir. Küçük ve düzensiz olarak yapılan oval biçiminde ensize bezekler kabartma bantlar üzerinde bir dizi oluşturmuşlardır. (43,45 nolu örnekler, lev.XI)

Daire biçimindeki bezekler, Tell Chuera'de parçalar halinde ele geçirilen ve üç ayrı kaideye ait olduğu anlaşılan örnekler üzerinde görülür.¹⁹⁸ Daire bezekler oval biçimindeki bezekler gibi, bu parçalarda kabartma bantlar üzerinde bir dizi olarak yer almışlardır.

47 nolu Ur örneğinde (lev.XII) kaidenin alt kısmında ilginç bir motifle karşılaşılır. Bu motif alt kısmı saçaklı kare biçiminde ve üst kenarında da merkeze illeştirilmiş küçük bir kareden oluşmaktadır. Motif ajurlarının alt kısmında ve bir ağaç motifinin altında yer alır. Woolley, bu motifin ev veya

ufak bir sandığı ya da kutsal bir yeri simgelemiş olabileceğini belirtir.¹⁹⁹

2. Bitki Bezekleri:

Bitki bezekleri, ağaç, ağaç dallarından ve yapraklarından oluşmaktadır. Bunlar şematik olarak yapılmıştır. Ajurlu kaide-ler üzerinde görülen ağaç betimleri genellikle ajurların iki yanında yer almıştır. Ağaç gövdeleri dikey tek bir çizgi ile gösterilmiştir. Dalları, bu dikey çizgiye ilâştirilen içiçe giren "V" biçimindeki çizgilerle (47 ve 48 nolu örneklerde, lev.XII) belirtilmiştir.

Ur'da mezar bulgusu olarak ele geçirilen 58 nolu örnek üzerinde (lev.XV) değişik bir ağaç betimi dikkati çekmektedir. Bu ağacın tepesinde üç dal ve bu dalların altında ters "U" biçiminde bir çizgi görülür. Ters "U" biçimindeki çizgi, yere doğru eğilmiş dalları simgelemiş olmalıdır. Eğik dalların uç kısmında aşağıya doğru dökülen noktalar görülür. Moon, uçlarında noktaların yer aldığı ters "U" biçimindeki bu bezemenin, kapların tarihlendirilmesine yardımcı olduğunu belirtmektedir.²⁰⁰

89 nolu (lev.XXIII) kaide üzerinde betimlenen ağaç, ensize tekniğinde yapılmış diğer ağaçlara oranla daha detaylı işlenmiştir. Bu ağacın gövdesi birbirini kesen eğik çizgilerle taralıdır ve gövdesinden irili ufaklı dokuz adet dal çıkmaktadır. Dallar yapraksızdır. Ağaç bu nedenle yaprakları dökülmüş, kuru bir ağaç görünümü vermektedir. 54 nolu örnekte (lev.XIV) ajurun hemen iki yanında yer alan, iç kısmı birbirini kesen eğik çizgilerle taralı iki dikey çizginin oluşturduğu bezek, bu ağacın gövdesini anımsatmaktadır.

Kaidelerde ve kaideli çanaklarda, ağaçların yanısıra ağaç dallarının veya yapraklarının da betimlendiği görülmektedir. Bu yapraklar fazla çeşitlilik göstermemektedir. 9, 11, 28, 76, 72 nolu örneklerde (lev. II, VI, XX, XVIII) palmiye dalı ya da dalları, şematik ağaç motifleri gibi, birbirine benzer biçimlerde işlenmiştir. Palmiye dalı motifi, bir çizgiye iştirilmiş "V" şeklinde çizgilerden oluşmaktadır. Kaideler üzerinde genellikle dikey olarak betimlenmiştir. Ancak, 72 nolu örnekte (lev. XVIII) motifin yatay olarak işlendiği de görülür. Palmiye dalı bezekli kaidelerin çoğu Assur'da Arkaik İhtar Mabesinde açığa çıkarılmıştır. Bu mabette ele geçirilen bir çok kap üzerinde palmiye dalı bezemesine rastlandığına dikkat çeken Andrae, söz konusu motifin mabet sembolü olabileceği üzerinde durmaktadır.²⁰¹

Palmiye dalından başka değişik bir diğer bitki motifi 79 nolu örnekte (lev. XX) karşımıza çıkar. Bu örnekte betimlenen yapraklar, ince-uzun, oval biçiminde olup, zeytin yaprağını anımsatır. Yapraklar yan yana dizilerek iki bant oluşturmuşlardır. Üst kısımda yer alan bant tek sıra yapraktan, alt kısımda yer alan bant ise, içiçe giren çift yapraktan meydana gelmiştir.

3. Hayvan Bezekleri:

Ajurlu kaidelerde ve kaidesi ajurlu çanaklarda, sadece ensize tekniğinde yapılmış keçi ve kuş betimleri görülmektedir. Assur'da açığa çıkarılan 70 nolu (lev. XVIII) örnekte görülen keçi figürü şematik olarak yapılmıştır. Profilden gösterilen keçi, sağ tarafa doğru yürür durumda betimlenmiştir. Boynuz ve kısmen gövdesi korunmuştur. Boynuz ve kuyruğu abartılmış biçimde uzun gösterilmiştir.

88 nolu (lev.XXIII) örnekte görülen iki kuş figürü ensize tekniğinde yapılmış iki ağaç motifinin yanında yer almıştır. Ayakta yürür durumda gösterilen kuşlar, şematik olarak yapılmışlardır. Gövdeleri enine düz bir çizgi, bacakları eğik veya dikey iki çizgi, başları "S" biçiminde bir çizgiyle belirtilmiştir.

IV-Ensize ve Kabartma Bezekler:

Ensize ve kabartma tekniğinin beraber kullanıldığı örneklerde süsleme çeşitleri; geometrik, bitki, hayvan, ve insan bezeklerinden oluşur. Bu iki tekniğin birlikte uygulandığı örnekler çok azdır. Geometrik bezekler daha çok ensize tekniğinde, figürler kabartma tekniğinde yapılmıştır. Bitki bezeklerin, hem ensize hem de kabartma tekniğinde yapıldıkları görülmektedir.

1-Geometrik Bezekler:

Geometrik bezekler, içiçe giren açılar, içleri taralı üçgenler, daire ve spiral motiflerinden oluşur. Bunlar arasında, içiçe geçen açılar, içleri taralı üçgenler, daire biçimindeki bezekler ensize tekniğinde yapılmıştır. İlk iki bezek, 59 nolu (lev. XV) kaide üzerinde görülür. Daire bezek ise, 69 nolu (lev. XVIII) Tell Taanak örneğinde çanağın omuz kısmını süslemektedir.

Kabartma olarak yapılmış spiral motifi de bu son örnek üzerinde betimlenmiştir. Gövdesi piramidal biçiminde olan kaide- nin üst köşelerinde yer alan spiraller, düz kabartma bir bantın içiçe üç veya dört defa kıvrım yapmasıyla oluşmuştur. Bu motif koç boynuzlarını anımsatmaktadır.

2-Bitki Bezekleri:

Bitki bezekleri; çiçek ve ağaç betimlerinden oluşur. Bu iki bitki bezek, 69 ve 85 nolu (lev.XVIII, XXII) iki ayrı örnek üzerinde görülür. 85 nolu Tell Chuera örneğinde betimlenen çiçekler ensize tekniğinde, 69 nolu Tell Taanak örneğinde betimlenen ağaç ise, kabartma tekniğinde yapılmıştır.

85 nolu örnek üzerinde görülen çiçekler, merkezlerindeki daireye birleştirilmiş yedi veya sekiz oval yapraktan meydana gelmiştir.

69 nolu Tell Taanak kaidesinin ön cephesinin alt kısmında betimlenen ağaç kabartması şematik işlenmiştir. Ağaç dalları, enine yarım oval ve yuvarlak biçimlerde gösterilmiştir. Ağacın tepesi hilal biçimindedir. İki yanında yer alan dağ keçileri, iki ayakları üstüne kalkmış, başlarını ağacın yapraklarını yemek üzere geri çevirmişlerdir. M. Lods, bu betimlenen ağacın "yaşam ağacını" simgelemiş olabileceğini belirtmektedir.²⁰²

3. Hayvan ve İnsan Bezekleri:

Ensize ve kabartma tekniklerinin beraber uygulandığı örnekler üzerinde görülen hayvan ve insan figürleri kabartma tekniğinde yapılmıştır. Kimi figürlerinise, üzeri ensize çizgilerle taralıdır. Örnekler üzerinde, hayvan ve insan figürlerinin yanı sıra karışık yaratıkların da betimlendiği görülmektedir.

Hayvan betimlemeleri; akrep, aslan, gazel, keçi, kuş, yılan figürlerinden oluşmuştur.

Akrep Kabartması:

85 nolu (lev.XXII) örnek üzerinde görülen ilginç hayvan figürü akrep olarak yorumlanmaktadır.²⁰³ Cepheden gösterilen hayvan ~~iri~~ oval gövdeli, kısa kuyrukluudur. Kuyruğu gövdesinin üst kısmına doğru hafifçe kıvrılmıştır. Gövdesinin ön kısmında "hilal" biçiminde kısıkları yer almıştır. Gerek ön kısmındaki kısıklardan, gerekse kuyruk durumundan dolayı akrep olarak nitelendirilen bu hayvanın, karışık bir yaratığı simgelemiş olabileceği söylenebilir.

Aslan Kabartmaları:

Aslan kabartmaları 85 ve 69 nolu örnekler üzerinde görülür. Aslanların başları protom biçiminde cepheden, gövdeleri profilden işlenmiştir. Hareket halinde betimlenen aslanların ağzı açıktır. 85 nolu örnekte görülen aslanlar, kartal kabartmasının üst kısmında, karşılıklı olarak yer almıştır. Yeleleri ensize eğik çizgilerle, gözleri yuvarlak birer oyukla belirtilmiştir. 69 nolu örnekte ise, aslanların başları kaide nin ön cephesinin köşelerinde, gövdeleri kaidenin yan cephesindedir. Sfenks kabartmalarının üst kısmında yer alan bu aslanlar şematik olarak yapılmıştır. Detayları belirgin değildir. Gözleri oval birer kabartma ile gösterilmiştir.

Gazel Kabartmaları:

Gazeller 59 nolu örnekte, karşılıklı diz çökmüş durumda dinlenirken, 85 nolu örnekte hareket halinde bir hayvanı (tilki?) kovalarken betimlenmiştir. Diz çökmüş gazeller, kaidenin üst kısmında kabartma bir bant üzerinde yer almışlardır. Bunların gövdeleri profilden, başları cepheden yapılmıştır.

gövdeleri kabartma olarak işlenmiştir. Gövdeleri kaidenen yan cephesindedir. Sfenksler yürür durumda betimlenmiştir. Yüzleri genç bir insan görünümünde ve uzun sivri burunlu, küçük ağızlıdır. Üçgen biçimindeki başlıkların iki yanından saç bukleleleri çıkar. Gövdeleri üst kısımlarında yer alan aslanlardan daha iridir. Kanatları gövdelerine nazaran küçük ve yarım oval biçimindedir. Kuyrukları yukarı doğru kalkıktır. Lods, üstte aslanların, altta sfenkslerin bulunduğu bu kompozisyonun benzerinin Zencirli ortostatlarında görüldüğünü belirtmektedir.²⁰⁵

İnsan Kabartmaları:

İnsan kabartmaları, profilden ve şematik olarak yapılmıştır. 69 nolu kaide, üzerinde görülen figür ayakta ve sağ tarafa yönelik durumda betimlenmiştir. İki eliyle bir yılanı boğazından yakalayan figür, Lods tarafından "çocuk" olarak yorumlanmakta ve kompozisyon olarak Gilgamesh'ı anımsattığını belirtmektedir.²⁰⁶ Figürün detayları belirgin değildir.

85 nolu kaidede betimlenen erkek figürü, dizlerine kadar uzanan bir giysi giymektedir. Giysisi 13 nolu kaide üzerinde betimlenen "savaşçı"nın giysisine çok benzer.²⁰⁷ Sağ elinde bir kuş, sol elinde kimliği tesbit edilemeyen bir hayvan tutar. Hafir tarafından savaşçı olarak yorumlanan bu figürün²⁰⁸, elinde tuttuğu objelere dayanarak, bunun bir avcı olabileceği de düşünülebilir.

G- BEZEKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ:

Ajurlu kaidelerin ve kaidesi ajurlu çanakların çoğunun çeşitli bezeklerle süslü olduğu görülmektedir. Bu kaplar üzerinde görülen bezekler; boya, kabartma, boya ve kabartma, ensize, ensize ve kabartma tekniklerinde yapılmıştır. Bu bezeme teknikleri arasında en yaygın olanı, ensize tekniğidir. MÖ. III üncü bin örneklerinde daha çok karşımıza çıkan ensize tekniği, MÖ. inci bin örneklerinde daha az görülmektedir. Buna karşın, MÖ. II inci bin örneklerinde boya, kabartma tekniklerinin önem kazandığı anlaşılmaktadır. İncelediğimiz dönemlerde, boya ve kabartma, ensize ve kabartma tekniklerinin bereber uygulandığı örnekler ise, çok azdır.

Kaplar üzerinde görülen süsleme çeşitleri, geometrik, bitkisel ve figüratif bezeklerden oluşur. Genellikle geometrik bezekler ensize tekniğinde, figüratif bezekler ise, kabartma tekniğinde yapılmıştır. Geometrik ensize motifler, enine kabartma düz bantlarla veya ensize düz çizgilerle sınırlandırılmıştır. Ensize bezek örneklerinin çoğu Basra Körfezi'nin kuzeyinde yer alan merkezlerde mezar bulgusu olarak ele geçmiştir.²⁰⁹ Biçimsel açıdan birbirine benzer bu örnekler, kompozisyon şeması açısından da yakınlık gösterirler. (49, 54 nolu örnekler gibi)

Kabartma tekniğinde yapılmış figüratif bezekli örneklerin daha çok dinsel amaçla kullanıldığı varsayılan yapı kalıntılarında bulunması dikkati çeker.²¹⁰ Bu örneklerde, tanrı, tanrıça, insan figürleri ve aslan, boğa, geyik, keçi, kuş, yılan gibi hayvan betimleri görülür.

Örnekler üzerinde görülen bitkisel bezemeler, geometrik ve

figüratif bezemelere oranla azınlıktadır. Bitkisel bezemeler, ensize ya da kabartma tekniklerinde yapılmışlardır. Fazla çeşitlilik göstermezler. Çok şematik işlenmişlerdir.

Bitkisel, geometrik ve figüratif bezeklerle süslü örneklerde çok sık görülen kabartma bantlar, kaideleri süslemeden daha çok sağlamlaştırma ögesi olarak kullanılmış olmalıdır. Bu kabartma bantlar dışından, ajurlu kaidelerin ve kaidesi ajurlu çanakların:

- %4 ü boya bezekle,
- %12 si kabartma bezekle,
- %4 ü boya ve kabartma bezekle,
- %74 ü ensize bezekle,
- %6 s1 ensize ve kabartma bezeklerle süslendiği görülmektedir.

H-AJURLU KAİDELERİN VE KAİDESİ AJURLU ÇANAKLARIN, AJUR BİÇİMLERİNE GÖRE İNCELENMESİ:

1- Üçgen Biçiminde Olan Ajurlar:

Ajurlu kaideler ve kaidesi ajurlu çanaklar üzerinde görülen üçgen ajurlar eşkenar üçgen ya da dikizkenar üçgen biçimindedir. Bunlar, kaidelerin üst kısımlarında (72 nolu örnek, lev. XVIII), alt kısımlarında (17 nolu örnek, lev. IV), karın kısımlarında (8 nolu örnek, lev. II) yer alırlar. Bazı örneklerde, üçgen ajurlar üst üste diziler halinde tüm kaide gövdesinde görülür. (33 nolu örnek, lev. VII)

Üçgen ajurlar, I. grupta 8, 11, 14, 15, 17, 25, 26, 31, 33 nolu örneklerde (lev. II, V, VII), II.1 gruptaki 38, 51, 63, 67 nolu örneklerde (lev. XI, XIII, XVI, XVII), II.2 gruptaki 70, 72, 73, 75, 77, 78, 81, 82 nolu örneklerde (lev. XVIII, XXI), III. gruptaki 91, 92 örneklerde yer almıştır. Çok çeşitli kaide biçimlerinde yer aldığı anlaşılan üçgen ajurların özellikle, II.2 grubundaki örneklerde yaygın olduğu görülmektedir. II.2 grubundaki örneklerde, üçgen ajurlar kaidelerin üst kısmındadır. (70, 72, 73, 77, 81 nolu örnekler, lev. XVIII, XXI)

Kaideler üzerinde yer alan üçgen biçimindeki ajurlar genellikle karşılıklı bir çift (31 nolu örnek, lev. VII), iki çift (15 nolu örnek, lev. III) ya da yan yana iki çift (17 nolu örnek, lev. IV) olarak görülür. Kimi örneklerde üçgenlerin tepeleri aşağı, kimilerinde yukarı doğru yöneliktir. 33 nolu örnekte (lev. VII) ise, üçgenler yan yana birinin tepesi aşağı, diğerinin yukarı doğru gelecek biçimde düzenlenmiştir.

Üçgen biçiminde ajurları olan kaideler, Anadolu'da,

Tepecik'de,²¹¹ Aslantepe'de,²¹² Alalah'ta,²¹³ Kuzey Suriye'de Tell Chuera'da²¹⁴ ve Tell Brak'ta,²¹⁵ Irak'ta Tepe Gawra'da²¹⁶ Assur'da,²¹⁷ Nuzi'de,²¹⁸ açığa çıkarılmıştır.

Üçgen ajurlu kaidelerin çoğu ensize tekniğinde yapılmış çeşitli bezemelerle süslüdür. Assur'da ele geçirilen örneklerin üzerinde, üçgen ajurların yer aldığı kısmın ensize tekniğinde kafes motifleriyle taralı olduğu görülmektedir. (8,15, 77 nolu örnekler, lev.II,III,XX)

I.1 Üçgen ve Dikdörtgen Biçiminde Olan Ajurlar:

Üçgen ve dikdörtgen biçiminde olan ajurlar, III.4 grubunda yer alan 93 nolu (lev.XXIV) örnekte görülür. Üçgen ajurlar, dikdörtgen ajurların üst kısmında yer almıştır. Üçgen ve dikdörtgen açıklıklar karşılıklı birer çift olarak yapılmıştır. Üçgenlerin tepesi oval biçiminde olup, yukarı doğru yöneliktir.

I.2 Üçgen ve Yuvarlak Biçiminde Olan Ajurlar:

Üçgen ve yuvarlak biçiminde olan ajurlar, II.1 grubunda yer alan iki örnekte görülür. (46 ve 60 nolu örnekler, lev.XI, XV) Bu örnekler Basra Körfezi'nin kuzeyinde Abu Salabikh²¹⁹ ve Ur²²⁰ gibi birbirine yakın iki merkezde açığa çıkarılmıştır. 46 nolu örnekte, simetrik bir çift yuvarlak delik, kaidenin üst kısmında, simetrik bir çift üçgen açıklık ise kaidenin alt kısmında yer almıştır. 60 nolu örnekte, yuvarlak delikler kaidenin alt kısmında, üçgen biçimindeki açıklıklar bu yuvarlak deliklerin üst kısmındadır.

Batı Anadolu'da Beycesultan'da ele geçirilen biçimsel açıdan benzer bir kaide üzerinde de bu şekilde açıklıkların yer aldığı görülür.²²¹

2. Yuvarlak Biçiminde Olan Ajurlar:

Yuvarlak biçiminde olan ajurlar, I. grupta 1,3,5,6,12, 13,18,30,35 nolu örneklerde (lev.I,III,IV,VII,X) görülür. Bu grupta yer alan 4,6,12,35 nolu örneklerde (lev.I,III,X) yuvarlak delikler kaidelerin alt kısmında karşılıklı bir çift veya iki çift olarak açılmıştır. 3,13,18,30 nolu örneklerde delikler kaidelerin alt kısmında bir dizi olarak ya da paralel iki dizi olarak gövdeyi çevreler. Bu örneklerdeki delikler kaideler üzerinde düzenli ve belirli aralıklarla açılmıştır. Ancak, 1 ve 5 nolu örneklerde (lev.I) deliklerin düzenli olmayıp, kaidenin tüm gövdesinde genişigüzel yer aldığı görülmektedir.

II.1 grubunda yer alan 48,49,52,56-58 nolu örnekler, (lev.XII-XV) Mezopotamya'nın Güney Doğusunda bulunan Ur'da Kiş'de ve Abu Salabikh'de açığa çıkarılmıştır.²²² Bu örneklerdeki delikler, Iinci grupta yer alan örneklerde olduğu gibi, tüm gövde üzerinde diziler halinde görülmezler. Karşılıklı bir veya iki çiftten oluşan delikler, kaidelerin üst kısmında (55,56 nolu örnekler, lev.XIV), alt kısmında (48,57,58 nolu örnekler, lev.XII, XIV, XV) ya da hem alt hem üst kısımlarında (49,52 nolu örnekler, lev.XII, XIII) yer almışlardır.

II.2 grubunda yer alan örneklerde, yuvarlak delikler üçgen biçiminde ajurlarda olduğu gibi²²³, kaidelerin daima üst kısmında yer almışlardır. 71 nolu örnekte (lev.XVIII) dört çift, 76 nolu örnekte (lev.XX) iki çift yuvarlak delik aynı hizada, eşit aralıklarla açılmıştır.

III.3 grubundaki 90 nolu (lev.XXIV) Abu Salabikh örneğinde delikler yan yana iki simetrik çift halinde kaidenin alt kısmında yer almışlardır.

2.1 Yuvarlak ve Oval Biçiminde Olan Ajurlar:

Yuvarlak ve oval biçiminde olan ajurlar, I.3.2 grubundaki 19-20, 22-24 nolu (lev. IV-V) kaidelerde, II.1.1.1 grubundaki 47 nolu (lev. XII) kaidede, II.1.2 grubundaki 54, 59, 61 nolu (lev. XIV, XV) kaidelerde, III.2 grubundaki 88 ve 89 nolu (lev. XXIII) kaidelerde görülür. Bu kaidelerin bulunduğu merkezleri; Ugarit²²⁴, Ur²²⁵ ve Sali'el Jumnur'dur.²²⁶

19, 20, 22, 23 nolu Ugarit örneklerinde oval biçiminde açıklıklar, kaidelerin üst kısmında ya da şişkince olan kısmının kısmında yer alırlar. Bu örneklerde, yuvarlak delikler oval açıklıkların üst kısmındadır. Oval biçiminde ajurlar bir çift yuvarlak delikler bir veya iki çift açıklıktan oluşurlar. 24 nolu (lev. V) Ugarit örneğinde oval ve yuvarlak açıklıkların dizilişi, bu örneklerden daha farklıdır. Bu kaidenin üst kısmında iki çift, alt kısmında bir çift oval açıklık görülür. Yuvarlak delikler üst ve alt kısımdaki oval açıklıkların arasında yer almıştır.

54, 59, 88, 89 nolu Ur örneklerinde ve 61 nolu Sali-el Jumnur örneğinde yuvarlak delikler kaidelerin geniş olan alt kısımlarında yer almıştır. Oval açıklıklar yuvarlak deliklerin üst kısmındadır. Oval açıklıklar Ugarit örneklerinden daha büyük ve ince-uzundur.

2.2 Yuvarlak, Oval ve Diğer Biçimlerde Olan Ajurlar:

Yuvarlak, oval ve diğer biçimlerde ajurların birlikte görüldüğü 34 nolu kaide (lev. VIII, IX) Ugarit'te dinsel amaçla kullanıldığı varsayılan bir yapıda ele geçmiştir.²²⁷ I.4 grubunda yer alan bu kaidenin dört cephesinde, birden fazla açıklık vardır. Bu açıklıklar simetrik değildirler. Kaidenin

anlaşılmıştır.²³⁶

3.1 Dikdörtgen ve Kare Biçiminde Olan Ajurlar:

Dikdörtgen ve kare biçiminde olan ajurlara örnek, 69 nolu (lev.XVIII) Tell Taanak buluntusudur. Bu kaidenin ön cephesinde üç, arka cephesinde tek açıklık yer almıştır. Ön cephede üst üste aynı hizada olan ajurların, alttan iki tanesi dikdörtgen, üstteki ise kare biçimindedir. Ajurların boyutları üstten alt kısma doğru büyümüştür. Arka cephedeki tek dikdörtgen ajur, ön cephede ortada yer alan ajurla simetriktir.

4. Kare Biçiminde Olan Ajurlar:

Kare biçiminde olan ajurlar, II.1.1 grubundaki 37 nolu Byblos (lev.X) örneğinde ve II.1.2 grubundaki 53 nolu Arslantepe (lev. XIII) örneğinde görülür.

37 nolu örnekte görülen kare biçimindeki beş ajurun dörtü kaidenin üst kısmında yer almıştır. Bunlar, birbirine farklı uzaklıktadır ve simetrik değildir. Beşinci ajur kaidenin karın kısmındadır.

53 nolu örnekte, simetrik bir çift kare biçimindeki ajur kaidenin üst kısmında yer alır.

5. Oval Biçiminde Olan Ajurlar:

Oval biçiminde olan ajurlar, I.2.1 grubundaki 2,7,9 nolu örneklerde (lev.I,II), II.1.1.1 grubundaki 39,44,50 nolu örneklerde (lev.XI,XIII) ve II.2.4 grubundaki 83 nolu örnekte (lev. XXI) görülür. Bu örnekler; Suriye'de Hama'da,²³⁷ Tell Chuera'da²³⁸ Tell Fray'da,²³⁹ Irak'ta Nuzi'de,²⁴⁰ Tepe Gawra'da²⁴¹ ve Güney Anadolu'da Alalah'da²⁴² ele geçmiştir.

I. grupta yer alan örneklerde, oval biçiminde olan a-

jurlar kaidelerin karın kısmında, karşılıklı bir çift veya iki çift olarak yer almıştır.

II.1.1.1 grubunda yer alan 39-44 nolu Hama örneklerinde karşılıklı bir çift oval açıklık, kaidenin üst kısmında yer almıştır. Aynı gruptaki 50 nolu Tell Fray örneğinde ise, ajur kaidenin karın kısmında görülür.

II.2.4 grubundaki 83 nolu Nuzi örneğinde, iki çift olarak yapılan oval ajurlar, kaidenin şişkince olan karın kısmında yer almışlardır.

İ- AJURLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ:

Kaidelerde ve kaideli çanakların kaide kısımlarında görülen ajurların çoğu bir çift veya iki çift açıklıktan oluşmuştur. Bazı örneklerde ajurların tüm kaide gövdesini çevrelediği görülmektedir. (1 nolu örnek, lev.I) Ajurların çoğu simetrik olarak yapılmış ve kaideler üzerinde belirli aralıklarla, düzenli bir biçimde yer almışlardır.

Çeşitli kaide biçimlerinde, ajurların farklı şekillerde yapıldıkları anlaşılmaktadır. Bununla birlikte aynı merkez ve tabakadan açığa çıkarılan ve biçimsel açıdan birbirine benzeyen kaidelerde, aynı ajur biçiminin, kaide üzerine aynı şekilde uygulandığı da görülmektedir. Buna örnek olarak 19, 20, 22-24 nolu Ugarit kaidelerini (lev.IV-V) verebiliriz.

Bir genellemeye gidilecek olursa, içbükey profilli kaidelerde üçgen, üçgen-yuvarlak biçimlerinde ajurların, dışbükey profil veren kaidelerde ise, dikdörtgen biçiminde ajurların çoğunlukta olduğu söylenebilir.

Elimizde bulunan örneklerin:

- %33 ünde üçgen biçiminde ajurlar,
- %1 inde üçgen ve dikdörtgen biçiminde ajurlar,
- %2 sinde üçgen ve yuvarlak biçiminde ajurlar,
- %21 inde yuvarlak biçiminde ajurlar,
- %12 sinde yuvarlak ve oval biçiminde ajurlar,
- %1 inde yuvarlak, oval ve diğer biçimlerde ajurlar,
- %13 ünde dikdörtgen biçiminde ajurlar,
- %1 inde dikdörtgen ve kare biçiminde ajurlar,
- %2 sinde kare biçiminde olan ajurlar,
- %13 ünde oval biçiminde olan ajurlar yer almıştır.

J- AJURLU KAİDELERİN ve KAİDESİ AJURLU ÇANAKLARIN İŞLEVSEL AÇIDAN İNCELENMESİ:

Ajurlu kaidelerin ve kaidesi ajurlu çanakların işlevleri konusunda buluntu yerleri ve durumları, tasvirli sanat eserleri, yazılı belgeler bize yardımcı olmaktadır. Örneklerin çoğu mezar, mabet, saray ve özel ev olarak nitelendirilen yapı kalıntılarından ele geçirilmiştir.²⁴³

Özel ev olarak nitelendirilen yapı kalıntılarındaki bulunan ajurlu kaideler, maltız/ocak, ısıtıcı ya da herhangi bir yuvarlak dipli çanak-çömleğe destek sağlamak üzere kullanılmıştır. Dinsel amaç dışında, günlük işlerde kullanılan bu basit mutfak kapları ateşin üzerine konulmaktadır. Ateşin üzerine oturtulan bu kaideler, üst kısımlarındaki çanak-çömleğin içerisinde bulunan yiyecek maddelerinin pişirilmesine yarar. Bu kaidelerin boyları genellikle alçaktır. Boylarının kısa olması hem dengeyi sağlama hem de ateş hararetinin çanağa daha çabuk etki etmesine neden olur. Böylece üst kısımda yer alan çanağa daha çok etki eden ateş harareti, kabın içersindeki yiyecek maddelerinin daha çabuk pişirilmesini sağlar.

2 ve 3 nolu ajurlu kaideler (lev.I) elimizde bulunan diğer örneklerden farklı olarak, alt kısımları kapalı düz dipli- dir. Ateşin üzerine oturtulmayan bu kaidelerin iç kısmına köz halinde yanan kömür konmuş olmalıdır. İçlerine konan kömürle birlikte, portatif olarak her tarafa taşınabilen bu pratik kaidelerin, ısıtıcı veya mangal olarak kullanıldığı düşüncesindeyiz. Ayrıca, ateşte pişen ve uzun süre sıcak kalması istenen yiyecek kapları da bu kaidelerin üstüne oturtulmuş olmalıdır.

Dinsel amaçla kullanıldığı sanılan ajurlu kaideler ve

kaidesi ajurlu çanaklar, mabet olarak nitelendirilen yapı kalıntıları ve mezarlarda açığa çıkarılmıştır. Bunların, gerek yazılı kaynaklara, gerekse tasvirli sanat eserlerine dayanarak çoğunun tütsü kabı işlevini gördüğü söylenebilir.

Kültepe kazılarında ele geçirilen bir mühür baskısı üzerinde kaidesi ajurlu bir çanak betimi görülür.²⁴⁴ Mühür baskısı üzerinde betimlenen bu kabın üst kısmından duman ve alev çıktığını belirten Nimet Özgüç, kabı tütsü kabı olarak yorumlamıştır.²⁴⁵ Bu mühür baskısı üzerinde yer alan kabın , benzer örnekleri Kültepe kazılarında mezar bulgusu olarak açığa çıkarılmış ve T. Özgüç tarafından "meyvalık-sunak" tipinde kült eşyası olduğu açıklanmıştır.²⁴⁶ Biçimsel açıdan bu kaplar, 37-61 nolu (lev.X-XV) II.1 grubundaki örneklerle benzerlik göstermektedir.²⁴⁷

Ugarit'te dinsel amaçla kullanıldıkları belirtilen yapı kalıntıları açığa çıkarılan 19-24 nolu (lev.IV-V) kaidelerin işlevleri konusunda iki farklı düşünce vardır. Schaeffer'e göre; bu kaideler libasyonda huni işlevini görmektedir. Kaidelerin yanlarında bulunan ajurlar, sıvı maddelerin daha kolay akmasını sağlamak için açılmıştır.²⁴⁸ Chenet ise, aynı kaidelerin dinsel törenlerde tütsü/buhur gibi maddelerin yakılmasına veya kurban sunulurken etlerin pişirilmesinde kullanıldığını savunur.²⁴⁹ Bu kaideler, alt kısımlarına taş veya pişmiş topraktan takoz konularak (lev.XXVI) ateşin üzerine oturtulur. Takoz, kaide ile kaidenin oturduğu zemin arasında açıklık kalmasına neden olur. Bu açıklık sayesinde altta yanan ateşin içine oksijen girmesi sağlanır. Üst kısımlarda bulunan açıklıklar ise, hava akımı veya dumanın dışarı çıkmasına yarar.

Çalışmanın giriş bölümünde de belirttiğimiz gibi,²⁵⁰ yazılı belgelerde kaidesi ajurlu çanakların içersinde "kinûnu" bitkileri yakıldığı ve bunların tütüsü kabı olarak kullanıldıkları sanılmaktadır.

Tütüsü maddesinin bugün halen dünyanın çeşitli ülkelerindeki halk toplulukları arasında kullanıldığı bilinmektedir. Yakılan tütüsü maddeleri, dini törenlerde toplanılan kalabalık yerlerdeki fena kokuları gidermekte ve iyi kokunun ruh ve tanrı/tanrılar üzerinde olumlu etkiler yaratacağı varsayılarak kullanılmaktadır. Tütüsü maddeleri, "boswellia" denilen günlük, çam gibi ağaçların kabuklarından ve bu ağaçların reçinelerinden elde edilir.²⁵¹ Ayrıca, lotus çiçeğinden de tütüsü maddesi yapıldığı öğrenilmiştir.²⁵² M.R. Engberg tarafından tütüsü kabı olarak kullanılmış olabileceği belirtilen²⁵³ 68 nolu Megiddo örneğinin (lev.XVII) kabartma lotus yapraklarıyla bezenmiş olması ilginçtir. Bu örnek, incelediğimiz dönemlerde de lotus çiçeğinin tütüsü maddesi olarak kullanılmış olabileceğini akla getirmektedir.

Dini törenlerde tütüsü kabı olarak kullanılan kaidelerin, alt kısmında yanan köze, tütüsü maddeleri doğrudan ya da kaidelerin üst kısmında yer alan sabit veya portatif çanakların içine konulmuş olmalıdır. Altta yanan ateşin ısıyla, çanakların içindeki tütüsü maddeleri ısınarak hoş kokular çıkarır.

Ajurlu kaideler ve kaidesi ajurlu çanaklar işlevsel açıdan; 1.Dinsel amaç dışında, günlük işlerde kullanılanlar, 2.Dinsel amaçla, kült eşyası olarak kullanılanlar olmak üzere iki grupta incelenebilir. Günlük işlerde kullanılanların daha basit ve kaba yapıldığı, dinsel amaçla kullanılanların ise daha özenilerek yapıldığı söylenilebilir. Ayrıca, dinsel amaçla

SONUÇ:

Neolitik dönemde görülmeye başlayan²⁵⁴ ajurlu kaidelerin ve kaidesi ajurlu çanakların, MÖ.III.üçü binde Mezopotamya'nın güney batı merkezlerinde yaygın olarak kullanıldıkları anlaşılmaktadır.²⁵⁵ MÖ.II.inci binde ise, kullanım alanlarının Mezopotamya'nın kuzey ve kuzey batı merkezlerine doğru kaydığı görülmektedir. Filistin yöresinde nadiren görülen bu kap biçiminin, Mezopotamya'ya özgü olduğu ve Filistin yöresinin incelediğimiz dönemlerde Mezopotamya'dan etkilenmiş olabileceği düşünülebilir.

MÖ.III.üçü ve II.inci binde Mezopotamya ve çevresindeki merkezlerde açığa çıkarılan ajurlu kaidelerin ve kaidesi ajurlu çanakların, kaide kısımlarının çeşitli biçimlerde yapıldığı görülmektedir. Kaide biçimleri gözönüne alınarak yapılan tipolojik gruplandırmada örneklerin, dönemlere göre yayılış alanları şu şekilde özetlenebilir: Birinci grupta yer alan gövdesi içbükey olan kaideler (I.2 grup), gövdesi dışbükey olan kaideler (I.3 grup) ve gövdesi konik biçiminde olan kaideler (I.4 grup) MÖ. III.üçü ve MÖ.II.inci binde Mezopotamya'nın kuzeyinde ve güneyinde karşımıza çıkar. Gövdesi değişik profilli kaideler (I.5 grup) ise, MÖ.II.inci binde Kuzey Mezopotamya'da görülür. Filistin yöresinde sadece, gövdesi içbükey ve gövdesi dışbükey olan kaidelerin kullanıldıkları anlaşılmakta ve bu örnekler MÖ.II.inci bine tarihlendirilmektedir.²⁵⁶

İkinci grubu oluşturan kaidesi ajurlu çanaklar, çanak ile kaidesinin arası kapalı olan örnekler (II.1 grup) ve çanak ile kaidesinin arasında bağlantı deliği bulunan örnekler

(II.2 grup) olmak üzere iki alt gruba ayrılırlar. Çoğunluğu oluşturan çanak ile kaidesinin arası kapalı olan örneklerde, gövdesi silindirik biçiminde olup, alt kısma doğru genişleyen kaideler (II.1.1.1 grup) ve gövdesi içbükey olan kaideler (II.1.2 grup) MÖ.III.üçü binde Mezopotamya'nın güneyinde, MÖ.II.binde Kuzey Suriye'deki merkezlerde görülür. Gövdesi konik biçiminde olan kaidelere (II.1.4 grup) MÖ.III.binde Kuzey Mezopotamya'da, MÖ.II.binde Filistin'de rastlanır. Mezopotamya'da görülmeyen ve sadece Filistin'de bulunan gövdesi silindirik biçiminde olan kaideler (II.1.1 grup), gövdesi dışbükey olan kaideler (II.1.3 grup) MÖ.III.binde, piramidal gövdeli kaide (II.1.5 grup) ise MÖ.II.binde ortaya çıkmıştır.²⁵⁷

İkinci grubun, diğer alt grubunu oluşturan çanak ile kaidesinin arasında bağlantı deliği bulunan örnekler azınlıktadır. Bu grupta yer alan örnekler, Mezopotamya'da , Assur'da ve Nuzi'de Mezopotamya'nın kuzeyinde Tepe Gawra'da ve Suriye'de Hama'da görülür. Filistin yöresinde, bu gruba ait şimdilik hiç bir örneğe rastlanılmamıştır. Çanak ile kaidesinin arasında bağlantı deliği bulunan örneklerde, gövdesi silindirik biçiminde olan kaideler (II.2.1 grup), gövdesi içbükey olan kaideler (II.2.2 grup) ve gövdesi değişik profilli olan kaideler (II.2.4 grup) MÖ.III. ve MÖ.II. binde genellikle Güney Mezopotamya'da, gövdesi dışbükey olan kaideler (II.2.3 grup) Kuzey Suriye'de görülür.²⁵⁸

III. grupta yer alan ve parçalar halinde ele geçirilen örneklerin mevcut gövdelerinden beş kaide biçimi belirlenmiştir. Bunlar arasında, gövdesi silindirik biçiminde olan örneklerle (III.1 grup) MÖ.III. binde Kuzey Mezopotamya ve Suriye'de, gövdesi silindirik biçiminde olan üç ayaklı örneğe (III.1.1 grup)

Filistinde rastlanır. Gövdesi içbükey olan örnekler (III.2 grup) MÖ.III.binde Güney Mezopotamya'da ve MÖ.II.binde Suriye'de, gövdesi konik biçiminde olan örnek (III.3 grup) Güney Mezopotamya'da görülür. Değişik profilli kaideler ise (III.4 grup) birinci ana grupta yer alan değişik profilli kaideler gibi, MÖ.II.binde Kuzey Mezopotamya'da açığa çıkarılmıştır.²⁵⁹

Bir genellemeye gidilecek olursa, ajurlu kaidelerin ve kaidesi ajurlu çanakların kaide kısımlarının genellikle profilleri, MÖ.III.binde içbükey, MÖ.II.binde dışbükey olduğu söylenebilir.²⁶⁰

Çeşitli kaide biçimleri olan bu kaplar işlevsel açıdan; 1. Dinsel amaç dışında günlük işlerde kullanılanlar 2. Dinsel amaçla kült eşyası olarak kullanılanlar olmak üzere ikiye ayrılırlar. Bu kaplar, dinsel amaç dışında , maltız/ocak, ısıtıcı ya da herhangi yuvarlak dipli çanak çömleği oturtmak üzere günlük işlerde kullanılmış olmalıdır. Dinsel amaçla kullanılan ajurlu kaideler ve kaidesi ajurlu çanaklar, tasvirli sanat eserlerinin ve yazılı kaynaklara dayanılarak tütsü kabı olarak kullanıldıkları düşünülmektedir.²⁶¹

MÖ.III.binde Mezopotamya ve çevresinde yaygın olan bu kap biçiminin MÖ.II.binde, Hurri etnik ve kültür çevresinin de benimsediği görülmektedir. Hurri merkezlerinde bu kapların çoğunlukla mabet olarak nitelendirilen yapı kalıntılarında ele geçtiği dikkati çekmektedir.²⁶² Ayrıca, Hurrice metinlerde tütsü kabının "DUG aḫrušhi" olarak geçtiği ve bu kabın sık sık "DUG ḥuprušhi" kabı ile kullanıldığı belirtilmektedir.²⁶³ "DUG ḥuprušhi" kabının ocağa oturtulduğu yine yazılı belgelerden anlaşılmaktadır.²⁶⁴

Arkeolojik materyal ile filolojik malzemenin saptanması konusunda bazı denemelere girişecek olursak, "^{DUG} ħuprušĥi" kabının ateşe oturtulan ajurlu kaide, "^{DUG} aħrušĥi" kabının da ajurlu kaide üzerine oturtulan çanak olabileceği söylenebilir.

K A T A L O G

Lev.I/01 :

P.t. kaide

Tell-Chuera, "Küçük Tapınak"ın güney duvarı
Erhanedanlar Dön.

Yük: 46cm.; çap: 22,8 cm.

Tipoloji : I.1

Kırmızı hamurlu, kum katkılıdır.

Üst ve alt kenarı dışa çekiktir. Silindirik biçiminde gövdelidir. Gövdesi dışbükey çidarlıdır. Gövde üzerinde, birbirine paralel üst üste 7 sıradan oluşan yuvarlak delikler vardır. Delikler aynı eksen üzerinde değildir.

Kühne, Tell Chuera, s.78, lev. 24, no: 3

Lev.I/02 :

P.t. kaide

Tepe Gawra, VI. tab.

Erhanedanlar Dön.

Env. No: 6091

Yük: 17,5 cm., çap: 39cm.

Tipoloji : I.2.1

Yeşilimsi-gri renkte hamurlu, perdahlı, elde yapılmıştır. Düz dışa çekik ağız kenarlı, gövdesi içbükey çidarlıdır. Üst ve alt kısma doğru genişleyen kaide, düz kapalı diplidir. Karında simetrik iki oval açıklığı bulunur. Omuz ve karında, ensi-ze tekniğinde yapılmış 3'er çizgiden oluşan bezemesi vardır.

Speiser, Tepe Gawre I, lev.LXXV, no: 218

Lev.I/03 :

P.t. kaide

Tepe Gawra, VI. tab.

Erhanedanlar Dön.

Env. no: 5617

Yük: 11,8cm.; ağ çap:21cm.

Tipoloji : I.2.1

Kırmızı renkte, elde yapılmıştır.

Basit ağız kenarlı, geniş ağızlı, içbükey çidarlı, düz dipli-
dir. Kaide üst ve alt kısma doğru genişler. Dibin hemen üye-
rinde bir sıra ufak delikleri bulunur.

Späiser, Tepe Gawra I, lev.LXXIV, no:203; lev.XXVIII, a-2.,b-3

Lev.I/04 :

P.t. kaide

Megiddo, 912 D Mezarından

MÖ:1400-1200

Env. no:P 3487

Yük: 25,5cm.; üst çap:22,5cm; alt çap:25,5cm.

Tipoloji : I.2.1

Siyahımsı renkte hamurlu, içi-dışı sarımsıtrak astarlıdır. Kalın-
laştırılmış dışa çekik ağız kenarlı, gövdesi içbükey çidarlıdır.
Alt kenarı kalınlaştırılmıştır. Karnın hemen alt kısmında, si-
metrik iki yuvarlak deliği yer alır.

Megiddo, OIP XXXIII, 1938, lev.35,no:20,lev.133

Lev.I/05 :

P.t. kaide

Abu Salabikh, 1 no'lu Mezardan

Erhanedanlar Dön.

Env. no: AbS 550

Yük: 25cm.; üst çap: 11,4cm; alt çap: 16,5cm.

Tipoloji :

Kırmızı renkte hamurlu, çark yapımıdır.

Üst ve alt kenarları dışa çekiktir. Gövdesi içbükey çidarlı, üst ve alt kısımları geniştir. Omuz kısmında 5, karın kısmında 7, karın kısmının altında 6 adet olmak üzere toplam 18 yuvarlak deliği vardır. Alt kısma yakın delikler daha büyüktür.

Postgate, Iraq XXXVIII,2,1976, S.169, fig.8, no:18

Lev.I/06 :

P.t. kaide

Megiddo, X3 plankaresi, 4 no'lu Mezardan

MÖ. 1400-1200

Yük: 35,5cm.; üst çap: 25,5cm.; alt çap: 33,5cm.

Tipoloji :L.2.1

Siyahımsı hamurlu, kahverengi astarlı, el yapımıdır. Basit ağız kenarlı, içbükey gövdeli, alt kenarı dışa çekiktir. Karın kısmında yan yana ve karşılıklı olmak üzere, simetrik iki çift yuvarlak deliği vardır. Gövde birbirine paralel eğik ensize çizgilerle bezelidir.

Megiddo, OIP XXXIII, 1938, lev.56, no:2

Lev.II/07 :

P.t. kaide

Alalah, VI. tab.

MÖ. 1750

Yük:25cm.; üst çap:18,5cm.

Tipoloji :I.2.1

Gri renkte hamurlu, deve tüyü-kahverengimsi astarlı ve perdahlıdır. Basit ağız kenarlı, gövdesi içbükey çidarlı, üst ve alt kısımları geniştir. Karın kısmında, simetrik bir çift oval açıklığı bulunur.

Woolley, Alalakh, s.327, lev. CXVIII, no:89

Lev.II/08 :

P.t. kaide

Assur, G. tab., Arkaik İhtar Tapınağı

Erhanedanlar Dön.

Yük: 28cm.; üst çap:23cm.; alt çap:26cm.

Tipoloji :I.2.1

Basit ağız kenarlı, gövdesi içbükey çidarlı, üst ve alt kısımları geniştir. Karın kısmında simetrik iki çift üçgen biçiminde açıklığı vardır. Üçgen açıklıkların yer aldığı kısım, ensiye tekniğinde yapılmış, birbirini kesen diyagonal çizgilerle taranmıştır. Bu çizgilerin üst kısmında iki, alt kısmında 3 adet üzeri çentikli kabartma bant bulunur. Bantların arası dalgalı bantlarla bezenmiştir.

Andrea, Ishtar-Tempel, s.48, lev. 19, no:43

Lev.II/09 :

P.t. kaide

Tell Chuera, III. tab., 1. taş yapıdan

Erhanedanlar Dön.

Env. no: T.Ch. 60/43

Yük: 27cm.

Tipoloji : I.2.1

Kahverengimsi ince hamurludur. Üst ve alt kısma doğru genişleyen gövdesi içbükey çidarlıdır. Karın kısmında, simetrik iki çift oval açıklık bulunur. Açıklıkların arası, ensize tekniğinde yapılmış şematik bitki motifleriyle bezenmiştir.

Kühne, Tell Chuera, lev.24, no:6

Lev.II/10 :

p.t. kaide

Tell-Brak, CH/276 oda duvarının altındaki taban seviyesinden.

Erhanedanlar Dön. III

Env. no: 3146

Mev. yük: 17cm.; üst çap: 22cm.

Tipoloji : I.2.1

Kaidenin gövdesi, karın kısmından itibaren eksiktir. Üst kısma doğru genişleyen gövdesi içbükey çidarlıdır. Omuz kısmında, tepesi aşağı doğru yönelik üçgen açıklıkları vardır. Üçgen açıklıkların alt kısmındaki kabartma bant, ensize tekniğinde yapılmış balıkkılçığı motifleriyle bezelidir. Kabartma bantın üst kısmında, ensize tekniğinde yapılmış şematik bitki motifi yer alır.

Oates, Iraq XLIV, 1982, s.213, Fig.3, no:44

Gövdesinde ensize tekniğinde yapılmış, üç adet birbirine paralel dalgalı bant bezemesi bulunur. Dalgalı bantların arasında kalan iki alanda, üzeri hilal dizileriyle bezekli kabartma bantlar yer alır.

Starr, Nuzi, lev. 54, Fig.A

Lev.III/13 :

P.t. kaide

Alalah, VII. tabakadaki mabet

MÖ. 1780-1750

Env. no: A.T/47/128

Yük: 25cm.; üst çap: 30cm.; alt çap: 35cm.

Tipoloji : I.2.1

100. parçanın tümlenmesiyle restore edilmiştir. Dışa çekik ağız kenarlı, gövdesi içbükey çidarlıdır. Üst ve alt kısımları geniştir. Ağız kenarının altında bir düz iki adet "ip bükümlü" kabartma bant, gövdede beş adet düz kabartmabant ve alt kısımda iki "ip bükümlü" kabartma bant bulunur. Gövdesinde, üst üste iki sıradan oluşan ve belirli aralıklarla açılmış yuvarlak delikleri vardır. Deliklerin yer aldığı kısımda, beş çıplak kadının figürünü ve düşer durumda kısa etekli bir erkek figürünün kabartma olarak yapılmıştır.

Woolley, Alalakh, s.248, lev.LVIII, a-b

Lev.III/14 :

P.t. kaide

Tell Brak

Erhanedanlar Dön.III

Env. no: 3147

Yük: 50cm.; üst çap: 29cm.; alt çap:28cm.

Tipoloji : I.2.2

Devetüyü renginde hamurludur. Kaidenin üst ve alt kısma doğru genişleyen gövdesi içbükey çidarlıdır. Gövdede birbirine paralel üst üste üç sıradan oluşan üçgen açıklıkları vardır. Tepeleri yukarı doğru olan ikizkenar üçgenler dardır. Üçgenlerin taban merkezinde "Malta Haçı" olarak adlandırılan tepesi yukarı yönelik küçük üçgenler yer alır.

Oates, Iraq XLIV, 1982, s.212, Fig,3, no:45

Lev.III/15 :

P.İ. kaide

Assur, G tabakasındaki Arkaik İhtar Mabedinin kült odası.

Erhanedanlar Dön.

Env. no: 22030 a

Yük:47,5cm.; üst çap: 11,4cm.; alt çap: 13,8cm.

Tipoloji : I.2.2

Kaidenin üst ve alt kısma doğru genişleyen gövdesi içbükey çidarlıdır. Alt kısmında, karşılıklı iki çift üçgen açıklığı bulunur. Üçgenlerin yer aldığı alan birbirini kesen diyagonal çizgilerle taranmıştır. Bu alanın üst kısmında 13, alt kısmında 3 adet üzeri çentiklerle bezeli kabartma bantlar bulunur. Kaidenin üst kısmı, birbirine paralel ensize tekniğinde yapılmış iki dalga bantla bezelidir.

Andrae, Ishtar-Tempel, s.46, no:35, lev. 20 d.

Lev.IV/16 :

P.t. kaide

Kamid el-Loz

MÖ. II.bin sonu

Yük: 75cm.; üst çap:27,8cm.; alt çap: 26,6cm.

Tipoloji : I.2.2

Açıkkahverengi hamuru kum ve ufak alçıtaşı katkılı, açıkkahve-
rengi-kırmızımtrak astarlıdır. Dışa çekik ağız kenarlı, gövde-
si içbükey çidarlıdır. Üst ve alt kısımları geniştir. Üst kıs-
mı çanağa benzer, boynuna doğru daralıp, tekrar genişler. Alt
kısımda yan yana simetrik iki çift yuvarlak deliği vardır. Ka-
idenin dar olan üst kısmı, birbirine paralel ensize düz çizgi-
lerle bezenmiştir.

Hachmann, SBA 32, 1982, s. 33, lev. 7, no: 1

Lev.IV/17 :

P.t. kaide

Tepe Gawra, V. tab.

MÖ. 2500

Env. no: 1664

Yük: 14,8cm.; çap:12cm.

Tipoloji : I.3.1

Yeşilimsi-gri renkte hamurlu, el yapımıdır. Kalınlaştırılmış
dışa çekik ağız kenarlı, gövdesi dışbükey çidarlıdır. Üst ve
alt kısımları geniştir. Alt kısımda yan yana simetrik iki çift
üçgen açıklığı vardır. Üçgenlerin tepesi aşağı tarafa yönelik-
tir.

Speiser, Tepe Gawra I, lev. LXXIV; no:200

Lev.IV/18 :

P.t. kaide

Nuzi, G35 alanı, A Mabedi

MÖ. II. bin

Yük:28cm.; üst çap:23,5cm.; alt çap:31cm.

Tipoloji : I.3.1

Kalınlaştırılmış içe ve dışa çekik ağız kenarlı, kısa kalın boyunlu, oval gövdesi dışbükey çidarlıdır. Üst ve alt kısmı geniştir. Omuz ve karın kısmında, birbirine paralel iki sıradan oluşan yuvarlak delik dizileri bulunur.

Starr, Nuzi, lev.114, Fig.B

Lev.IV/19 :

P.t. kaide

Ugarit, (höyüğün güneyi) top. no:2482, yüzeyden -0,90m. derinlikte, dinsel amaçla kullanılan yapıdan.

Geç Ugarit II (MÖ.1450-1365)

Env. no: 23.666

Yük: 53,5cm.; üst çap:12,6cm.; alt çap: 23,5cm.

Tipoloji : I.3.2

Pembemsi renkte hamurludur. Üst ve alt kısma doğru genişleyen oval gövdesi dışbükey çidarlıdır. Omuz kısmında yan yana iki simetrik yuvarlak deliği ve karın kısmında bir çift oval (7,5X 3,5cm.) açıklığı vardır.

Ugaritica VII, s.260, Fig.21, no:2, res.261, Fig.21

Lev.IV/20 :

P.t. kaide

Ugarit, top. no:4342, höyüğün güneyinde dinsel amaçla kullanılan depodan.

Geç Ugarit II. (MÖ. 1450-1365)

Env. no: 27.323

Mev. yük: 44,2cm.; üst çap: 15,5cm.; çidar kal: 1,3cm.

Tipoloji : I.3.2

Siyahımsı renkte kaba hamurludur. Alt kısmı eksiktir. Dışa çekik ağız kenarlı, kısa kalın boyunlu, oval gövdeli, dışbükey çidarlıdır. Karın kısmında bir çift oval açıklığı ve üst kısmında bir çift yuvarlak deliği vardır.

Ugaritica VII, s.270-271, Fig. 25, no: 7

Lev.V/21 :

P.t. kaide

Ugarit, Tr N alanı, dinsel amaçla kullanılan depodan.

Geç Ugarit II (MÖ. 1450-1365)

Mev. yük: 35cm.

Tipoloji : I.3.2

Devetüyü renginde hamurludur. Alt kısmı eksiktir. Kalınlaştırılmış dışa çekik ağız kenarlı, kısa kalınca boyunlu, oval gövdesi dışbükey çidarlıdır. Gövdesinde oval açıklığın izleri görülür.

Ugaritica II, s.260, Fig.110, no:46

Lev.V/22 :

P.t. kaide

Ugarit, dini amaçla kullanılan binadan.

Geç Ugarit II. (MÖ. 1450-1365)

Yük: 65cm.

Tipoloji : I.3.2

Devetüyü renkte hamurludur. Kalınlaştırılmış üst ve alt kenarları dışa çekiktir. Kısa kalın boyunlu, oval gövdeli, dışbükey çidarlıdır. Üst ve alt kısımları geniştir. Üst kısmında simetrik iki çift yuvarlak deliği ve yuvarlak deliklerin alt kısmında bir çift oval açıklığı vardır. Alt kısmı, ensize tekniğinde yapılmış birbirine paralel dokuz düz çizgi ile bezenmiştir.

Schaeffer, Syria XIV, 1933, lev.IX, no:4; Ugaritica II, s.260, Fig. 110, no:49

Lev.V/23 :

P.t. kaide

Ugarit

Geç Ugarit II (MÖ. 1450-1365)

Yük: 55cm.

Tipoloji : I.3.2

Koyu devetüyü rengine hamurludur. Basit ağız kenarlı, kısa dar boyunlu, oval gövdesi dışbükey çidarlıdır. Alt kısmı geniştir. Omuzda oval kesitli, dikey iki kulpu vardır. Üst kısmında iki çift küçük yuvarlak deliği ve bir çift oval açıklığı yer alır.

Ugaritica II, s. 260, Fig. 110, no: 45

Lev.V/24 :
P.t. kaide

Ugarit, 13.20 no'lu depo yakınından

Geç Ugarit II (MÖ. 1450-1365)

Mev. yük: 50cm.

Tipoloji : I.3.2

Yeşilimsi-devetüyü renkte hamurlu; üst kısmı eksik, oval gövdesi dışbükey çidarlı, üst kısmı dar, alt kısmı geniştir. Üst kısmında yer alan iki kabartma düz bantın arasında bir çift oval açıklık vardır. Bantların üst kısmında yan yana iki çift oval açıklık ve altında bir çift yuvarlak delik bulunur.

Schaeffer, Syria XVII, 1936, s.110, Fig. 4; Ugaritica II, s. 260, Fig. 110, no: 44

Lev.V/25 :

P.t. kaide

Assur, E tabakasındaki Arkaik İhtar Tapınağının kült odası.

MÖ. 2200-2050

Env. no: 22082

Mev. yük: 35cm.; üst çap: 14.4cm.

Tipoloji : I.3.2

Alt kısmı eksiktir. Dışa çekik ağız kenarlı, kısa kalın boyunlu, oval gövdesi dışbükey çidarlıdır. Gövdenin eksik olan kısmında üçgen biçimindeki açıklıklar kısmen korunmuştur. Boyun ve omuzda, üzeri çentiklerle bezeli iki çift kabartma bant vardır. Ağız kenarının hemen altında, iki çift düz bant yer alır. Bantların ensize tekniğinde yapılmış dalgalı bant, enine düz çizgiler, birbirini kesen diyagonal çizgilerle bezenmiştir.

~~Andreas~~, Ishtar-Tempel, s. 46, no: 37, lev. 20f

Lev.VI/28 :

P.t. kaide

Tell Chuera, Kuzey Tapınak I. niş.

Erhanedanlar Dön.

Env. no: T.Ch. 60/153

Mev. yük: 69 cm.

Tipoloji : I.3.2

Kırmızı kaba hamurludur. Üst kısmı kısmen eksiktir. Dışbükey oval gövdeli ve alt kenarı dışa çekiktir. Gövdede üst üste, birbirine paralel üç sıra halinde düzenlenen dikdörtgen açıklıkları vardır. Orta sıradaki dikdörtgenler daha küçüktür. Kimi dikdörtgen açıklıkların arasında dikey veya eğik, ensize tekniğinde yapılmış şematik palmiye dalı motifi yer alır.

Kühne, Tell Chuera, lev. 25:2, res: 326

Lev.VI/29 :

P.t. kaide

Megiddo, R 10 plankaresi, VI. tab.

MÖ. II.bin

Env. no: P.6055

Yük: 37cm.; üst çap: 7cm.

Tipoloji : I.3.2

Sarımsı renkte hamurlu, kırmızı boya bezekli dir. Üst kısmı dört kademe halinde genişler, oval gövdeli, dışbükey çidarlıdır. Alt kenarı dışa çekiktir. Omuz kısmında dikey iki kulbu vardır. Ön cephede üst üste, simetrik iki dikdörtgen açıklığı, yan cephelerde bir çift dikdörtgen açıklığı bulunur. Gövde kırmızı renkte enine ve boyuna şerit bantlarla bezenmiştir. Ön cephedeki açıklıkların iki yanında, kabartma tekniğinde yapılmış iki tanrı-

a figüründen biri korunmuştur.

Megiddo, OIP XXVI, 1935, lev. XX

Lev.VII/30 :

P.t. kaide

Kiş, I no'lu mezar odasından

Erhanedanlar Dön.

Env. no: (Ashmolean Müz.) 1924-276

Yük: 14,5cm; ap: 11cm.

Tipoloji : I.4

Devetüyü kaba hamurludur. Üst ve alt kısımları geniş, dışbükey ıdarlı, konik gövdelidir. Alt kenarı dışa çekiktir. Gövdede üst üste ikisıra küçük yuvarlak delikleri vardır.

Moorey, Iraq XXVI, 2,1964, s,98, lev.XXV.B

Lev.VII/31 :

P.t. kaide

Tepe Gawra, VI. tab.

Erhanedanlar Dön.

Env. no: 5616

Yük: 15,1cm.; ap: 20,1cm.

Tipoloji : I.4

Gri hamurlu el yapımıdır. Üst ve alt kenarı dışa çekik, dışbükey ıdarlı, konik gövdelidir. Üst ve alt kısımları geniştir. Karın kısmında; simetrik bir çift üçgen biçiminde açıklığı vardır.Üçgen açıklığın üst kısmında, üzeri entikli kabartma bir bant yer alır.

Speiser, Tepe GawraI, s.191, lev.LXXIV, no:202; lev.XXVIII,a-1.

Lev.VII/32 :

P.t. kaide

Babil, dinsel amaçla kullanılan yapıdan.

Kassit Dön. (MÖ. 1600-1350)

Env. no: 39.274

Mev. yük: 50cm.

Tipoloji : I.4

Üst kısmı eksiktir. Dışbükey çidarlı, konik gövdelidir. Üst kısmında "ip bükümlü" kabartma bir bant vardır. Ön cephede, dikdörtgen biçimindeki açıklığın iki yanında kabartma tanrı figürü yer alır. Tanrılar ayakta, cepheden betimlenmiştir. İki elleriyle ucu disk şeklinde olan bir "asa" taşırlar. Kaidenin arka cephesi kabartma hayvan figürleriyle bezenmiştir.

Reuther, WDOG 47, 1926, s.17, lev.7, a-b

Lev.VII/33 :

Bakır kaide

Nuzi, L2 saray odası

MÖ. II.bin

Env. no: 1114

Yük: 92,1cm.

Tipoloji : I.4

Dışbükey çidarlı, konik gövdelidir. Üst üste üç sıradan oluşan üçgen biçiminde açıklıkları vardır. Üçgenler sırasıyla, tepesi yukarı doğru ve tepesi aşağıya doğru gelecek şekilde düzenlenmiştir. Alt kısmında oval bir açıklığı bulunur. Üst kısmında, diz çökmüş aslan figürleri yer alır. Aslanların kuyrukları sırtlarına doğru kıvrılmış, yüzleri sol tarafa dönüktür. Kaide üzerine dörder cm. aralıklarla dizilmiştir.

Starr, Nuzi, lev. 114, Fig. E

Lev.VIII-IX/34 :

P.t. kaide

Ugarit, top. no:3675, yüzeyden-1,55m. derinlikte dini yapıdan
MÖ. 1450

Env. no: RS. 24.627

Yük: 75,5cm.; üst çap: 10,5cm.; alt çap: 35,4cm.; çidar kal:
2-3cm.

Tipoloji : I.4

Bej renkte kaba hamurludur. Üst ve alt kenarları kalınlaştı-
larak dışa çekilmiş, dışbükey çidarlı, konik gövdelidir. Köşe-
ler dikey kabartma bantlarla takviye edilmiştir. A-B-C-D ola-
rak harflendirilen dört cephesinde tanrı ve hayvan figürleri
kabartma tekniğinde yapılmıştır.

A- cephesi: Tanrı Teuşub ayakta, profilden, sağ tarafa yürür
durumda betimlenmiştir. Bilezikli sağ elinde uzunca bir silah
vardır. Sol elinde bir kuş tutar. Tanrının üst kısmında "8" bi-
çiminde iki açıklık vardır.

B-ceplesi: Sola doğru ilerleyen boğa? yada keçi? olabilecek 4
ayaklı bir hayvan yer almıştır. Hayvanın baş kısmı eksiktir.
Üst kısmında "8" biçiminde, oval biçimde iki açıklık ve küçük
yuvarlak bir delik bulunur.

C-ceplesi: Sağa doğru ilerleyen bir geyiğin, sağ boynuzu üze-
rinde uçmak üzere olan bir kuş görülür. Geyiğin baş kısmı ve üç
ayağı korunmuştur. Üst kısmındaki dağ keçisinin sadece izleri
vardır. Açıklıklar B- cephesindeki gibidir.

D-ceplesi: Sağa doğru ilerleyen boğanın boynuzları, ayakları ve
kuyruğu korunmuştur. Üst kısmında sağa doğru ilerleyen dağ keçi-

si yer alır. Dağ keçisinin boynuzları ensize çizgilerle tara-
lı ve fazlaca uzundur. Açıklıklar "8" biçiminde ve oval şekil-
dedir.

Ugaritica VI, s.96-100, Fig. 5

Lev.X/35 :

P.t. kaide

Alalah, V1.tab.

MÖ. 1750-1595

Yük: 13cm.; üst çap: 11cm.; alt çap: 12,5cm

Tipoloji : I.5

Kaba hamurludur. Dışa çekik ağız kenarlıdır. Üst ve alt kısım-
lara doğru genişleyen kaidenin karın kısmı omurgalıdır. Karnın
hemen altında, yan yana iki çift simetrik yuvarlak deliği yer
alır.

Woolley, Alalakh, s. 327, lev. CXVII, no:88

Lev.X/36 :

P.t. kaide

Tell Billa, III.tab.

MÖ. 1600-1400

Env. no: 32.20.413

Mevy yük: 57,5cm.; alt çap: 29cm.

Tipoloji : I.5

Devetüyü renkte hamurlu ve astarlıdır. Üst kısmı kısmen eksik-
tir. Üst kısmı basık küre, alt kısmı konik biçimindedir. Alt
kısmı geniştir. Basık kürenin alt kısmından, konik gövdeye bağ-
lanan dik iki kulbun izleri görülür. Kulbların yer aldığı kıl-

sımda yan yana simetrik iki çift dikdörtgen açıklığı vardır. Hafir tarafından, üst kısmı, dışa çekik ağız kenarlı ve kısa boyunlu olarak tamamlanmıştır. Kaide siyah boya ile yapılmış ensize düz şeritlerle, nokta, üçgen, zig-zak, baklava dilimi, "X" motifleriyle ve kuş figürleriyle bezelidir.

Speiser, MJ XXIII, 3, 1933, lev. LXIII; Speiser, Tepe Gawra I, lev. XXVIII, a-5, s. 191

Lev.X/37 :

P.t. kaideli çanak

Byblos, XIX-tab.

MÖ.III.bin

Yük: 24,7cm.; çan. ağ. çap: 16,4cm.; kaide alt çapı: 11,6cm.

Tipoloji : II.1.1

Çanak, basit ağız kenarlı, geniş ağızlı, dışbükey çidarlı, ve sığdır. Kaidesi, dışbükey çidarlı ve silindir biçimindedir. Üst kısmında iki çift kare biçiminde açıklık ve onun altında bir çift kare biçiminde açıklık vardır. Çanakla kaidenin birleşim yerinin hemen altındaki düz kabartma bant üzerinde, kabartma tekniğinde yapılmış, karşılıklı iki boğa figürü yer alır. Boğaların yer aldığı kısımda, deveye benzer bir hayvan, balık, biri büyük diğeri daha küçük iki kuş figürü vardır. Bu figürlerin alt kısmında, açıklıkların bulunduğu alanda; dört yılan, bir antilop ve bir balık figürünü görülür. Yılanlar açıklıkların etrafında veya onlara başlarını sokar durumda betimlenmiştir.

Byblos I, s. 273, lev. CXXXIX, no: 3924

Lev.XI/38 :

P.t. kaideli çanak

Alalah, II. tab., tapınaktan.

MÖ. 1350

Yük: 32cm.; çan. ağ. çap: 29cm.; kaide alt çap: 18cm.

Tipoloji : II.1.1.1

Kırmızımsı koyu kahverengi hamurlu, astarsız ve perdahsızdır. Çanak, düz-geniş dışa çekik ağız kenarlı, geniş ağızlı, dışbükey çidarlıdır. Sığ olan kaidesi silindir biçiminde olup, alt kısma doğru genişler. Çanağın omuz kısmında birbirine paralel iki yiv çizgi bulunur. Silindir biçimindeki kaide, ensize tekniğinde enine dört çizgiden oluşan üç bantla, dört alana ayrılmıştır. Bu alanlar arasında, üst üste üç sıra üçgen biçiminde açıklık yer alır.

Woolley, Alalakh, s. 329, lev. CXIX, no: 113 a

Lev.XI/39 :

P.t. kaideli çanak

Hama, H.tab. silo'dan

MÖ. 1900-1600

Env. no: 3C 29(15)

Mev. yük: 10cm.

Tipoloji : II.1.1.1

Çanak kısmı eksik, silindir biçimindeki kaide alt kısma doğru genişler. Üst kısmında, bir çift simetrik oval açıklık vardır. Çanağın dip kısmı korunmuştur. Çanak, hafir tarafından, geniş ağızlı ve dışbükey çidarlı olarak tamamlanmıştır.

Fugmann, Hama, s.90, Fig.110

Lev.XI/40 :

P.t. kaideli çanak

Hama, G tab.

MÖ: 1500-1100

Env. no:0484

Mev. yük: 29cm.; çanak ağ. çap: 26cm.

Tipoloji : II.1.1.1

Kaidenin alt kısmı eksiktir. Çanak, geniş-düz dışa çekik ağız kenarlı, geniş ağızlı, dışbükey oval gövdeli ve sıgdır. Silindir biçimindeki kaidenin alt kısmı eksiktir. Hafir tarafından, alt kısmı geniş olarak tamamlanmıştır. Üst kısmında, bir çift simetrik oval açıklığı vardır. Çanağın kaidesi ile birleşim yeri enine üç kabartma bantla takviye edilmiştir.

Fugmann, Hama, s.120, Fig. 123

Lev.XI/41 :

P.t. kaideli çanak

Hama, H5 tab.

MÖ: 1900-1600

Env. no: 3H 476

Mev. yük: 15cm.

Tipoloji : II.1.1.1

Üst ve alt kısımları kısmen eksiktir. Silindir biçimindeki kaidenin üst kısmında bir çift simetrik oval açıklık vardır. Çanağın kaidesi ile birleşim yeri kabartma bir bantla takviye edilmiştir. Çanak, hafir tarafından geniş ağızlı, oval gövdeli, kaide ise alt kısmı geniş olarak tamamlanmıştır.

Fugmann, Hama, s.89, Fig.109

Lev.XI/42 :

P.t. kaideli çanak

Hama, H4 tab.

MÖ. 1900-1600

Env. no: 3B52

Mev.yük: 18cm.; kaide göv. çap: 7cm.

Tipoloji : II.1.1.1

Çanak kısmı ve kaidenin alt kısmı kısmen eksiktir. Kaidenin silindir biçimindeki gövdesinin üst kısmında bir çift simetrik oval açıklık yer alır. Çanak hafif tarafından, geniş ağızlı ve oval gövdeli, silindir biçiminde kaidenin alt kısmı geniş olarak tamamlanmıştır.

Fugmann, Hama, s. 95, fig. 117

Lev.XI/43 :

P.t. gövdeli çanak

Hama, H5 tab.

MÖ. 1900-1600

Env. no: 3B546

Mev. yük: 17cm.; kaide çap: 13cm.

Tipoloji : II.1.1.1

Çanak kısmı kısmen eksiktir. Silindir biçiminde kaidenin alt kısmı geniştir. Üst kısmında, bir çift simetrik açıklık vardır. Çanakla kaidesinin, birleşim yeri, üzeri çentiklerli bezeli kabartma bir bantla takviye edilmiştir. Çanak, geniş ağızlı ve oval gövdeli olarak tamamlanmıştır.

Fugmann, Hama, s. 89, Fig. 109

Lev.XI/44 :

P.t. kaideli çanak

Hama, J7 tab.

MÖ. 2400

Env. no: 3H 874

Mev. yük: 23cm.; çan. ağ. çap: 16cm.

Tipoloji : II.1.1.1

Kaidenin alt kısmı eksiktir. Çanak basit ağız kenarlı, geniş ağızlı, gövdesi dışbükey çidarlı ve sığdır. Kaidesinin gövdesi silindir biçiminde olup, alt kısma doğru genişler. Üst kısmında simetrik bir çift oval açıklık vardır. Kaidenin çanakla birleşim yeri, üzeri çentiklerle bezekli kabartma bir bantla takviye edilmiştir.

Fugmann, Hama, s. 56, Fig. 62

Lev.XI/45 :

P.t. kaideli çanak

Hama, H. tab. silo'dan

MÖ. 1900-1600

Env. no: 3B910

Mev. yük: 18,5cm.; kaide çap: 14,5cm.

Tipoloji : II.1.1.1

Çanak kısmı eksik, silindir biçimindeki kaide, alt kısma doğru genişler. Gövdesi tek, çift ve dört kabartma bantla uç alana ayrılmıştır. Üst kısımdaki bantın arasında bir çift, altındaki bantın arasında iki çift dikdörtgen açıklık vardır. Çanağın kaide ile birleşim yeri, üzeri çentiklerle bezekli kabartma bantla takviye edilmiştir. Çanak kısmı, geniş ağızlı ve dış bükey oval gövdeli olarak tümlenmiştir.

Fugmann, Hama, s.90, Fig.110

Lev.XI/46 :

P.t. kaideli çanak

Abu Salabikh, 32 no'lu mezardan

Erhanedanlar Dön.

Env. no: AbS 1017

Yük: 36cm.; çan. ağ. çap: 30cm.; kaide alt çap: 24cm.

Tipoloji : II.1.1.1

Çanak, düz dışa çekik ağız kenarlı, geniş ağızlı, oval gövdelidir. Kaidesi silindir biçiminde olup, alt kısma doğru genişler. Üst kısmında birçift simetrik yuvarlak delik ve alt kısmında simetrik bir çift üçgen biçiminde açıklık vardır. Çanağın omuz kısmında, üzeri ensize çizi bezekli kabartma bir bant yer alır. Çanağın ağız kenarı da ensize çizi bezeklerle süslenmiştir. Ka-

ide enine iki çizgi ile üç alana ayrılmış ve bu alanlar içiçe geçen açılarının oluşturduğu bant ve birbirini kesen diyagonal çizgi bezeklerle doldurulmuştur.

Postgade, Iraq XXXVIII, 2, 1976, s. 148, Fig. 7 no: 6

Lev.XII/47 :

P.t. kaideli çanak

Ur, C4 alanı çöp çukurundan

Erhanedanlar Dön.

Env. no: U. 13709

Yük: 43,6cm.; çan. ağ. çap: 32,4cm.; kaide alt çap: 28,8cm.

Tipoloji : II.1.1.1

Çanak, dışa çekik ağız kenarlı, geniş ağızlı, dışbükey oval gövdeli ve sığdır. Kaidebi, silindir biçiminde olup, alt kısma doğru genişler. Kaidenin yan kısımlarında simetrik iki oval açıklık ve genişleyen kısımlarında simetrik iki yuvarlak delik vardır. Ensize tekniğinde yapılmış geometrik ve bitkisel motiflerle bezelidir. Çanağın ağız kenarı dalga bant ile süslüdür. Alt kısmında üzeri çentikli kabartma bir bant yer alır. Kaidesinin silindir biçimindeki gövdesinde içleri taralı üçgen ve şematik ağaç motifi, oval açıklıkların iki yanında dikey çizgiye birleştirilmiş yarım oval altı saçaklı kare ve alt kısımda içleri taralı üçgen dizileri, balıkkılçığı motifi yer almıştır.

Moon, Iraq XLIV, 1982, s.61, Fig.12, no:58; Woolley, UrII,s.388

Lev.XII/48 :

P.t. kaideli çanak

Ur

Erhanedanlar Dön.

Yük: 38cm.; çan. ağ. çap: 31,6cm.; kaide alt çap: 28,4cm.

Tipoloji : II.1.1.1

Çanak, dışa çekik ağız kenarlı, geniş ağızlı, dışbükey oval gövdeli ve sığdır. Kaidesi, silindir biçiminde olup, alt kısma doğru genişler. Alt kısımda bir çift oval yuvarlak deliği vardır. Çanak kısmının bezemesi 47 no'lu örnek gibidir. Kaidenin gövdesinde, ensize tekniğinde şematik olarak yapılmış bitki motifi ve alt kısmında içiçe geçen açıkların oluşturduğu bant bezemesi yer almıştır.

Moon, Iraq XLIV, 1982, s.58, Fig.10, no:53

Lev.XII/49 :

P.t. kaideli çanak

Ur

Erhanedanlar Dön.

Mev.yük: 26,4cm.; kaide alt çap: 27,6cm.

Tipoloji : II.1.1.1

Çanak kısmı eksiktir. Kaidenin silindir biçimindeki gövdesi, alt kısma doğru genişler. Üst kısımda bir çift, alt kısımda bir çift simetrik yuvarlak delikleri vardır. Çanağın dip kısmı korunmuştur. Kaidenin alt kısmı ensize tekniğinde yapılmış, enine dört çizgi ile beş alana ayrılmış ve alttan dört alanın içi, birbirini kesen çizgiler, içleri taralı üçgen dizileri, içiçe geçen açıkların oluşturduğu bantla doldurulmuştur.

Moon, Iraq XLIV, 1982, s.58, Fig.10, no:51

Lev.XIII/50 :

P.t. kaideli çanak

Tell Fray, IV. tab., 1 no'lu ev.

MÖ.1200

Tipoloji : II.1.1.1

Çanak, geniş ağızlı, dışbükey gövdeli ve sığdır. Kaidesi silindirik biçiminde olup, alt kısma doğru genişler. Kaidenin karn kısmında simetrik iki oval açıklık vardır. Çanağın omuz kısmı, bir sıra rozet kabartmalarıyla bezenmiştir. Kaidenin alt kısmında boğa protomları yer almıştır.

Musée de Damas, s.40, lev.XIII, no:4

Lev.XIII/51 :

P.t. kaideli çanak

Alalah

MÖ. II.bin

Mev.yük: 18cm.

Tipoloji : II.1.2

Kırmızımsı koyu kahverengi hamurlu, astarsız ve perdahsızdır. Çanak kısmı eksiktir. Üst ve alt kısma doğru genişleyen kaidenin gövdesi içbükey çidarlıdır. Üçgen biçiminde bir çift simetrik açıklığı (yük:12cm.) vardır. Çanak ile kaidesinin birleşme yeri, enine kalın bir bantla takviye edilmiştir. Çanak kısmı, hafir tarafından dışa çekik ağız kenarlı, geniş ağızlı, keskin omuzlu, dışbükey çidarlı olarak tamamlanmıştır.

Woolley, Alalakh, s.327, lev.CXIX, no:1136

Dev.XIII/52 :

P.t. kaideli çanak

Ur.

Erhanedanlar Dön.

Yük: 35,2cm.; çan.ağ.çap: 37,6cm.; kaide alt çap: 30,8cm.

Tipoloji : II.1.2

Pembe renk hamurlu ince kum katkılıdır. Devetüyü astarlıdır. Çanak, dışa çekik ağız kenarlı, geniş ağızlı, dışbükey çidarlı ve sığdır. Kaidesi içbükey çidarlı olup, alt ve üst kısma doğru genişler. Üst kısımda iki, alt kısımda dört yuvarlak deliği vardır.

Moon, Iraq XLIV, 1982, s.58, Fig.10, no:49

Lev.XIII/53 :

P.t. kaideli çanak

Arslantepe, Vb tab.

MÖ. II.bin

Mev. yük: 24cm.

Tipoloji : II.1.2

Kaidenin alt kısmı eksiktir. Çanak, dışa çekik ağız kenarlı, geniş ağızlı, dışbükey gövdeli ve sığdır. Kaidesi, içbükey gövdeli olup, alt ve üst kısma doğru genişler. Üst kısımda simetrik bir çift kare biçiminde açıklık vardır. Çanağın kaidesi ile birleştiği yerin alt kısmında dört kabartma bant yer alır.

Palmieri, TAD XIX-II, 1972, s.208, Fig.6

Lev.XIV/54 :

P.t. kaideli çanak

Ur

Erhanedanlar Dön.

Yük: 32,4cm.; çan.ağ.çap: 30cm.; kaide alt çap: 26cm.

Tipoloji : II.1.2

Pembe renkte kaba hamurludur. Çanak, dışa çekik ağız kenarlı, geniş ağızlı, dışbükey çidarlı ve derincedir. Kaidesi, içbükey çidarlı olup, üst ve alt kısımlara doğru genişler. Karın kısmında simetrik iki oval açıklık ve alt kısmında iki çift yuvarlak deliği vardır. Alt kenarı dışa çekiktir. Kaide ile birleşim yeri kabartma enine bir bantla takviye edilmiştir. Kaide ensize tekniğinde yapılmış yatay üç çizgi ile, birbirine eşit olmayan dört alana ayrılmıştır. Bu alanların arası, birbirini kesen diyagonal çizgilerle, içleri taralı üçgen dizileriyle, içiçe geçen açılarının oluşturduğu bantla doldurulmuştur.

Moon, Iraq XLIV, 1982, s.61, Fig. 12, no: 57

Lev.XIV/55 :

P.t. kaideli çanak

Ur

Erhanedanlar Dön.

Env. no: U 13568

Yük: 31,6cm.; çan.ağ.çap: 36,8cm.; kaide altçap: 27,3cm.

Tipoloji : II.1.2

Çanak, dışa çekik ağız kenarlı, geniş ağızlı, dışbükey çidarlı ve oval gövdelidir. Kaidesi, içbükey çidarlı olup, üst ve alt kısma doğru genişler. Üst kısmında simetrik iki yuvarlak deliği vardır. Alt kenarı dışa çekiktir. Kaide, ensize tekniğinde yapılmış enine üç çizgiden oluşan bantla üç alana ayrılmıştır.

Bu alanların arası içiçe geçen açılardan oluşan bantla ve birbirini kesen diyagonal çizgilerle doldurulmuştur.

Mooch, Iraq XLIV, 1982, s.58, Fig. 10, no: 52

Lev.XIV/56 :

P.t. kaideli çanak

Kiş, A Mezarlığı, 140 no'lu mezardan.

Erhanedanlar Dön.

Env. no: 2576

Yük: 35,8cm.; çan.ağ.çap: 27,6cm.; kaide alt çap: 27,8cm.

Tipoloji : II.1.2

Kırmızı renkte hamurlu, sarımsı renkte astarlıdır. Çanak, dışa çekik ağız kenarlı, geniş ağızlı, dışbükey çidarlı ve oval gövdelidir. Kaidesi, içbükey çidarlı olup üst ve alt kısma doğru genişler. Kaidenin üst kısmında iki simetrik yuvarlak deliği vardır. Çanağın ağız kenarı ensize tekniğinde yapılmış küçük üçgen dizileriyle bezenmiştir. Omuz kısmında, üzeri çentiklerle süslü kabartma bant yer alır. Kaidenin alt kısmı, ensize tekniğinde yapılmış, içiçe geçen açılardan oluşturduğu bant ve birbirini kesen diyagonal çizgilerle süslenmiştir.

Moon, Iraq XLIV, 1982, s.45, Fig.4, no:17

Lev.XIV/57 :

P.t. kaide

Abu Salabikh, I no'lu mezar

Erhanedanlar Dön.

Env. no: Abs. 393

Yük: 31,6cm.; çan.ağ.çap: 32,6cm.; kaide alt çap: 30,4cm.

Tipoloji : II.1.2

Çanak, dışa çekik ağız kenarlı, geniş ağızlı, dışbükey çidarlı ve sığdır. Kaidesi, içbükey gövdeli olup, üst ve alt kısma doğru genişler. Alt kısmında, simetrik iki yuvarlak deliği vardır. Çanağın omuz kısmında, kaide ile birleşim yerinde, kaidenin karn kısmında ve altında kabartma bantlar yer almıştır. Çanağın ağız kenarı ensize tekniğinde yapılmış, dalgalı bant motifi ile bezelidir. Kaidenin alt kısmındaki içiçe geçen açılarının oluşturduğu bant da ensize tekniğinde yapılmıştır.

Postgade, Iraq XXXVIII, 2, 1976, s.148, Fig.7, no:5

Lev.XV/58 :

P.t. kaideli çanak

Ur, E plankaresindeki 175 no'lu mezar.

Erhanedanlar Dön.

Env.no: U 8536

Yük: 27,2cm.; çan.ağ.çap: 29,6cm. kaide alt çap: 26cm.

Tipoloji : II.1.2

Çanak, dışa çekik ağız kenarlı, geniş ağızlı, dışbükey çidarlı, oval gövdelidir. Kaidesi, içbükey çidarlı olup, üst ve alt kısma doğru genişler. Alt kısımda dört adet yuvarlak deliği vardır. Kaide ensize tekniğinde yapılmış, içleri taralı üçgen dizileri eğik çizgiler, yatay çizgiler, içiçe geçen açılarının oluşturduğu bant gibi geometrik ve iki dalı yere doğru eğilmiş stilize bir ağaç motifiyle bezenmiştir.

Moon, Iraq XLIV, 1982, s.59, Fig.11, No: 55

Lev.XV/59 :

P.t. kaideli çanak

Ur, dolgu toprağı

Erhanedanlar Dön.

Env. no: U 8245

Yük: 35cm; çan.ağ.çap: 31cm; kaide alt çap: 29cm.

Tipoloji : II.1.2

Çanak, dışa çekik ağız kenarlı, geniş ağızlı, oval gövdeli, dışbükey çidarlıdır. Kaidesi, içbükey çidarlı olup üst ve alt kısma doğru genişler. Dikdörtgen biçiminde, simetrik iki açıklığı vardır. Kaidenin üst kısmında, kabartma bantın üzerinde, karşılıklı duran dört gazel figürü yer alır. Gazeller oturur durumda betimlenmiştir. Başları protom, gövdeleri kabartma olarak yapılmıştır. Dikdörtgen açıklıkların bulunduğu alan, ensize tekniğinde, balıkkılçığı motifi ve diyagonal çizgilerle, bezenmiştir. Alt kısımda içleri taralı üçgen dizisi görülür.

Woolley, Ur II, s.388, 530, lev.180-b

Lev.XV/60 :

P.t. kaideli çanak

Ur

Erhanedanlar Dön.

Mev.yük: 32,4cm.; kaide alt çap: 23,1cm.

Tipoloji : II.1.2

Devetüyü renkte hamurlu, astarsızdır. Çanak kısmı eksiktir. Dip kısmı korunmuştur. İçbükey çidarlı kaide, üst ve alt kısma doğru genişler. Alt kenarı dışa çekiktir. Üst kısmında, yanlarda bir çift, karında ön cephede bir çift üçgen biçiminde açıklık

ve alt kısmında iki çift yuvarlak delik vardır. Karın kısmında ki üçgen açıklığın üst kısmında enine iki kabartma bant ve altında bir kabartma bant yer alır. Bantlardan ikisinin üzeri ensize çizgilerle bezelidir.

Moon, Iraq XLIV, 1982, s.58, Fig. 10, no:50

Lev.XV/61 :

P.t. kaideli çanak

Sali'elJumr

Erhanedanlar Dön.

Env. no: 59420

Mev. yük: 29,9cm.; kaide alt çap: 35,4cm.

Tipoloji : II.1.2

Pembemsi hamurlu, devetüyü-pembe astarlıdır. Çanak kısmı eksik dip kısmı korunmuştur. İçbükey çidarlı kaide, üst ve alt kısma doğru genişler. Yanlarda iki oval açıklığı ve alt kısmında, yan yana iki çift yuvarlak simetrik deliği vardır. Çanakla kaidenin birleşim yeri yatay kalın bir kabartma bantla takviye edilmiştir. Oval açıklıkların üst kısmında bir, altında iki adet enine kabartma bantların üzeri ensize çizgilerle bezelidir. Alt kısımdaki bantlarınarası ensize tekniğinde yapılmış, içleri taraflı üçgen dizileriyle doldurulmuştur.

Moon, Iraq XLIV, 1982, s.49, Fig.5, no:22

Lev.XVI/62 :

P.t. kaideli çanak

Byblos, XIX tab., 33 no'lu açmanın güneyindeki yapının büyük odasından

MÖ. III. bin

Env. no: 3925

Mev. yük: 22cm.

Tipoloji : II.1.3

Çanak kısmı eksik, dip kısmı korunmuştur. Kaide, oval gövdeli ve dışbükey çidarlıdır. Kalınlaştırılmış alt kenarı içe çekiktir. Karın kısmında dört adet dikdörtgen biçiminde açıklık vardır. Kalın çidarlıdır.

Byblos I, s. 274, Fig.233

Lev.XVI/63 :

P.t. kaideli çanak

Arslantepe, III no'lu binanın A 113 no'lu odası,

MÖ. III. bin (ETÇ I)

Yük: 21,2cm.; çan.ağ.çap: 20,4cm.; kaide alt çap: 14cm.

Tipoloji : II.1.4

Kırmızımsı siyah renkte ince hamurludur. Çanak, basit ağız kenarlı geniş ağızlı, dışbükey gövdelidir. Üçgen biçiminde açıklıklar vardır. Üçgenlerin tepeleri yukarı doğru olup, tabanları oval şekildedir. Çanak ile kaidenin birleşim yeri enine kabartmabir bantla takviye edilmiştir.

Palmieri, An St. XXXI, 1981, s.105, fig. 2, no:13

Lev.XVI/64 :

P.t. kaideli çanak

Arslantepe, III no'lu binanın A 113 no'lu odası

MÖ. III. bin (ETÇ I)

Yük: 23,6cm.; çan.ağ.çap: 19,2cm.; kaide alt çap: 14,4cm.

Tipoloji : II.1.4

Kırmızımsı-siyah, ince hamurludur. Çanak, basit ağız kenarlı, geniş ağızlı, dışbükey çidarlıdır. Konik biçimindeki kaidenin alt kenarı dışa çekiktir. Üçgen biçiminde açıklıkları vardır. Dar olan üçgenlerin tepesi aşağıya, geniş olanların tepesi yukarıya yöneliktir. Çanağın kaide ile birleşim yeri, üzeri çentikli kabartma bir bantla takviye edilmiştir.

Palmieri, An St. XXXI, 1981, s.105, Fig.2, no:12

Lev.XVI/65 :

P.t. kaideli çanak

Tepecik, 15/16 AB plankaresinde

MÖ. III. bin başı

Env. no: T 72-152

Mev. yük: 23,5cm.; kaide alt çap: 21cm.

Tipoloji : II.1.4

Kırmızı astarlı, perdahlı, çark yapımıdır. Çanak kısmı eksiktir. Konik biçiminde olan kaide, içbükey çidarlıdır. Alt kenarı dışa çekiktir. Üst üste iki sıra, tepesi yukarı yönelik üçgen açıklıkları vardır. Üçgenler birbirine eşit aralıklarla dizilmiştir.

Tepecik Kazısı 1972, s.106-107, lev. 72, no:4

Lev.XXVII/66 :

P.t. kaideli çanak

Tell Brak

Erhanedanlar Dön.

Yük: 29cm.; çan.ağ.çap: 19,5cm.; kaide alt çap: 18,5cm.

Tipoloji : II.1.4

Çanak, dışa çekik ağız kenarlı, geniş ağızlı, dışbükey oval gövdelidir. Konik biçimindeki kaidesinin alt kenarı dışa çekiktir. Üst üste iki sıra üçgen biçiminde açıklıkları vardır. Kaide, ensize tekniğinde yapılmış enine üç çizgiden oluşan üç bantla bezenmiştir.

Mallowan, Iraq IX, 1947, lev. LXIX, no: 2

Lev.XVII/67 :

P.t. kaideli çanak

Tell Taya, VIII-tab.daki mabetten

MÖ.2300

Env. no: TA 2045

Yük: 62,6 cm.

Tipoloji : II.1.4

Çanak, geniş-düz dışa çekik ağız kenarlı, geniş ağızlı, keskin omuzlu, dışbükey oval gövdeli ve deminedir. Kaidesi, konik biçiminde olup, alt kenarı dışa çekiktir. Kaidesinde üst üste iki sıra üçgen biçiminde açıklıkları vardır. Çanağın kaidesi ile birleşim yeri, üzeri çentikli kabartma bir bantla takviye edilmiştir. Çanak ve kaidesi, ensize tekniğinde yapılmış, birbirini kesen diyagonal çizgilerle, içleri taralı üçgen dizileriyle, "kum saatine" benzer geometrik motiflerle bezelidir.

Reade, Iraq XXXV, 2, 1973, lev. LXXV,b

Lev.XVII/68 :

P.t. kaideli çanak

Megiddo, R 10 alanı, VI. tab.

MÖ. II.bin sonu.

Env. no: P 6056

Yük: 68cm.; kaide yük: 24cm.

Tipoloji : II.1.4

Sarımsı renkte hamurlu, kırmızımsı astarlıdır. Çanak, dışa çekik ağız kenarlı, geniş ağızlı, dışbükey oval gövdelidir. Çanağın dip kısmında boru şeklinde bir çıkıntı vardır. Bu çıkıntı üzerindeki delikler sayesinde portatif olan çanak kaidenin üst kısmında bulunan deliklere tutturulur. Kaidesi, konik biçiminde olup, alt kenarı dışa çekiktir. Karın kısmında, dikdörtgen şeklinde simetrik iki açıklık yer alır. Açıklıkların üst kısmında enine iki düz kabartma bant bulunur. Çanağın ve kaidenin omuz kısımları kabartma lotus yaprakları ile bezelidir. Lotus yapraklarının üzeri kırmızı renkte şerit boyalarla süs-
lüdür.

Megiddo, OIP XXVI, 1935, lev. XX

Lev.XVIII/69 :

P.t. kaideli çanak

Tell-Taanak, özel bir evden

MÖ. II.bin

Yük: 90cm.; çan.ağ.çap:30cm.; kaide alt çap:45cm.; çidar kal: 2,5-5cm.

Tipoloji : II.1.5

Kahverengimsi-kırmızı hamurludur. 36 parçanın tümlenmesiyle restore edilmiştir. Çanak, dışa çekik ağız kenarlı, geniş ağızlı ve dışbükey gövdelidir. Kaidesi piramidal biçimindedir. Ön cep-
hesinde kare ve dikdörtgen biçiminde üst üste üç açıklık, arka

cephesinde bir açıklık vardır.

Çanağın omuz kısmı, ensize tekniğinde yapılmış bir sıra daire dizileriyle bezelidir. Kaide kısmındaki bezekler kabartma tekniğinde yapılmıştır. Kaidenin ön cephesinin her iki köşesinde, aslan ve sfenks protomları yer almıştır. Bu hayvanların gövdeleri yan cephelerde alçak kabartma olarak yapılmıştır. Sfenksler, uzun ve sivrice burunludur. Başlıkları üçgen biçimindedir. Başlıkların iki yanından saç bukleleri çıkar. Kaidenin sağ cephesinde, ortadaki sfenksin ayakları arasında, elinde yılan tutan bir insan figürü yer alır. Kaidenin ön cephesinin, alt kısmında, sırt sırta iki keçi tasvir edilmiştir. Keçiler, ortalarında bulunan ağacın yapraklarını yemek üzere başlarını geriye doğru çevirmiş durumda betimlenmiştir.

Sellin, Tell Ta'annek, 1904, s.77, lev.XIII, Lods, RHR CIX, 1934, s. 129-147

Lev.XVIII/70 :

P.t. kaideli çanak

Assur, G tab., Arkaik İştâr Mabedi, kült odası.

Erhanedanlar Dön.

Env. no: 22697

Yük: 20,4cm.; üst çap: 28,2cm.; alt çap: 28,2cm.

Tipoloji : II.2.1

Düz basit ağız kenarlı, geniş ağızlı, silindir biçiminde gövdesi, dışbükey çidarlıdır. Kaidenin üst kısmı sığ çanak şeklinde olup, çanağın dibi yuvarlak deliklidir. Omuz kısmında, bir çift simetrik üçgen açıklığı vardır. Karın kısmındaki şematik keçi figürü ensize tekniğinde yapılmıştır.

Andrae, ~~İştâr~~-Tempel, s.48, no: 42, res: 25

Lev.XVIII/71 :

P.t. kaideli çanak

Assur, F tab. Arkaik İştar Mabedi

III. Ur Dön.

Env. no: 22216

Yük: 24,4cm.; üst çap: 28,8cm.; alt çap: 21,6cm.

Tipoloji : II.2.2.1

Çanak kısmı kısmen eksiktir. Kaide, düz basit ağız kenarlı, geniş ağızlı, içbükey gövdelidir. Alt kenarı dışa çekiktir. Üst kısmı çanak şeklinde olup, kısmen izleri korunmuştur. Hafir taragından 70 no'lu örnek gibi tamalanmıştır. Kaidenin omuz kısmındadört çift yuvarlak delik vardır. Deliklerin üst kısmında, üzeri ensize tekniğinde yapılmış eğik çizgilerle bezeli kabrtma bir bant yer alır.

Andrae, Ishtar-Tempel, s.48, no:44, res:26

Lev.XVIII/72 :

P.t. kaideli çanak

Assur, G tab., Arkaik İştar Mabedi.

Erhanedanlar Dön.

Env. no: 22094

Yük: 22,2cm.; üst çap: 29,4cm.; alt çap: 23,4cm.

Tipoloji : II.2.2.1

Çanak kısmı kısmen kırıktır. Kaide, düz geniş ağız kenarlı, geniş ağızlı, içbükey gövdelidir. Alt kenarı dışa çekiktir. Üst kısmındaki çanak kırık olup hafir tarafından 70 no'lu örnek gibi tamamlanmıştır. Kaidenin omuz kısmında enine düz bir bant yer almıştır. Bantın altında, simetrik bir çift üçgen biçiminde açıklığı vardır. Karın kısmı, ensize tekniğinde yapılmış,

yatay bir palmiye dalı ile bezenmiştir.

Andrae, Ischtar-Tempel, s.48, no:40, res. 24

Lev.XIX/73 :

P.t. kaideli çanak

Nuzi, G Mabedi

MÖ. II.bin

Env. no: 31.2.92

Yük: 23,25cm.; üst çap: 30cm.; alt çap: 22,25cm.

Tipoloji : II.2.2.1

Kaide, düz basit ağız kenarlı, geniş ağızlı, içbükey gövdelidir. Üst kısmı çanak şeklinde olup, çanak ile kaide arasında yuvarlak biçiminde bağlantı deliği vardır. Kaidenin omuz kısmında, tepesi aşağıya yönelik bir çift üçgen açıklık yer almıştır. Açıklığın hemen altı ve kaidenin alt kısmı 2'şer adet düz kabartma bantla bezenmiştir.

Starr, Nuzi, s. 438, lev. 54, Fig.C

Lev.XIX/74 :

P.t. kaideli çanak

Assur, F tab.

III. Ur Dön.

Env. no: 21850

Yük: 30cm.; üst çap: 29cm.; alt çap: 37cm.

Tipoloji : II.2.2.2

Kaide dışa çekik basit ağız kenarlı, geniş ağızlı, içbükey gövdelidir. Üst kısmı sığ çanak şeklinde olup, çanağın dibi yuvarlak delikliktir. Kaidenin omuz kısmında altı adet dikdörtgen

açıklık (9X3,6cm) vardır. Açıklıklar eşit aralıklarla yerleştirilmiştir.

Andrae, Ishtar-Tempel, s.48, no:45, lev.19,20.L.

Lev.XIX/75 :

P.t. kaideli çanak

Assur, hc 71 alanı (tapınak bölgesinin dışından)

Erhanedanlar Dön.

Env. no: 21679

Yük: 30,6cm.; üst çap: 17,4cm.; alt çap: 17,4cm.

Tipoloji : II.2.2.2

Kalın çidarlıdır. Üst ve alt kısmı doğru genişleyen içbükey gövdeli kaidenin üst kısmı çanak biçimindedir. Çanağın dip kısmındaki açıklık, kaide ile bağlantıyı sağlar. Kaidenin karın kısmında iki çift simetrik üçgen şeklinde açıklık vardır. Kaidenin alt kenarı kalınlaştırılarak dışa çekilmiştir.

Adrae, Ishtar-Tempel, s.49, no:48, lev.19, 20k.

Lev.XX/76 :

P.t. kaideli çanak

Assur, G tab. Arkaik İhtar Mabedinin kuzey-batı girişinden.

Erhanedanlar Dön.

Env. no: 21616

Yük: 25cm.; üst çap: 30cm.; alt çap: 23cm.

Tipoloji : II.2.2.2

Üst ve alt kısma doğru genişleyen, içbükey gövdeli kaidenin alt kenarı dışa çekiktir. Kaidenin üst kısmı çanak biçimindedir. Çanağın dibini yuvarlak deliklidir. Kaidenin omuz kısmında iki çift

yuvarlak delik yer alır. İki delik arasında düşey olarak uzanan şematik palmiye yaprağı ensize tekniğinde yapılmıştır.

Andrae, Ishtar-Tempel, s.48, no:39, lev.20-f

Lev.XX/77 :

P.t. kaideli çanak

Assur, G tab. Arkaik İhtar Mabedinin kült odası.

Erhanedanlar Dön.

Env. no: 22381

Yük: 37,2cm.; üst çap:31,8cm.; alt çap: 31,2cm.

Tipoloji : II.2.2.2

Üst ve alt kenarı dışa çekik kaide, içbükey çidarlıdır. Üst ve alt kısma doğru genişler. Üst kısmı sığ çanak şeklinde olup, çanağın dibi yuvarlak deliklidir. Kaidenin omuz kısmında, bir çift üçgen açıklık vardır. Üçgenlerin tepesi yukarı dönüktür. Ağız kenarının altında ve üçgen açıklıkların alt kısmında üzeri çentikli kabartma bantlar yer alır. Kaide ensize, tekniğinde yapılmış dalga bant motifi ve birbirini kesen diyagonal çizgilerle bezelidir.

Andrae, Ishtar-Tempel, s.48, no:41, lev.19-20m.

Lev.XX/78 :

P.t. kaide

Assur, F tab., Mabet avlusunun kuzey çıkışındaki kanaldan.

III. Ur Dön.

Env. no: 21676 b.

Mev. yük: 48,6cm.; alt çap: 24cm.; çidar kalınlığı: 0,9-1,5cm.

Tipoloji : II.2.2.2

Üst kısmı kısmen eksik, alt va üst kısma doğru genişleyen kaidede, içbükey gövdelidir. Alt kenarı dışa çekiktir. Kaidenin üst kısmında yer alan ve kırık olan çanak, hafir tarafından, basit ağız kenarlı, geniş ağızlı, dip kısmı yuvarlak delikli olarak tamamlanmıştır. Kaidenin omuzunda, bir çift simetrik üçgen biçiminde açıklık vardır. Kaidenin üst, karın ve alt kısımları, üzeri çentikli kabartma bantlarla bezelidir.

Andrae, Ishtar-Tempel, s.45, no: 24, lev. 20a, lev. 18

Lev.XX/79 :

P.t. kaideli çanak

Nuzi, G 29 alanındaki G Mabeti

MÖ. II.bin

Env. no: 31.1.44

Mev. yük: 12,75cm.; üst çap : 17,6cm.

Tipoloji : II.2.2.2

Kaidenin alt kısmı eksiktir. Düz-geniş içe çekik ağız kenarlı, geniş ağızlı, dışbükey gövdeli çanağın dip kısmı yuvarlak biçiminde açıktır. Kaidesi içbükey ve kalın çidarlı olup, çok az kısmı korunmuştur.. Gövde üzerinde üst üste iki sıradan oluşan yaprak dizileri ensize tekniğinde yapılmıştır. Çanak kısmı, üç sıra enine düz çizgi bezekle süslenmiştir.

Starr, Nuzi, lev.56-u

Lev.XXI/80 :

P.t. kaideli çanak

Hama, H-tabakasındaki silodan.

MÖ.1900-1600

Env. no: 3A 357

Mev.yük: 35cm.

Tipoloji : II.2.3

Çanak kısmı kısmen eksik, dip kısmı korunmuştur. Alt kısma doğru hafifçe daralan, dışbükey oval gövdeli kaidenen üst kısmında bulunan çanağın dibi, süzgeç biçiminde küçük deliklidir. Kaide tek ve çift ya da üçlü, üzeri çentikli enine kabartma bantlarla altı alana ayrılmıştır. Bantlar arasında kalan alanlarda, sırasıyla üst üste, birer ve ikişer çift simetrik dikdörtgen açıklık yer alır.

Ingholt, Hama, 1940, lev.XVI, no:1; Fugmann, Hama, s.90, Fig.110

Lev.XXI/81 :

P.t. kaideli çanak

Nuzi, G 29 alanı G Mabedi

MÖ. II.bin

Yük: 23,25cm.; üst çap: 25,27cm.; alt çap: 21cm.

Tipoloji : II.2.4

Kaidenin üst kısmı, dışbükey çidarlı basık küre biçiminde, alt kısmı içbükey çidarlı ve silindir biçimindedir. Üst kısmında yer alan çanağın dibi yuvarlak deliklidir. Kaide kalın çidarlı ve alt kenarı dışa çekiktir. Üst kısmındaki basık kürenin şişkince yerinde, tepesi aşağıya yönelik bir çift üçgen açıklık vardır. Dışbükey profilden, içbükeye geçiş yerinde, enine iki düz kabartma bant yer alır.

Starr, Nuzi, lev.54, Fig.D2

Lev.XXI/82 :

P.t. kaideli çanak

Tepe Gawra, IV.tab.

MÖ. 2250

Env.no: 5180

Yük: 32cm.; alt çap: 20cm.

Tipoloji : II.2.4

Gri renkte hamurlu, el yapımıdır. Çanak, düz-geniş dışa çekik ağız kenarlı, geniş ağızlı, oval gövdeli ve dibi süzgeç şeklinde küçük deliklidir. Kaidenin gövdesi içbükey vedışbükey profilverir. Alt kısmı basık küre biçimindedir. Alt kenarı dışa çekiktir. Karın kısmında, tepesi yukarı dönmük, bir çift üçgen açıklık vardır. Üçgen açıklıkların alt kısmında, ~~Üçgenlerin alt kısmında,~~ ensize tekniğinde yapılmış, "hilal" dizilerinden oluşan üst üste üç bant bezeği yer almıştır.

Speiser, Tepe Gawra I, s.191, lev.LXXIV, no:205, lev.XXX, lev.XXVIII, a-4

Lev.XXI/83 :

P.t. kaideli çanak

Nuzi, G 29 alanı E Mabedi

MÖ. II.bin

Env. no: 30.11.101

Mev. yük: 27cm.; alt çap: 16,25cm.

Tipoloji : II.2.4

Çanağın üst kısmı eksiktir. Çanak dışbükey gövdeli ve dibi süzgeç şeklinde küçük deliklidir. Kaide ile birleşim yeri enine kabartma bir bantla takviye edilmiştir. Kaide, dışbükey çidartı.

li, oval gövdeli ve alt tarafı geniştir. Şişkin olan karın kısmında simetrik iki çift oval açıklık (10x2cm) yer alır.

Starr, Nuzi, s.437, lev. 115, Fig.B

Lev.XXII/84 :

P.t. kaide parçası?

Assur, G tab.daki Arkaik İhtar Mabedinin kült odasına giriş yakınındaki avludan.

Erhanedanlar Dön.

Env. no: 22196

Mev. yük: 45cm.

Tipoloji : III.1

Üst kısmı eksiktir. Dışbükey silindirik gövdeli kaidenin, mevcut gövdesinde üzeri çentikli enine iki kabartma bant yer alır. Alt kısımda simetrik dört adet dikdörtgen açıklığı vardır.

Andrae, Ishtar-Tempel, s.44, lev.18, no:15

Lev.XXII/85 :

P.t. kaide parçası?

Tell Khoueyrah

MÖ. III.binin ilk yarısı

Env. no: 827

Mev. yük: 82cm.; çap: 30cm.

Tipoloji : III.1

Üst kısmı eksiktir. Dışbükey çidarlı, gövdesi silindir biçiminde olan kaidenin, üzeri ensize çizgilerle bezeli enine iki kabartma bantla üç bölüme ayrılmıştır. Üst bölümde: Kanatlarını iki yana açmış ve cepheden yapılmış bir kartal kabartması yer

yer alır. Kartalın kanatları altında yedi yapraklı çiçek ensize tekniğinde yapılmıştır. Kartalın alt kısmında, üzeri ensize daire motifleriyle süslü bir yılan kabartması vardır.

Orta bölüm: Orta bölüm üç sahneyi içerir. İlk ana sahneyi, kanatlarını iki yana açmış bir kartal kabartması oluşturur. Bu kartalın ve birinci bölümde yer alan kartalın tüyleri ensize diyagonal çizgilerle belirtilmiştir. Kartalın üst kısmında, ağızları açık iki aslan figürü bulunur. Kartalın sol kanadının altında bir "savaşçı" figürü vardır. "Savaşçı" dizlerine kadar uzanan bir giysiye sahiptir. İki elinde birer hayvan tutar. Sol elindeki kuştur. Kartalın sağ kanadı altında, gazeller tarafından takip edilen bir hayvan (tilki?) görülür. İkinci sahnede sadece hurma dalı yer alır. Üçüncü sahne eksik olup kartal, gazel kabartmaları ve ensize tekniğinde yapılmış sekiz yapraklı bir çiçek motifi korunmuştur. En alttaki üçüncü bölümde; hurma dalı, aslanlara benzeyen iki hayvan protomu, bir çiçek yer alır. İkinci ve üçüncü bölümlerde yer alan dikdörtgen biçimindeki açıklıkların etrafı, ensize bir çizgi ile çevrelenmiştir.

Musée de Damas, s.35, Fig.11

Lev.XXII/86 :

P.t. kaide parçası?

Byblos, XVI. tab.

MÖ. III.bin

Mev. yük: 11cm.

Tipoloji : III.1.1

Kırmızımsı renkte hamurlu. Üst kısmı eksiktir. Dışbükey çidarlı silindir gövdeli kaide, hayvan bacağı biçiminde olan üç ayak üzerinde durur. Ayaklar gövdeye eşit aralıklarla yerleştirilmiş-

tir. Silindir gövdesinde üç adet dikdörtgen açıklığı vardır. Açıklıkların yer aldığı alan ensize tekniğinde yapılmış balık-kılçağı motifleriyle bezenmiştir. Alt kısımda üzeri çentikli kabartma bir bant bulunur.

Byblos I, s. 231, lev. CXL, no: 3372

Lev.XXIII/87 :

P.t. kaide parçası?

Hama, H tab.daki silodan

MÖ. 1900-1600

Env. no: 3 F 159

Mev.yük: 19cm.

Tipoloji : III.2

Üst ve alt kısımları eksiktir. Silindir biçiminde olan kaide alt kısma doğru genişler. Gövde, enine çift düz kabartma bantlarla alanlara ayrılmıştır. Bantların arasında kalan alanlarda sırasıyla üst üste bir çift ve iki çift simetrik dikdörtgen açıklıkları yer alır. Dikdörtgen açıklıklar farklı boyutlardadır. Kaidenin alt kısmı yatay düz ensize çizgilerle bezenmiştir. Fugmann, Hama, s.90, Fig.110

Lev.XXIII/88 :

P.t. kaide parçası?

Ur

Erhanedanlar Dön.

Mev.yük: 34,6cm.; alt çap: 37,2cm.

Tipoloji : III.2

Pembe hamurlu, krem astarlıdır. Üst kısmı eksiktir. İçbükey göv-

deli kaide, alt kısma doğru genişler. Üst kısmında simetrik bir çift dikdörtgen biçiminde açıklığı ve alt kısımda iki çift yuvarlak deliği vardır. Dikdörtgen açıklıkların bulunduğu alan ensize tekniğinde yapılmış, içleri taralı üçgen, stilize kuş, ağaç, altı saçaklı kare motifleriyle bezelidir. Dikdörtgen açıklığın iki yanı, dikey bir çizgi ile sınırlandırılmıştır. Dikey çizgilerin üzerinde yanlamasına "M" şeklinde birer çizgi görülür. Kaidenin alt kısmı, içleri taralı üçgen dizileri ve birbirini kesen diyagonal çizgilerle süslüdür.

Moon, Iraq XLIV, 1982, s.61, Fig.12, no:59

Lev.XXIII/89 :

P.t. kaide parçası?

Ur

Erhanedanlar Dön.

Env. no: 121976

Mev.yük: 46cm.; alt çap: 33,2cm.

Tipoloji : III.2

Üst kısmı eksiktir. İçbükey gövdeli kaide, alt ve üst kısımlara doğru genişler. Gövdenin yan kısımlarında simetrik iki oval açıklık, oval açıklıkların üzerinde ufak kare biçiminde iki açıklık ve alt kısımda iki çift yuvarlak delik vardır. Ensize tekniğinde yapılmış zengin geometrik ve bitkisel motiflerle bezelidir. Üst kısımdaki oval açıklıkları, ucu üçgen biçiminde son bulan bir çift dikey çizgi çevreler. Bu motifin, her iki yanında, gövdesi taralı şematik ağaç yer alır. Alt kısımda, birbirini kesen diyagonal çizgiler, içleri taralı üçgen dizileri, küçük oval çentik dizisi bulunur.

Moon, Iraq XLIV, 1982, s.59, Fig. 11, no:56

Lev.XXIV/90 :

P.t. kaide parçası?

Abu Salabikh, II. tab.

MÖ. 2750-2350

Env. no: AbS 1042

Mev.yük: 27cm.; üst çap: 13cm.; alt çap: 27cm.

Tipoloji : III.3

Kırmızı renkte kaba hamurlu, pembe renkte astarlıdır. Üst ve alt kısmı eksiktir. Dışbükey çidarlı konik biçiminde kaidenin, üzeri çentikli, enine beş kabartma bant bezemesi vardır. Üstten dört bantın arasında kalan alanlar ensize tekniğinde yapılmış üçgen biçiminde çizgilerle doldurulmuştur. Bantların alt kısmında, yan yana iki çift simetrik yuvarlak delik yer alır.

Postgate, Iraq XXXIX, 2, 1977, s.297, no: 11, Fig. 5

Lev.XXIV/91 :

P.t. kaide parçası?

Nuzi, N120 alanı

MÖ.II.bin

Env. no: 29.1.505

Mev.yük: 36,5cm.; üst çap: 17cm.

Tipoloji : III.4

Alt kısmı eksiktir. Geniş-düz dışa çekik ağız kenarlı, alt kısma doğru hafif daralan silindir gövdelidir. Kaide, tekrar genişlediği yerden itibaren kırılmıştır. Gövde, üzeri çentiklerle bezeli, dört adet çift kabartma bantla beş alana ayrılmıştır. Bantlar arasında kalan üç alanda, iki çift simetrik üçgen

açıklıklar yer alır. Üçgenlerin tepesi aşağıya yöneliktir.

Starr, Nuzi, lev.114, Fig. F

Lev.XXIV/92 :

P.t. kaide parçası?

Nuzi, G 67 alanı, C Mabedi

Env. no: 30.12.224

Mev.yük: 25cm.; göv.çap: 14cm.

Tipoloji : III.4

Üst ve alt kısmı eksiktir. Üst kısmı basık küre ve alt kısmı silindirik biçiminde olan kaidenin altı kabartma bantla bezelidir. Kaidenin alt kısma doğru bombeleştiği görülür. Üstten üç bantın ve alttan iki bantın üzeri ensize tekniğinde yapılmış küçük "hilal" dizileriyle bezelidir. Ortadaki bant bezeksiz olup, alt kısmında iki çift üçgen açıklık vardır.

Starr, Nuzi, lev.115, Fig.C

Lev.XXIV/93 :

P.t. kaide parçası?

Nuzi, G 67 alanı C Mabedi

Mev.yük: 48cm.; üst çap: 19cm.

Tipoloji : III.4

Alt kısmı eksiktir. Dışa çekik ağız kenarlı, geniş ağızlı kaidenin üst kısmı vazo biçiminde olup, alt kısmı iki basık küre şeklindedir. Alttaki küre, üsttekine nazaran daha küçüktür. Üst kısmında bir çift üçgen açıklık, üçgen açıklığın altında bir çift düzensiz kare biçiminde açıklık yer alır. Basık kü-

relerin üzeri ensize tekniğinde yapılmış, bir sıra oval çizgilerle bezelidir.

Starr, Nuzi, lev. 114, Fig. D

1. Moon, Iraq XLIV, 1982, s.39-69
2. Lods, RHR CIX, 1934, s.129-147
3. Ugaritica II, s.250; Ugaritica VI, s.100
4. Starr, Nuzi, s.437
5. Ugaritica II, s.260
6. Moon, Iraq XLIV, 1982, s.48vd.; Postgate, Iraq XXXIX, 1977, s.169, no:18
7. Byblos V, lev.CL, no:19768, fig.158,159, no:27330, 20897 24423; Byblos I, lev.CXC VII, no:5707
8. Megiddo, OIP XXXIII, 1938, s.22, fig.21
9. Mellaart, Neolithic, s.193, fig.119-n
10. Breton, Iraq XIX, 2, 1957, s.85, fig.5, no:5,10
11. Mellaart, Neolithic, s.253-f
12. Hacilar II, s.281, no:9, s.331, no:32-33
13. Alishar, OIP XXVII, 1937, fig.76, no:1,(e2322), lev.1, no:3(e1618)
14. Taylor, Irax XII, 1950, s.87, fig.13, no:2, s.95, fig.16 no:5
15. Tobler, Tepe Gawra II, lev.CXLVIII, no:435; lev.CXXXII, no:228, lev.LXXVIII-d
16. Amiet, Alten Orient, no:203
17. a.e., no:213
18. Byblos I, s.274 ve dip not: 5
19. Götze, MVA (e)G 34, 2, 1930, s.69
20. Yon, CMO 10, 1981, s.24, 43-44
21. Alp, Belleten CLVI, 181, 1982, s.257
22. Coşkun, Kap İsimleri, s.20
23. a.e., s.23-24
24. Byblos I, s.274

25. Andrae, Ischtar-tempel, s.47-49
26. Kültepe, 1950, s.66
27. Postgate, Iraq XXXVIII, 1976, s.297, no:11
28. Moon, Iraq XLIV, 1982, s.44
29. a.e., s.45, no:17
30. Woolley, Alalakh, s.248, 406- 407
31. Starr, Nuzi, s.437
32. Sellin, Tell Ta'annek, s.75
33. Postgate, Iraq XXXVIII, 1976, s.133-169; Postgate, Iraq XXXIX, 1977, s.269-299
34. Postgate, Iraq XXXVIII, 1976, s.148, no:5-6, s.169, no:18
Postgate, Iraq XXXIX, 1977, s.297, no:11
35. Woolley, AntJ 19, 1939, s.1-18; Woolley, AntJ XXX, 1950, s.1-15; Woolley, Alalakh; Gates, Alalakh, Wiseman, Alalakh.
36. Woolley, Alalakh, s.248, 327, 329
37. Delaporte, Arslantepe, 1940
38. Puglisi-Meriggi, Malatya I; Equini, OAC X, 1970; Pecorella, OAC XII, 1975
39. Palmieri, TAD XIX-II, 1972, s.203-205; Palmieri, An St. XXXI, 1981, s.101-119; Palmieri, Kazı Sonuçları II, 1980 s.109-111; Palmieri, Kazı Sonuçları III, 1981, s.73-76; Palmieri, Kazı Sonuçları V, 1983, s.97-103; Palmieri, Kazı Sonuçları VI, 1984, s.71-79
40. Palmieri, An St. XXXI, 1981, s.105, fig.2, no:12-13
41. Palmieri, TAD XIX-II, 1972, s.208, fig.6
42. Andrae, Assur, 1913; Andrae, Ischtar-Tempel
43. a.e., s.44, no:13,15, s.45, no:25, s.46, no:35, 37, s.48, no:39,40,42,43,44, s.49, no:48
44. Byblos I, Byblos II, Byblos V

45. Byblos I, s.231, no:3372, s.273, no:3924, s.274
46. Ingholt, Hama, 1934; Ingholt, Hama, 1940; Fugmann, Hama
47. Fugmann, Hama, s.56,89,90,95,120
48. Hachmann, SBA 3, 1966,; Hachmann SBA 5, 1969; Hachmann
SBA 6, 1970; Hachmann SBA 22, 1980; Hachmann SBA 32, 1982;
Hachmann SBA 34, 1984; Kunter, SBA 19, 1977; Poppa, SBA 18,
1978
49. Hachmann SBA 32, 1982, s.33
50. Langdon, Kiş I, 1924; Mackey, Kiş I, 1925; Mackey, Kiş II,
1929
51. Watelin, Kiş III, 1930; Watelin Kiş IV, 1934
52. Moorey, Iraq XXVI, 2, 1964, lev.XXV, B; Moon, Iraq XLIV,
1982, s.45, fig.4, no:17
53. Megiddo, OIP XXVI, 1935; Megiddo OIP XXXIII, 1938; Megiddo
OIP XLII, 1939
54. Megiddo OIP XXXIII, 1938; no:2,20, s.154,133
55. Starr, Nuzi; Meek, Nuzi; Pfeiffer, Nuzi; Lachemann, Nuzi
56. Starr, Nuzi, s.404,405,437,438
57. Schaeffer, Syria, XIV, 1933; Ugaritica I; Ugaritica II;
Ugaritica III; Ugaritica IV; Ugaritica V; Ugaritica VI;
Ugaritica VII
58. Ugaritica II, s.260,; Ugaritica VII, s.270-71
59. Woolley, Ur I; Woolley, Ur II; Woolley, Ur III; Woolley, Ur
VII; Legran, Ur, 1936; Legran, Ur, 1947; Legran, Ur, 1951;
Burrows, Ur; Sollberger, Ur
60. Moon, Iraq XLIV, 1982, s.59 vd.
61. Speiser, MJ XXIII, 1933, s.249-283; Bache, MJ XXIV,I, 1935
s.33-51
62. Speiser, MJ XXIII, 1933, s.191

63. Mallowan, Iraq IX, 1947, s.200-230; Oates, Iraq XLIV, 1982, s.205-220
64. Oates, Iraq XLIV, 1982, s.212-213
65. Speiser, Tepe Gawra I
66. Tobler, Tepe Gawra II, lev.CXXXII, no:228; lev.CXLVIII, no:435
67. Speiser, Tepe Gawra I, s.191, no:200,202,203,205,218
68. Sellin, Tell Ta'annek, 1904; Sellin, Tell Taannek; 1905
69. Lods, RHR CIX, 1934, s.129,147,; Sellin, Tel Ta'annek, 1934, s.77, lev.XIII
70. Tepecik 1968, s.147,158; Tepecik 1969, s.107,117;
Tepecik 1970, s.139,147; Tepecik 1971, s.109,121;
Tepecik 1972, s.101,108; Tepecik 1974, An St. XXV, 1975, s.45,49
71. Tepecik, 1972, s.106,108
72. Megiddo, OIP XXXIII, 1938, s.22, fig.21; Megiddo, OIP,XLII, 1939, lev.112, no:13
73. Starr, Nuzi, s.437
74. Yon, CMO 10, 1981, s.210

75. Kühne, Tell Chuera, s.78, lev.24, no:3
76. Orthmann, Inneranatolien, s.148, lev.58, no:14,19
77. Beycesultan II, 1965, s.138, fig.P37, no:4, lev.XXXIII, 3
78. Andrea, Ishtar-Tempel, s.48, no:43, lev.19
79. Speiser, Tepe Gawra I, s.191, lev.LXXIV, no:203, lev.XXVIII,
a-2, b-3
80. Oates, Iraq XLIV, 1982, s.213, fig.3, no:44
81. Kühne, Tell Chuera, res.321, lev.24, no:6
82. Postgate, Iraq XXXVIII, 2, 1976, s.169, no:18,fig.8
83. Starr, Nuzi, s.404, lev.54, fig.A
84. Woolley, Alalakh, s.64,248,406-407, lev.LVIII, a-b, lev.CXVII
no:89
85. Megiddo, OIP XXXIII, 1938, lev.56, no:2, lev.35, no:20,
lev.133, no:14
86. Hachmann, SBA 22, 1980, lev.31, no:1; Hachmann, SBA 5, 1969
s.135, no: 3h
87. Andrea, Ishtar-Tempel, s.47, res.22
88. Petrie, Gaza III, lev.XL, no:1020,
89. Megiddo, OIP XLII, 1939, lev.34, no:12-13; Young, TAD X,
1960, lev. LXV, fig.9
90. Furumark, Mycenaean Pottery, fig. 20, no:336b
91. Schmidt, Trojanischer Altertümer, s.158, no:32,30
92. Andrea, Ishtar-Tempel, s.46, no:35, lev.20d
93. Oates, Iraq XLIV,1982,s.213,fig.3,no:45
94. Hachmann,SBA 32,1982,s.33,no:10,lev. 7,no:1
95. Schmidt,Trojanischer Altertümer,s.157,no:3228;Troy IV,s.44,
75,176,fig.217,no:D45
96. Speiser,Tepe Gawra I,lev.LXXIV,no:200

97. Starr, Nuzi, s. 438, lev. 114, fig. B
98. Andrea, Ishtar-Tempel, s. 44, no: 13, lev. 20 h, s. 46, no: 37,
lev. 20 f
99. Megiddo OIP XXVI, 1935, lev. XIX, no: P3237, lev. XX, no: P6055
100. Ugaritica II, s. 260, fig. 110, no: 44, 46, 49; Ugaritica VII,
s. 260, fig. 21, no: 2, res. 261, fig. 21, s. 270-271, fig. 25, no: 7
101. Kühne, Tell Chuera, lev. 25, no: 2, res. 326
102. Marquet-Krause, Syria XVI, 1935, s. 340, fig. 6
103. Speiser, Tepe Gawra I, s. 191, lev. LXXIV, no: 202, lev. XXVIIIa-
1, b-4
104. Moorey, Iraq XXVI, 2, 1964, s. 98, lev. XXV, no: B
105. Reuther, WDOG 47, 1926, s. 17, lev. 7a-b
106. Starr, Nuzi, lev. 114, fig. E
107. Ugaritica VI, s. 96-100, fig. 5A-D
108. Alishar, OIP XXVIII, 1937, fig. 76, no: 3 (e 1618)
109. Woolley, Alalakh, s. 327, lev. CXVIII, no: 88
110. Byblos II, lev. LXXXVIII, no: 18242
111. Oates, Iraq XXXVI, 1974, s. 184, lev. XXVIII, no: 1
112. Speiser, MJ XXIII, 3, 1933, s. 249vd., lev. LXIII; Speiser, Tepe
Gawra I, lev. XXVIII, a-5
113. Byblos I, s. 273, lev. CXXXIX, no: 3924
114. Byblos V, lev. LXXIX, no: 31971
115. Moon, Iraq XLIV, 1982, s. 58, fig. 10, no: 51, 53, s. 61, fig. 12, no: 58;
Woolley, Ur II, s. 388, lev. 218
116. Postgate, Iraq XXXVIII, 2, 1976, s. 168, no: 6, fig. 7
117. Fugmann, Hama, s. 56, fig. 62, s. 89, fig. 109, s. 90, fig. 110,
s. 95, fig. 117, s. 120, fig. 143; Ingholt, Hama, lev. X, no: 4
118. Musée de Damas, lev. XIII, no: 4

119. Wolley, Alalakh, s. 329, lev. CXIX, no: 113a
120. Petrie, Gaza I, lev. XXXVIII, no: 401
121. Stucki, Keramik I, lev. 15, no: 346-a; Stucki, Keramik 2, lev. 56, no: 1042
122. Hachmann, SBA 22, 1980, s. 103, lev. 38, no: 6
123. Beycesultan II, s. 107, fig. P. 15, no: 2a-2b; Schliemann, Ilios, s. 224, no: 50
124. bkz., s. 20
125. Moon, Iraq XLIV, 1982, s. 45, fig. 4, no: 17, s. 49, fig. 5, no: 22, s. 58, fig. 10, no: 49, 50, 52, fig. 11, no: 55, s. 61, fig. 12, no: 57; Woolley, Ur II, s. 388 ve 530, lev. 180 b; Postgate, Iraq XXXVIII, 2, 1976, s. 168, fig. 7, no: 5
126. Woolley, Alalakh, s. 327, lev. CXIX, no: 113b
127. Palmieri, TADXIX, 1972, s. 208, fig. 6
128. Furumark, Mycenaean Pottery, s. 70, fig. 20, no: 336a
129. Byblos I, s. 274, fig. 233; Schaeffer, Chronologie, fig. 151, no: 32
130. Stucki, Keramik 1, lev. 15, 346 b; Stucki, Keramik 2, lev. 56, no: 10.43
131. Mallowan, Iraq IX, 1947, s. 227-228, lev. LXIX, no: 2
132. Reade, Iraq XXXV, 2, 1973, lev. LXXV b
133. Palmieri, An St. XXXI, 1981, s. 105, fig. 2, no: 12-13
134. Tepecik Kazısı 1972, s. 106-107, lev. 72, no: 4
135. Megiddo, OIP XXVI, 1935, lev. XX, no: P6056
136. Alacahöyük Kazısı, 1966, s. 95, lev. 148, no: A1.1.79, lev. 60, lev. 148, no: A1.1.112
137. Troy I, fig. 129, A13, s. 61,; Troy II, fig. 43, A13; Schliemann, Ilios, s. 223, no: 48, 49, s. 555, no: 1185
138. Kültepe, 1950, s. 66, lev. XLIII, no: 185
139. Beycesultan II, s. 107, Pl5, no: 1, s. 123, fig. 26, no: 2

140. Yon, CMO 10, 1981, s.187, fig.330
141. Mellaart, Neolithic, s.193, fig.119-n; Taylor, Iraq XII, 1950, s.87, fig.13, no:2
142. Sellin, Tell Ta'annek, s.77, lev.XIII; Lods, RHR CIX, 1934, s.129 vd.; Bossert, Altsyrien, s.323, no:1096-1097
143. Andrea, Ishtar-Tempel, s.48, no:42, res.25
144. a.e., s.48, no:40 ve 44
145. Starr, Nuzi, lev.54, fig.C
146. a.e., s.438
147. Andrea, Ishtar-Tempel, s.45, no:24, lev.20a, lev.18, s.48, no:39, lev.20, no:41, lev.19,20m, no:45, lev.19,20l s.49, no:48, lev.19,20k
148. Star, Nuzi, lev.56u
149. Prehistoric Fara, lev.XL, no:30,34,36
150. Ingholt, Hama, lev.XVI, 1; Fugmann, Hama, s.90,110, 3A 357 (17)
151. bkz. s.21
152. Starr, Nuzi, s.437-438, lev.54, fig.D2, lev.115, fig.B
153. Speiser, Tepe Gawra I, lev.LXXIV, no:205, lev.XXX, lev. XXVIII, a-4, s.191
154. Andrea, Ishtar-Tempel, s.44, no:15, lev.18
155. Musée de Damas, s.35, fig.11
156. bkz., s.19 ve 24
157. Byblos,I, s.231, lev.CXL, no:3372
158. bkz.24
159. Moon, Iraq XLIV, 1982, s.59, fig.11, no:56, s.61, fig.12 no:59
160. Fugmann, Hama, s.90, fig.110
161. Postgate, Iraq XXXIX, 1977, s.297, fig.5 no:11
162. bkz.s.26

163. Starr, Nuzi, lev.114, fig.D,~~E~~, lev.115, fig.C
164. a.e., lev.61, fig.C
165. bkz. s.21
166. bkz. s.27
167. bkz. B.30,31
168. Speiser, MJ XXIII, 3, 1933, lev.LXIII; Megiddo, OIP XXVI, 1935, lev.XX, P.6055, P.6056
169. Mellaart, Neolithic, s.193, fig.119.n
170. Starr, Nuzi, s.437
171. Ugaritica VI, s.98, fig.5.B
172. Moortgat, AfO 19, 1959-60, s.207, res.10
173. Woolley, Alalakh, s.248
174. a.e., s.406-407
175. bkz., s.43
176. Ugaritica VI, s.98
177. Megiddo, OIP XXVI, 1935, lev.XX
178. Megiddo, OIP XXVI, 1935, s.22, fig.7, lev.XIX no:5803
179. bkz., s.68, dip not:251
180. Ugaritica II, s.260, fig.110, no:49
181. Fugmann, Hama, s.90, fig.110
182. Kühne, Tell Chuera, lev.24, no:6, lev.25, no:2
183. Mallowan, Iraq IX, 1947, lev.LXIX, no:2
184. Woolley, Alalakh, s.329, lev.CXIX, no:113a
185. Hachmann, SBA 32, 1982, s.33, lev.7, no:1
186. Megiddo, OIP XXXIII, 1938, lev.56, no:2
187. Moon, Iraq XLIV, 1982, s.59-61, fig.11-12
188. Postgate, Iraq XXXVIII, 2, 1976, s.148, fig.7, no:5
189. Moon, Iraq XLIV, 1982, s.49, fig.5, no:22
190. Reade, Iraq XXXV, 2, 1973, lev.LXXV,b
191. Andrea, Ishtar-Tempel, s.48

192. Starr, Nuzi, lev.56-u
193. Speiser, Tepe Gawra I, s.191, lev.LXXIV, no:205
194. Woolley, Ur II, s.388
195. Moon, Iraq XLIV, 1982, s.59 ve 61
196. Beycesultan II, s.138, fig.37, no:4, lev.XXXIII, no:3;
Schmidt, Trojanischer Altertümer, s.158, no:3230
197. Moon, Iraq XLIV, 1982, s.45, no:17, s.49 no:22, s.58, no:
51, s.59, no:55,56; s.61, no:57,58; Postgate, Iraq XXXIX,
2,1977, s.297, no:11
198. Kühne, Tell Chuera, s.78, res.322, lev.24, no:5; Moortgat,
AfO 19, 1959-1960, s.207, res.10
199. Woolley, Ur II, s.38, lev.218
200. Moon, Iraq XLIV, 1982, s.59
201. Andrea, Ishtar-Tempel, s.48
202. Lods, RHR CIX, 1934, s.141-142, fig.2
203. Musée de Damas, s.35
204. bkz., s.42
205. Lods, RHR CIX, 1934, s.144, fig.2 ve 4
206. a.e., s.141, fig.1
207. bkz., s.42
208. Musée de Damas, s.35
209. Moon, Iraq XLIV, 1982, s.44, no:17, s.49, no:22, s.59,
no:55,56, s.61, no:57,58; Postgate, Iraq XXXIX, 2, 1977,
s.297, no:11
210. Ugaritica VI, s.96, fig.5; Woolley, Alalakh, s.248, lev.
LVIII; Reuther, WVDOG 47, 1926, s.17, lev.7a-b
211. Tepecik Kazısı 1972, s.106-107, lev.72, no:4
212. Palmieri, An St. XXXI, 1981, s.105, no:12-13
213. Woolley, Alalakh, lev.CXIX, no:113a-113b
214. Kühne, Tell Chuera, lev.24, no:6, res.321

215. Mallowan, Iraq IX, 1947, lev.LXIX, no:2; Oates, Iraq XLIV, 1982, s.212-213, fig.3 no:44-45
216. Speiser, Tepe Gawra I, lev.LXXIV, no:200,202,205
217. Andrea, Ishtar-Tempel, s.44, no:13, lev.20h, s.45, no:24, lev.20a, s.46, no:35, no:37, s.48, no:40-43, s.49, no:48
218. Starr, Nuzi, Lev.54, fig. C,D2, lev.114, fig.EF, lev.115, fig.C
219. Postgate, Iraq XXXVIII, 2, 1976, s.148, fig.7, no:6
220. Moon, Iraq XLIV, 1982, s.58, fig.10, no:50
221. Beycesultan II, lev.XXXIII, no:3
222. Moon, Iraq XLIV, 1982, s.58, fig.10, no:49,51-53,55; Postgate, Iraq XXXVIII, 2, 1976, s.148, fig.7, no:5
223. bkz., s.58
224. Ugaritica II, s.260, fig.110, no:44,45,49; Ugaritica VII, s.260, fig.21, no:2, s.270, fig.25, no:7
225. Moon, Iraq XLIV, 1982, s.59, fig.11, no:56, s.61, fig.12 no:57,59; Woolley, Ur II, s.388, lev.180b
226. Moon, Iraq XLIV, 1982, s.49, fig.5, no:22
227. Ugaritica VI, s.98
228. Fugmann, Hama, s.90, fig.110
229. Kühne, Tell Chuera, lev25:2, res.326
230. Musée de Damas, s.35, fig.11
231. Speiser, MJ XXII, 3, 1933, lev.LXIII
232. Reuther, WVDOG 47, 1926, s.17, lev.7a-b
233. Andrea, Ishtar-Tempel, s.44, lev.18, no:15, s.48, no:45
234. Megiddo, OIP XXVI, 1935, lev.XX,
235. Byblos I, s.231, lev.CXL, s.274, fig.233, s.236, Schmidt,
236. Trojanischer Altertümer, s.158, no:32,30; Troy III, s.75; Troy IV, s.44 ve 176, fig.217, D45

237. Fugmann, Hama, s.56, fig.62, s.89, fig.109, s.90, fig.110, s.95, fig.117, s.120, fig.143
238. Kühne, Tell Chuera, lev.24, no:6,
239. Musée de Damas, s.40, lev.XIII, no:4
240. Starr, Nuzi, s.437, lev.115, fig.B
241. Speiser, Tepe Gawra I, lev.LXXV, no:218
242. Woolley, Alalakh, s.327, lev.CXVIII, no:89
243. bkz., s.3, dip not:29-32
244. Kültepe, 1965, lev.IV, IIa
245. a.e., s.12-13
246. Kültepe, 1950, s.66, lev.XLIII, şek,185
247. bkz., s.24-27
248. Ugaritica VI, s.100,
249. Ugaritica II, s.260
250. bkz., s.2, dip not:18
251. Meydan Larousse, 2. cilt, 1969, s.624
252. 1983 yılında, Hindistan'a yaptığı bir ziyaret sırasında lotus çiçeğinden yapılmış tütsü maddeleri getiren Arkeolog Tanju Özoral'a teşekkür ederim.
253. Megiddo, OIP XXVI, 1935, s.22
254. bkz., s.1-2, dip not:7-11
255. Moon, Iraq XLIV, 1982, s.39-69
256. bkz., s.19-23
257. bkz., s.23-27
258. bkz., s.27-30
259. bkz., s.39-33
260. bkz., s.34
261. bkz., s.67 vd.
262. bkz., s.28, dip not:146

LEVHALAR LİSTESİ:

Lev.I :

1. Tell Chuera, p.t. silindir gövdeli kaide.
Kühne, Tell Chuera, lev.24, no:3
2. Tepe Gawra, p.t. içbükey gövdeli kaide.
Speiser, Tepe Gawra I, lev.LXXV, no:218
3. Tepe Gawra, p.t. içbükey gövdeli kaide.
Speiser, Tepe Gawra I, lev.LXXIV, no:203
4. Megiddo, p.t. içbükey gövdeli kaide.
Megiddo, OIP XXXIII, 1938, lev.35, no:20
5. Abu Salabikh, p.t. içbükey gövdeli kaide.
Postgate, Iraq XXXVIII, 2, 1976, fig.8, no:18
6. Megiddo, p.t. içbükey gövdeli kaide.
Megiddo, OIP XXXIII, 1938, lev.56, no:2

Lev.II :

7. Alalah, p.t. içbükey gövdeli kaide.
Woolley, Alalah, lev.CXVII, no:89
8. Assur, p.t. içbükey gövdeli kaide.
Andrae, Ishtar-Tempel, lev.19, no:43
9. Tell Chuera, p.t. içbükey gövdeli kaide.
Kühne, Tell Chuera, lev.24, no:6
10. Tell Brak, p.t. içbükey gövdeli kaide parçası.
Oates, Iraq XLIV, 1982, fig.3, no:44
11. Tell Chuera, p.t. içbükey gövdeli kaide parçası.
Kühne, Tell Chuera, res.321

Lev.III :

12. Nuzi, p.t. içbükey gövdeli kaide.
Starr, Nuzi, lev.54, fig.A
13. Alalah, p.t. içbükey gövdeli kaide.
Woolley, Alalakh, lev.LVIII, a-b
14. Tell Brak, p.t. içbükey gövdeli kaide.
Oates, Iraq XLIV, 1982, fig.3, no:45
15. Assur, p.t. içbükey gövdeli kaide.
Andrae, Ishtar-Tempel, lev.20d

Lev.IV :

16. Kamid el-Loz, p.t. içbükey gövdeli kaide.
Hachmann, SBA 32, 1982, lev.7, no:1
17. Tepe Gawra, p.t. dışbükey gövdeli kaide.
Speiser, Tepe Gawra I, lev.LXXIV, no:200
18. Nuzi, p.t. dışbükey gövdeli kaide.
Starr, Nuzi, lev.114, fig.B
19. Ugarit, p.t. dışbükey gövdeli kaide.
Ugaritica VII, s.260, fig.21
20. Ugarit, p.t. dışbükey gövdeli kaide.
Ugaritica VII, fig.25, no:7

Lev.V :

21. Ugarit, p.t. dışbükey gövdeli kaide parçası.
Ugaritica II, fig.110, no:46
22. Ugarit, p.t. dışbükey gövdeli kaide.
Ugaritica II, fig.110, no:49
23. Ugarit, p.t. dışbükey gövdeli kaide.
Ugaritica II, fig.110, no:45
24. Ugarit, p.t. dışbükey gövdeli kaide parçası.

Ugaritica II, fig.110, no:44

25. Assur, p.t. dışbükey gövdeli kaide.

Andrae, Ishtar-Tempel, lev.20f

26. Assur, p.t. dışbükey gövdeli kaide.

Andrae, Ishtar-Tempel, lev. 20h

Lev.VI :

27. Megiddo, p.t. dışbükey gövdeli kaide.

Megiddo, OIP XXVI, 1935, lev.XIX

28. Tell Chuera, p.t. dışbükey gövdeli kaide.

Kühne, Tell Chuera, lev.25, no:2

29. Megiddo, p.t. dışbükey gövdeli kaide.

Megiddo, OIP XXVI, 1935, lev.XX

Lev.VII :

30. Kiş, p.t. konik kaide.

Moorey, Iraq XXVI, 2, 1964, lev.XXV-B

31. Tepe Gawra, p.t. konik kaide.

Speiser, Tepe GawraI, lev.LXXIV, no:202

32. Babil, p.t. konik kaide.

Reuther, WVD OG 47, 1926, lev.7-a-b

33. Nuzi, bakır konik kaide.

Starr, Nuzi, lev.114, fig.E

Lev.VIII-IX:

34. Ugarit, p.t. konik kaide.

Ugaritica VI, fig.5

Lev.X :

35. Alalah, p.t. değişik profilli kaide.
Woolley, Alalakh, lev.CXVII, no:88
36. Tell Billa, p.t. değişik profilli kaide.
Speiser, MJ XXIII, 3, 1933, lev.LXIII
37. Byblos, p.t. kaideli çanak.
Byblos I, lev. CXXXIX, no:3924

Lev.XI :

38. Alalah, p.t. kaideli çanak.
Woolley, Alalakh, lev.CXIX, no:113a
39. Hama, p.t. kaideli çanak.
Fugmann, Hama, s.90, fig.110
40. Hama, p.t. kaideli çanak.
Fugmann, Hama, s.120, fig.143
41. Hama, p.t. kaideli çanak.
Fugmann, Hama, s.89, fig. 109
42. Hama, p.t. kaideli çanak.
Fugmann, Hama, s.95, fig.117
43. Hama, p.t. kaideli çanak.
Fugmann, Hama, s.89, fig.109
44. Hama, p.t. kaideli çanak.
Fugmann, Hama, s.56, fig.62
45. Hama, p.t. kaideli çanak.
Fugmann, Hama, s.90, fig.110
46. Abu Salabikh, p.t. kaideli çanak.
Postgate, Iraq XXXVIII, 2, 1976, s.148, fig.7

Lev.XII :

47. Ur, p.t. kaideli çanak.

Moon, Iraq XLIV, 1982, fig.12, no:58

48. Ur, p.t. kaideli çanak.

Moon, Iraq XLIV, 1982, fig.10, no:53

49. Ur, p.t. kaideli çanak.

Moon, Iraq XLIV, 1982, fig.10, no:51

Lev. XIII :

50. Tell Fray, p.t. kaideli çanak.

Musée de Damas, s.40, lev.XIII, no:4

51. Alalah, p.t. kaideli çanak.

Woolley, Alakh, lev.CXIX, no:113-b

52. Ur, p.t. kaideli çanak.

Moon, Iraq XLIV, 1982, fig.10, no:49

53. Aslantepe, p.t. kaideli çanak.

Palmieri, TAD XIX-II, 1972, s.208, fig.6

Lev.XIV :

54. Ur, p.t. kaideli çanak.

Moon, Iraq XLIV, 1982, fig.12, no:57

55. Ur, p.t. kaideli çanak.

Moon, Iraq XLIV, 1982, s.58, fig.10, no:52

56. Kiş, p.t. kaideli çanak.

Moon, Iraq XLIV, 1982, fig.4, no:17

57. Abu Salabikh, p.t. kaideli çanak.

Postgate, Iraq XXXVIII, 2, 1976, fig.7, no:5

Lev.XV :

58. Ur, p.t. kaideli çanak.

Moon, Iraq XLIV, 1982, fig.11, no:55

59. Ur, p.t. kaideli çanak.

Woolley, Ur II, s.530

60. Ur, p.t. kaideli çanak.

Moon, Iraq XLIV, 1982, fig. 10, no:50

61. Sali'el-Jumr, p.t. kaideli çanak.

Moon, Iraq XLIV, 1982, fig.5, no:22

Lev.XVI :

62. Byblos, p.t. kaideli çanak.

Byblos I, fig.233

63. Arslantepe, p.t. kaideli çanak.

Palmieri, An St. XXXI, 1981, s.105, fig.2, no:13

64. Arslantepe, p.t. kaideli çanak.

Palmieri, An St. XXXI, 1981, s.105, fig.2, no:12

65. Tepecik, p.t. kaideli çanak.

Tepecik 1972, lev.72, no:4

Lev.XVII :

66. Tell Brak, p.t. kaideli çanak.

Mallowan, Iraq IX, 1947, lev.LXIX, no:2

67. Tell Taya, p.t. kaideli çanak.

Reade, Iraq XXXV, 2, 1973, lev.LXXV, b

68. Megiddo, p.t. kaideli çanak.

Megiddo, OIP XXVI, 1935, lev.XX

Lev.XVIII :

69. Tell-Taanak, p.t. kaideli çanak.

Sellin, Tell Ta'annek, 1904, lev.XIII

70. Assur, p.t. kaideli çanak.

- Andrae, Ishtar-Tempel, s.48, res.25
 71. Assur, p.t. kaideli çanak.
 Andrae, Ishtar-Tempel, s.48, res.26
 72. Assur, p.t. kaideli çanak.
 Andrae, Ishtar-Tempel, s.48, res.24

Lev.XIX :

73. Nuzi, p.t. kaideli çanak.
 Starr, Nuzi, lev.54, fig.C
 74. Assur, p.t. kaideli çanak.
 Andrae, Ishtar-Tempel, lev.20-1
 75. Assur, p.t. kaideli çanak.
 Andrae, Ishtar-Tempel, lev. 20-k

Lev.XX :

76. Assur, p.t. kaideli çanak.
 Andrae, Ishtar-Tempel, lev.20-i
 77. Assur, p.t. kaideli çanak.
 Andrae, Ishtar-Tempel, lev.20-m
 78. Assur, p.t. kaideli çanak.
 Andrae, Ishtar-Tempel, lev.20-a
 79. Nuzi, p.t. kaideli çanak parçası.
 Starr, Nuzi, lev.56, u

Lev.XXI :

80. Hama, p.t. kaideli çanak.
 Fugmann, Hama, fig.110
 81. Nuzi, p.t. kaideli çanak,
 Starr, Nuzi, lev.54, fig.D2

82. Tepe Gawra, p.t. kaideli çanak.

Spēiser, Tepe Gawra I, 1935, lev.LXXIV, no:205

83. Nuzi, p.t. kaideli çanak.

Starr, Nuzi, lev.115, fig.B

Lev.XXII :

84. Assur, p.t. kaide parçası?

Andrae, Ischtar-Tempel, lev.18, no:15

85. Tell Khoueyrāh, p.t. kaide parçası?

Musée de Damas, s. s.35, fig.11

86. Byblos, p.t. üç ayaklı, silindir gövdeli kaide parçası?

Byblos I, lev.CXL, no:3372

Lev.XXIII :

87. Hama, p.t. kaide parçası?

Fugmann, Hama, s.90, fig.110

88. Ur, p.t. kaide parçası?

Moon, Iraq XLIV, 1982, fig.12, no:59

89. Ur, p.t. kaide parçası?

Moon, Iraq XLIV, 1982, fig.11, no:56

Lev.XXIV :

90. Abu Salabikh, p.t. konik gövdeli kaide parçası?

Postgate, Iraq XXXIX, 2, 1977, s.297, fig.5, no:11

91. Nuzi, p.t. kaide parçası?

Starr, Nuzi, lev.114, fig.F

92. Nuzi, p.t. kaide parçası.

Starr, Nuzi, lev.115, fig.C

93. Nuzi, p.t. kaide parçası?

Starr, Nuzi, lev.114, fig.D

Lev.XXV :

res. a: Assur, G tabakasında, Arkaik İhtar Mabedinin kült odasının rekonstrüksiyonu.

Andrae, Ishtar-Tempel, lev.11-a

res. b: Assur, G tabakasında Arkaik İhtar Mabedindeki kaide-lerin buluntu yerlerine göre rekonstrüksiyonu.

Andrae, Ishtar-Tempel, lev.11-b

Lev.XXVI :

Ugaritica II, fig.111-B

Lev.XXVII :

I. grupta yer alan kaidelerin dönemlerine göre buluntu merkezlerini gösteren tablo.

Lev.XXVIII :

I. grupta yer alan kaidelerin bezeme tekniklerine göre dağılımını gösteren tablo.

Lev.XXIX :

II.1 grubunda yer alan, çanak ile kaidesinin arası kapalı olan örneklerin dönemlerine göre dağılımını gösteren tablo.

Lev.XXX :

II.1 grubunda yer alan, çanak ile kaidesinin arası kapalı olan örneklerin bezeme tekniklerine göre dağılımını gösteren

tablo.

Lev.XXXI :

II.2 grubunda yer alan, çanak ile kaidesinin arasında bağlantı deliği bulunan örneklerin dönemlerine göre dağılımını gösteren tablo.

Lev.XXXII :

II.2 grubunda yer alan çanak ile kaidesinin arasında bağlantı deliği bulunan örneklerin bezeme tekniklerine göre dağılımını gösteren tablo.

Lev.XXXIII :

III. grupta yer alan, parçalar halinde ele geçirilen diğer örneklerin dönemlerine göre buluntu merkezlerini gösteren tablo.

Lev.XXXIV :

III. grupta yer alan, parçalar halinde ele geçirilen diğer örneklerin bezeme tekniklerine göre dağılımını gösteren tablo.

Lev.XXXV :

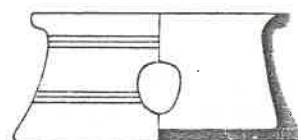
Bölge Haritası

Hrouda, Vorderasien I, harita: 1

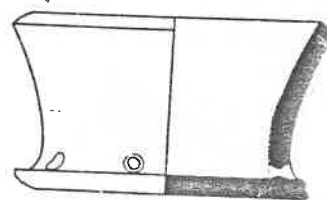
LEVHALAR

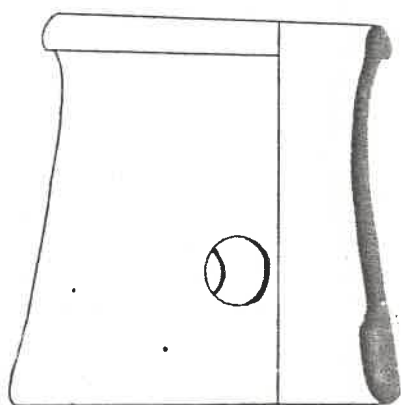
1

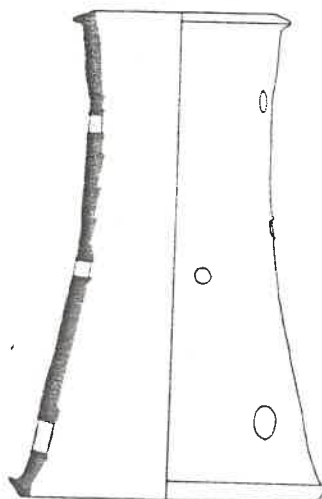
2

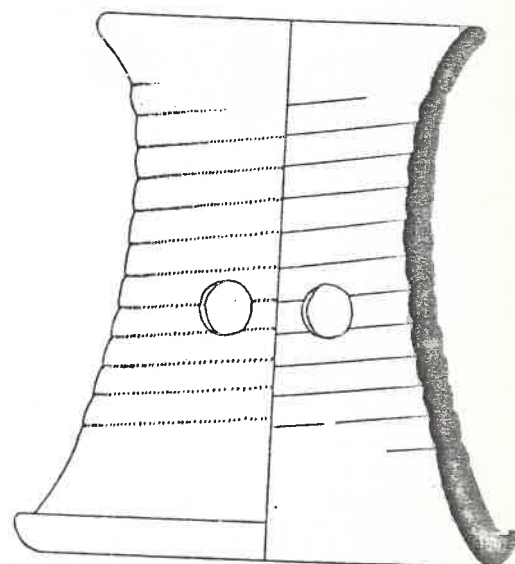
3

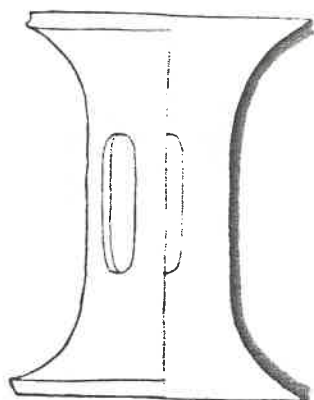
4

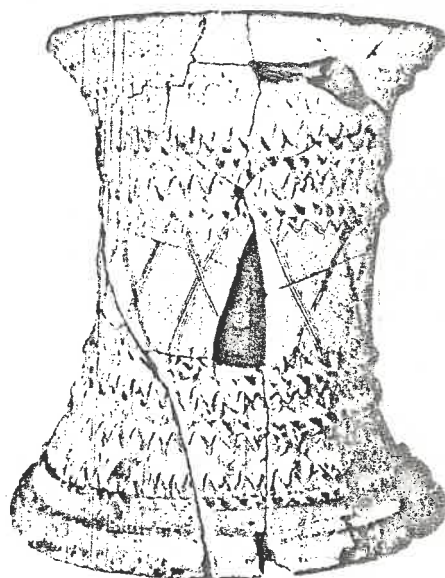
5

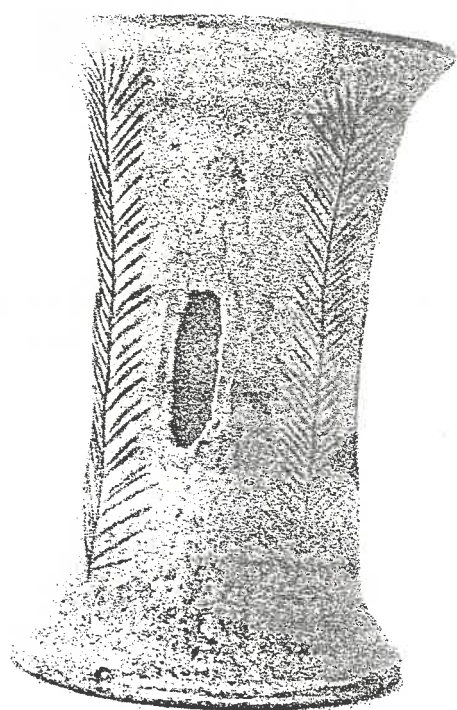
6

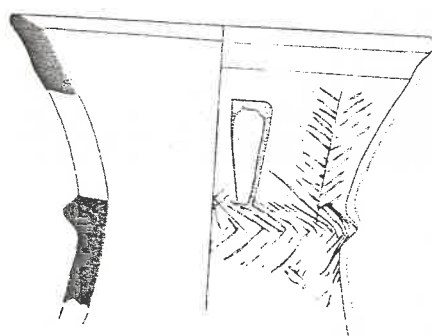
7

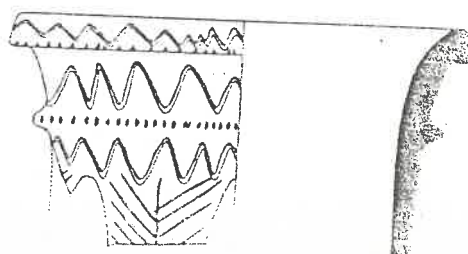
8

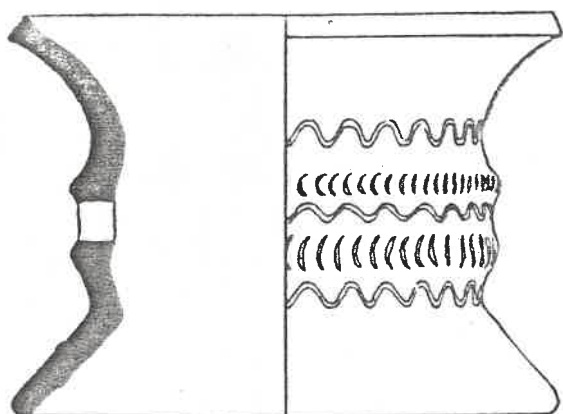
9

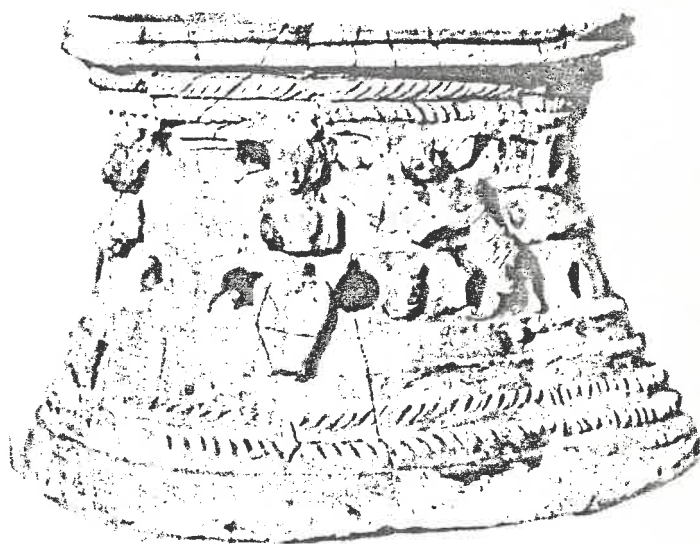
10

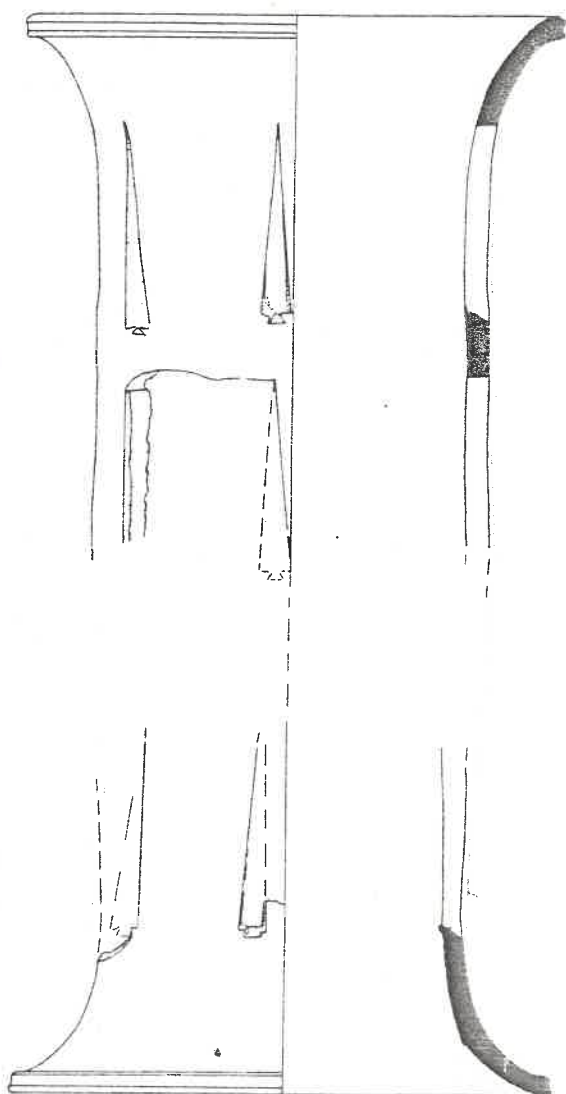
11

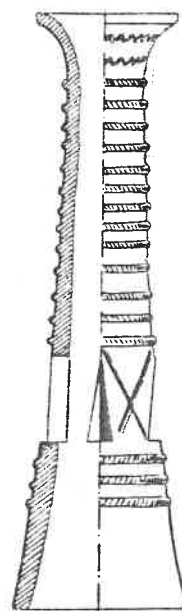
12

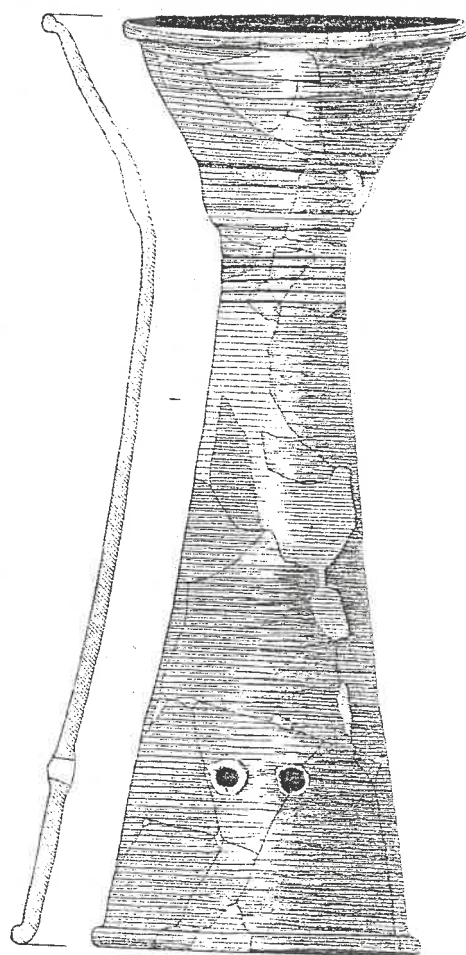
13

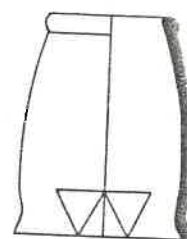
14

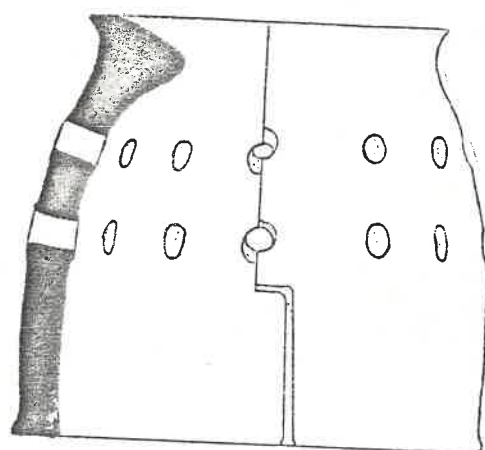
15

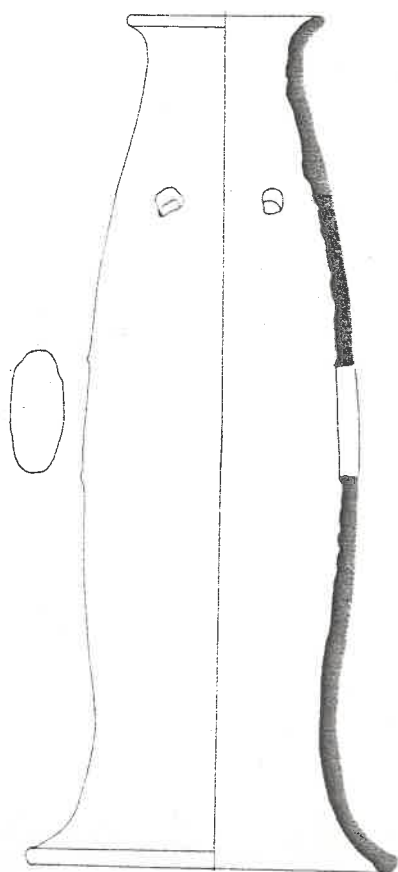
16

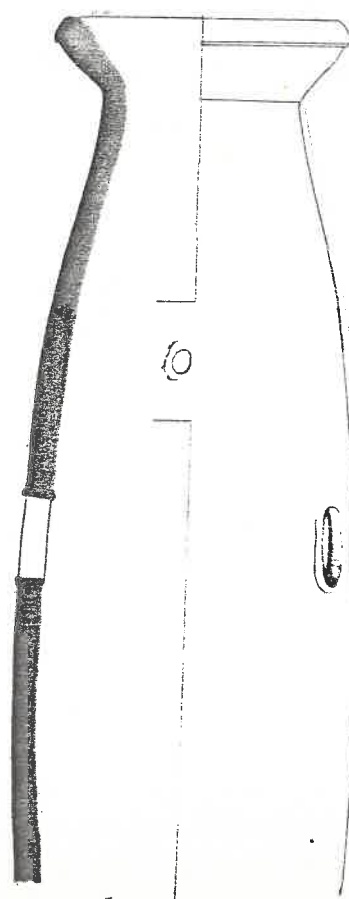
17

18

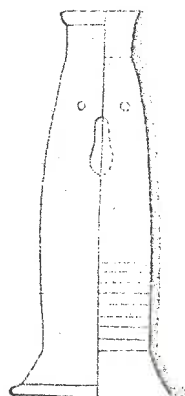
19

20

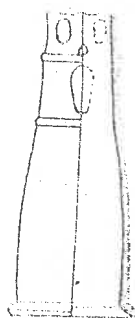
21

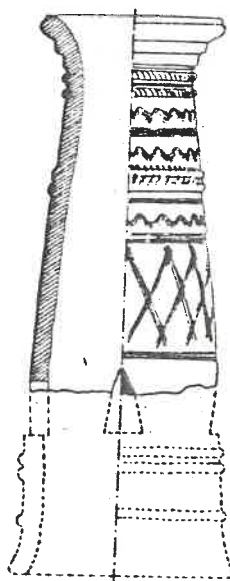
22

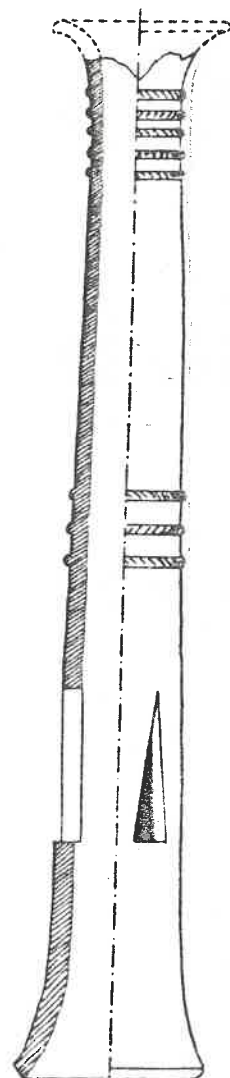
23

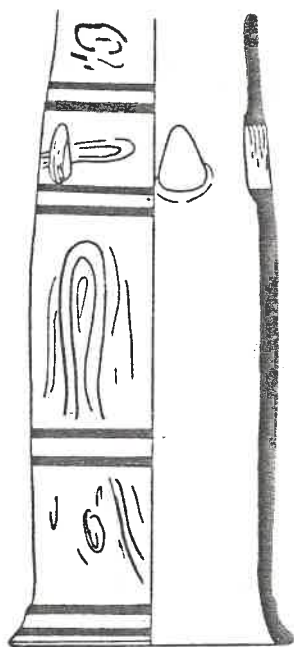
24

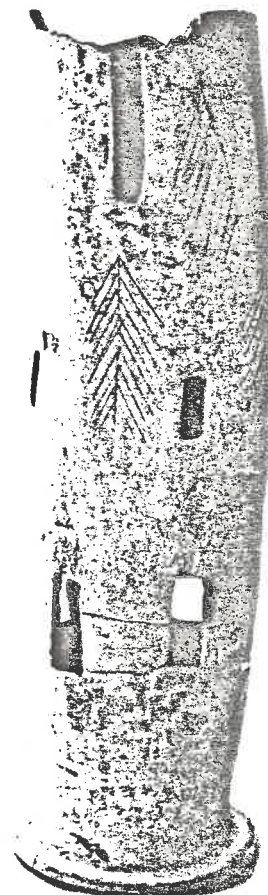
25

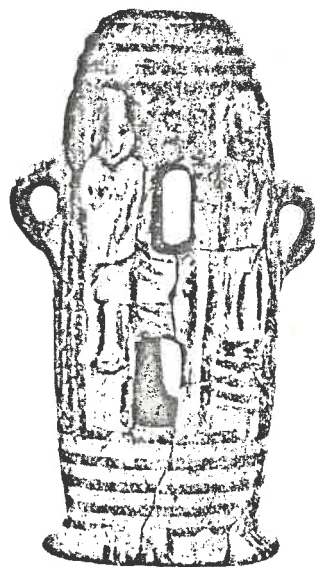
26

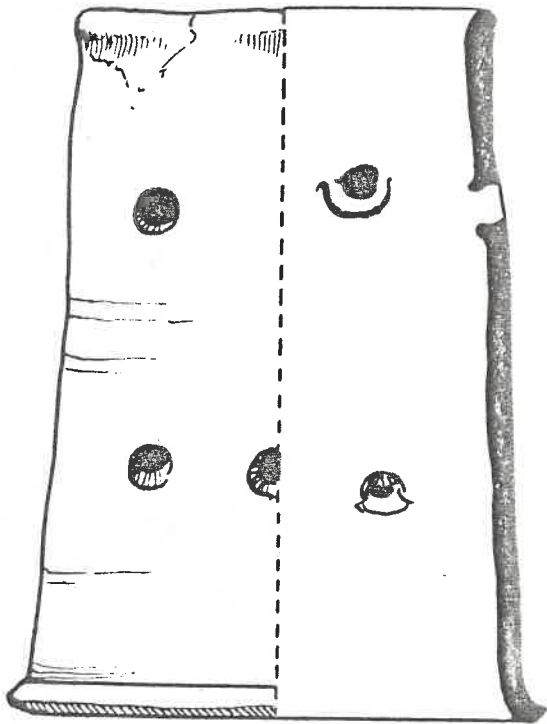
27

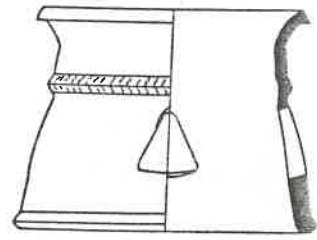
28

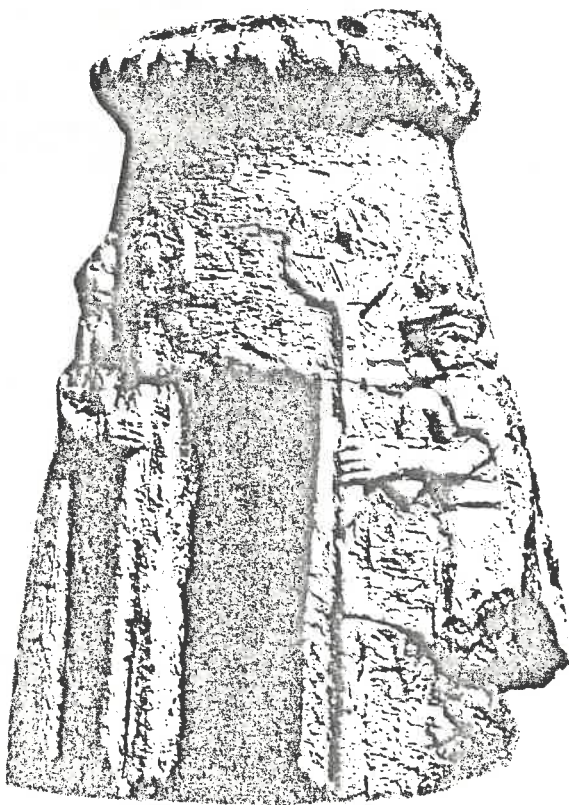
29

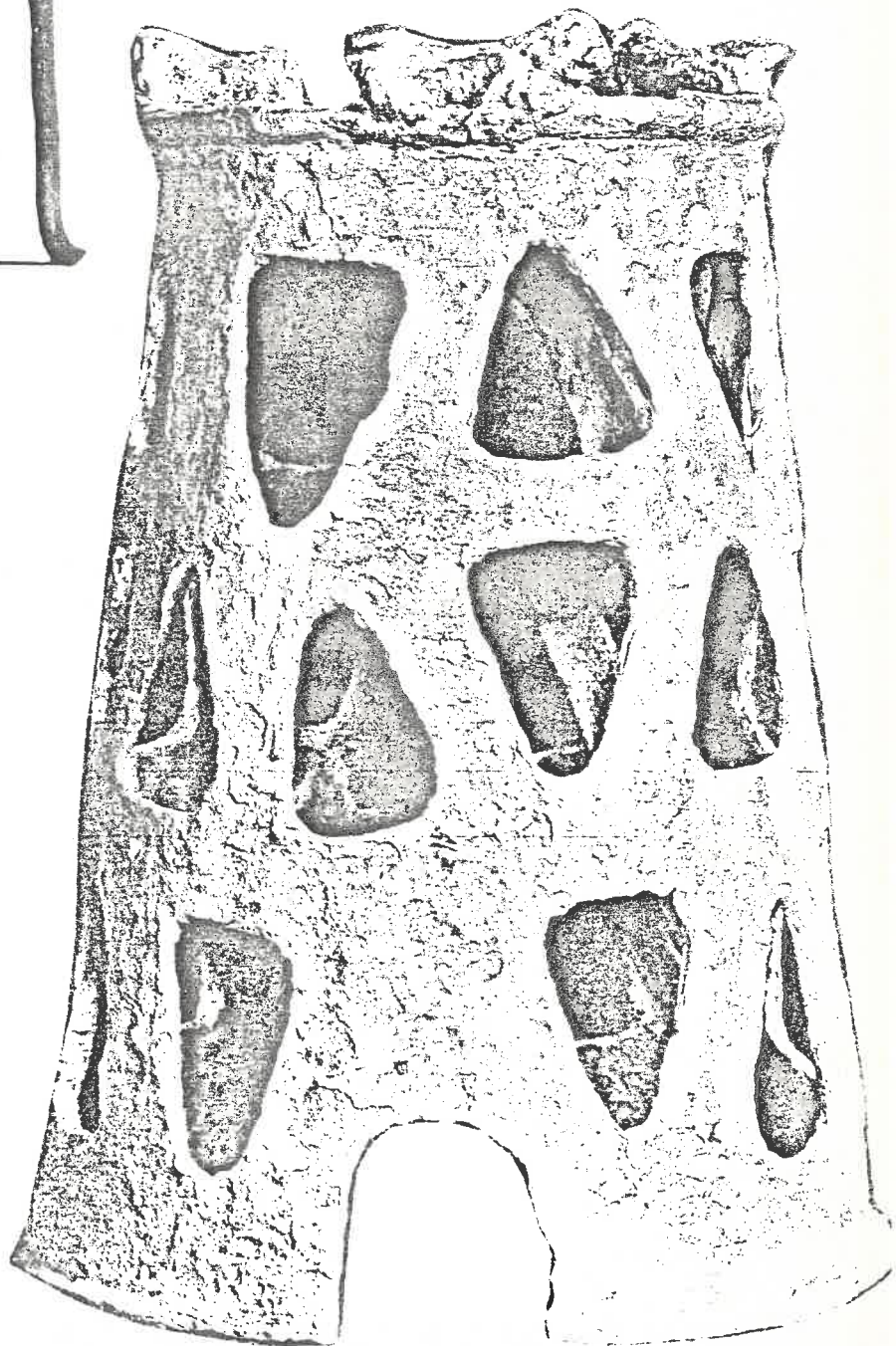
30

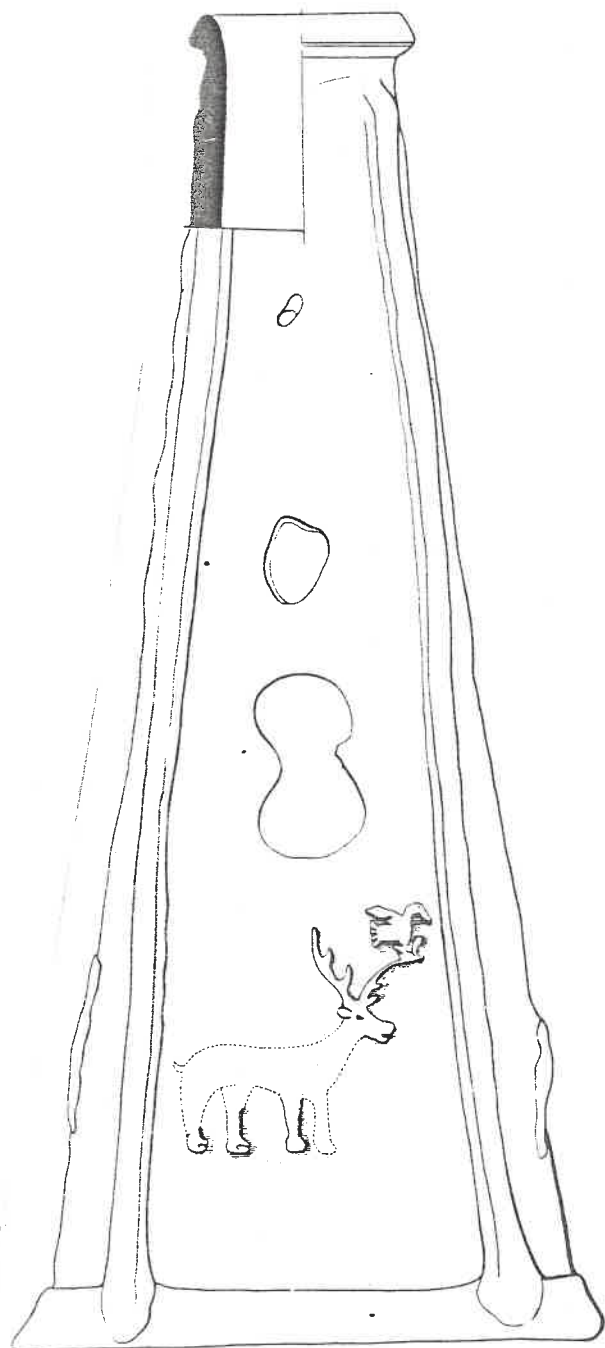
31

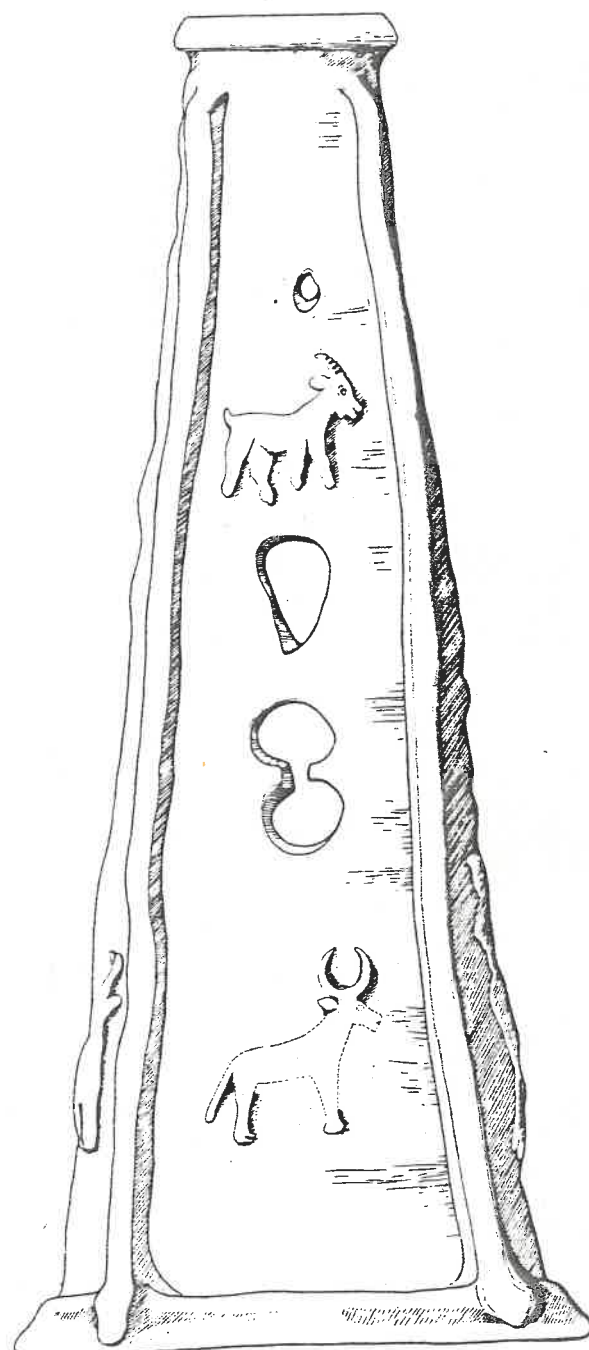
32

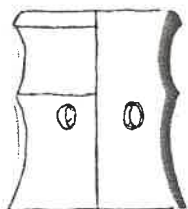
33

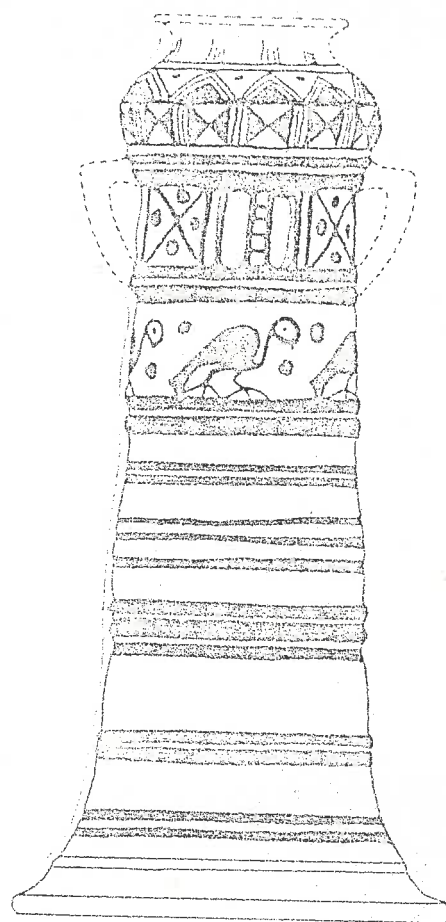
C

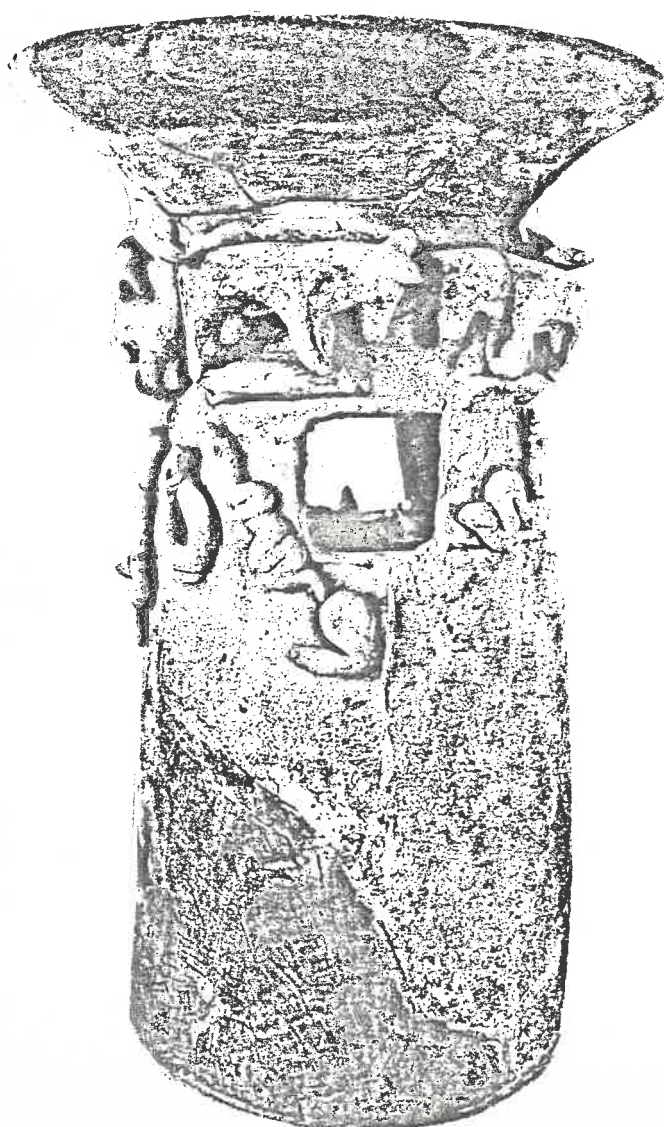
D

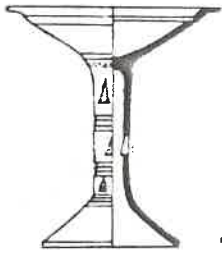
35

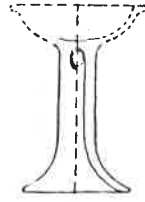
36

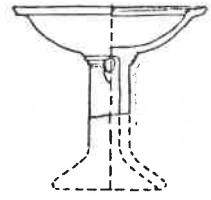
37

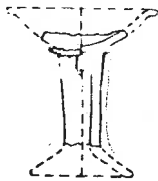
38

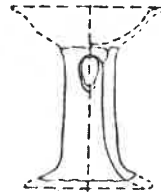
39

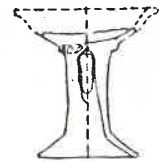
40

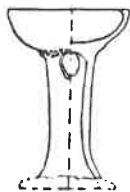
41

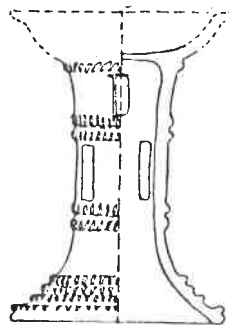
42

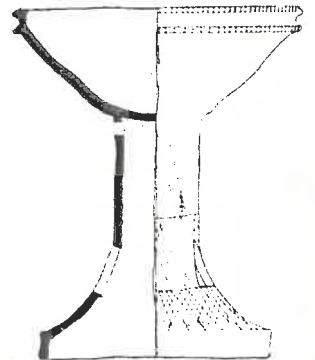
43

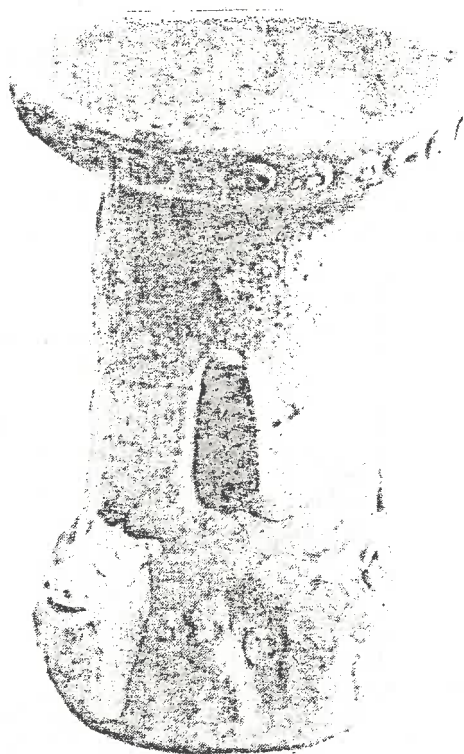
44

45

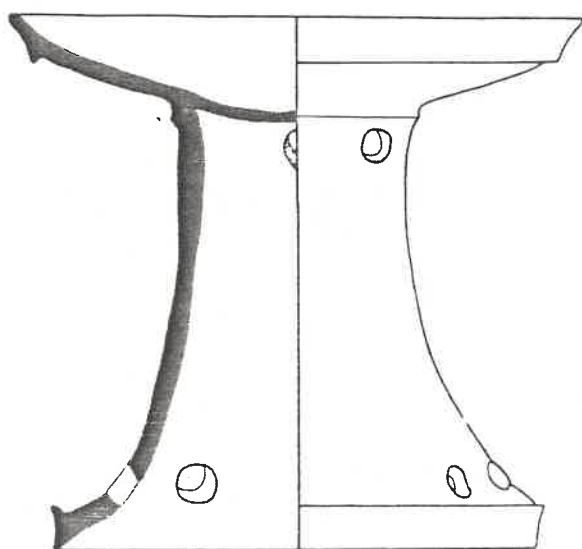
46

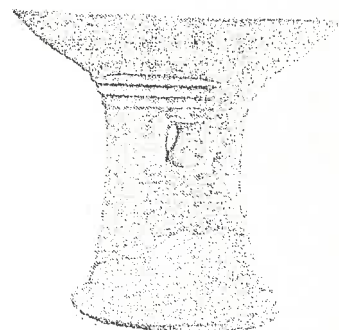
50

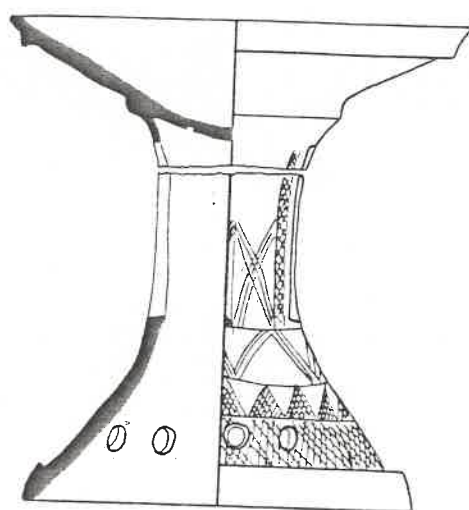
51

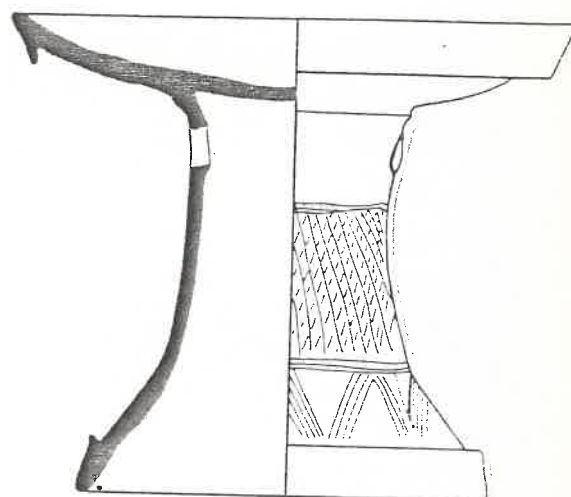
52

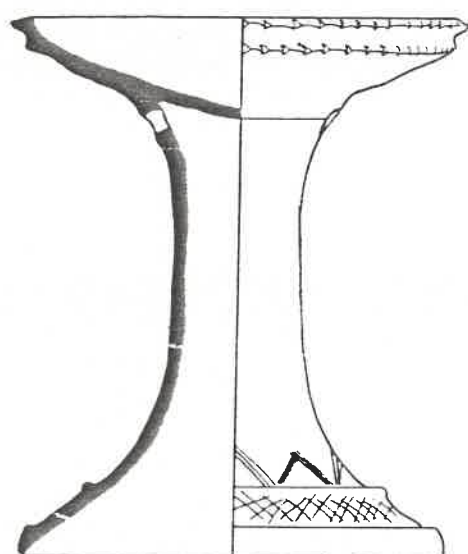
53

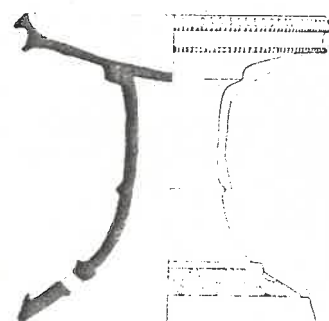
54

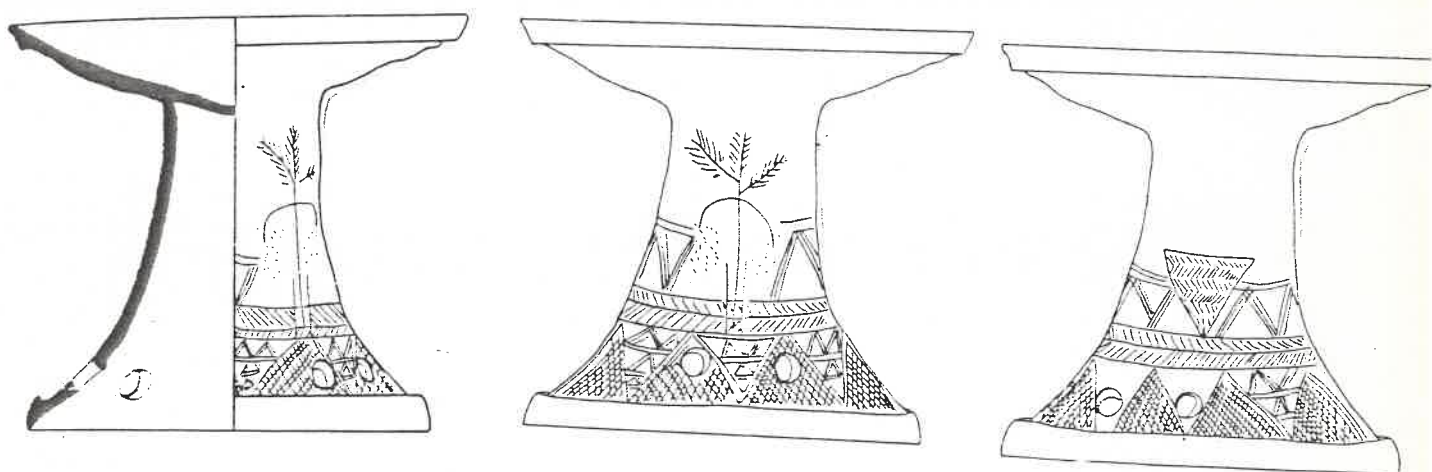
55

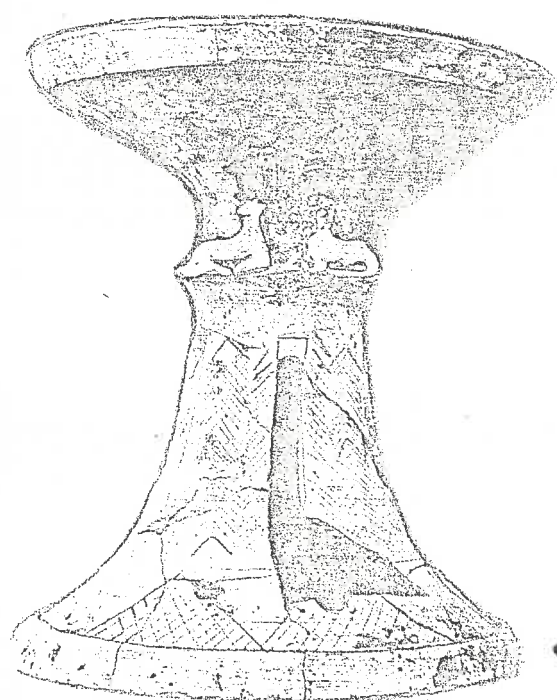
56

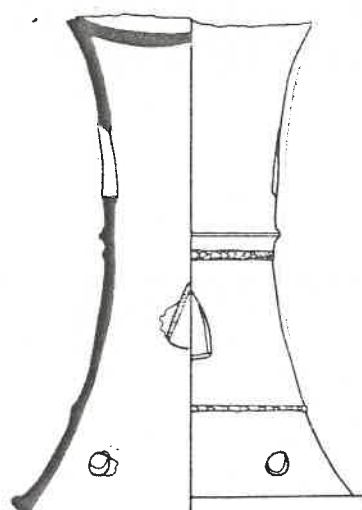
57

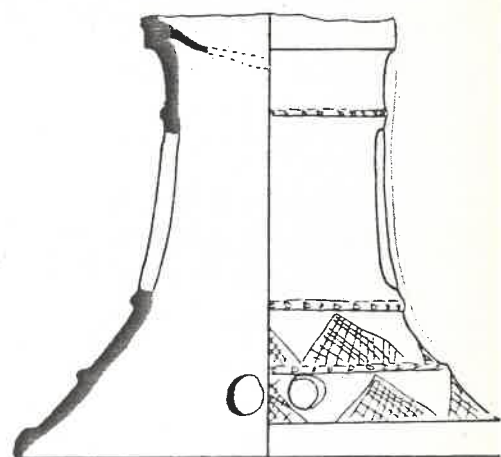
58

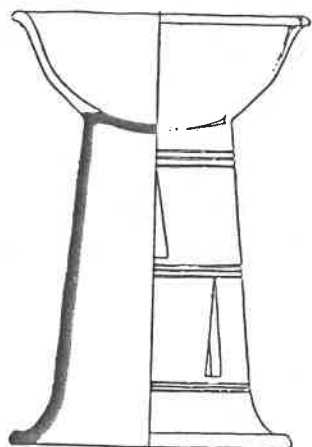
59

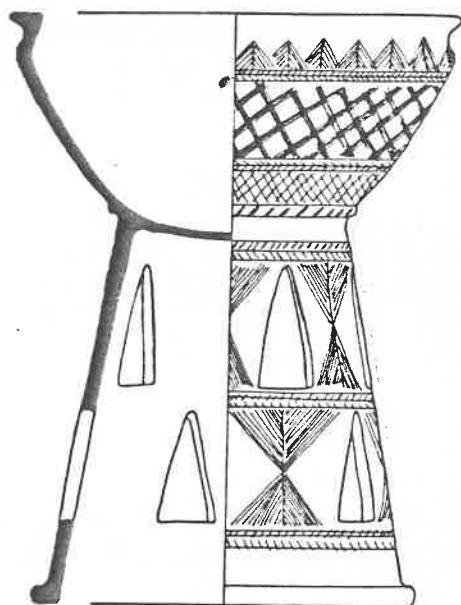
60

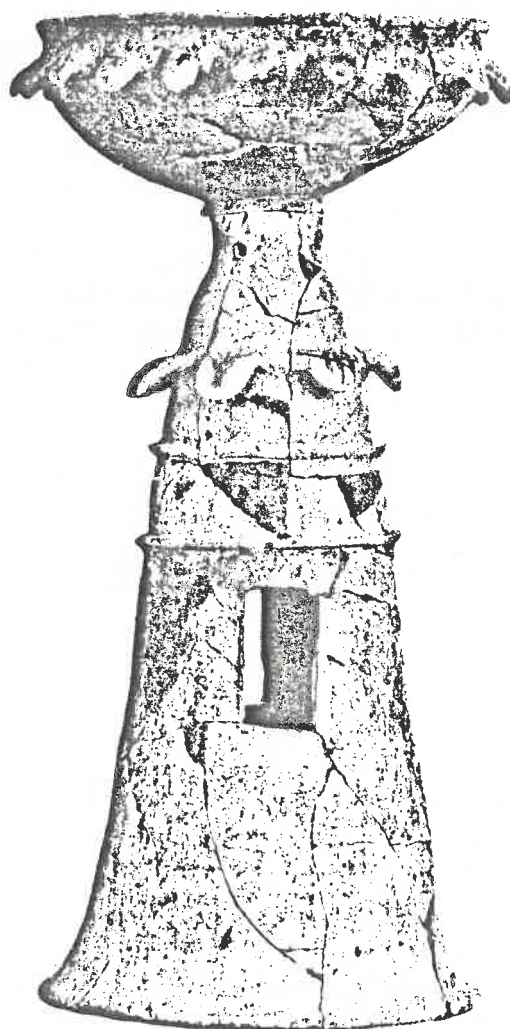
61

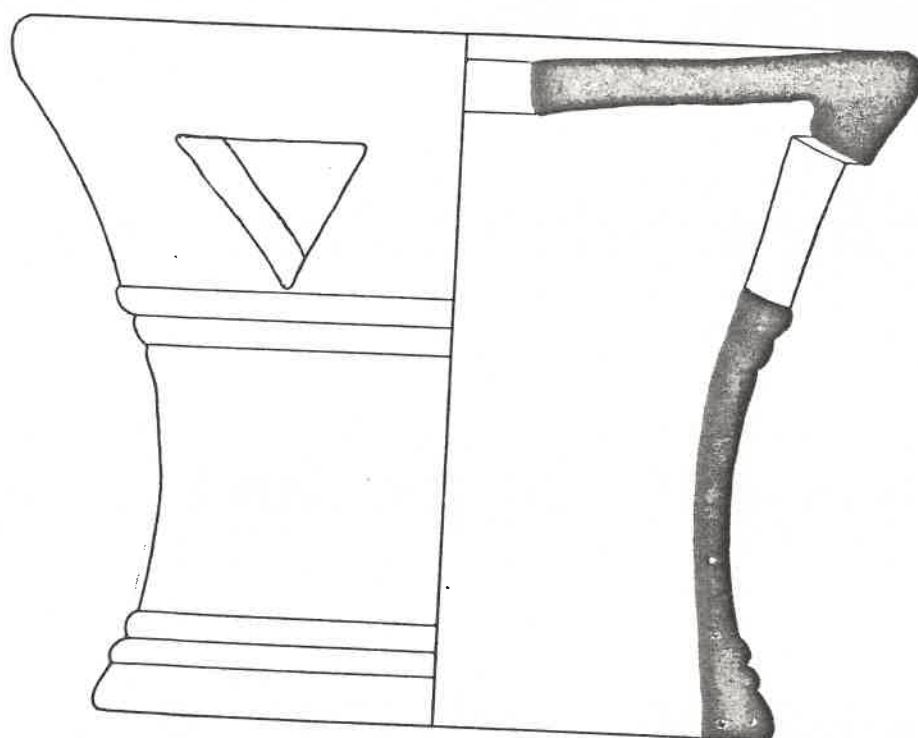
66

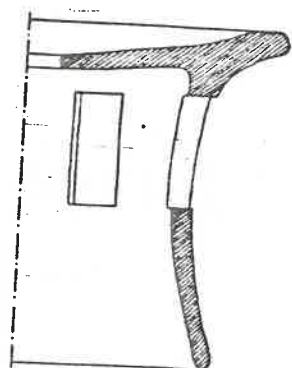
67

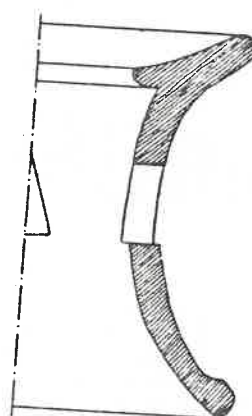
68

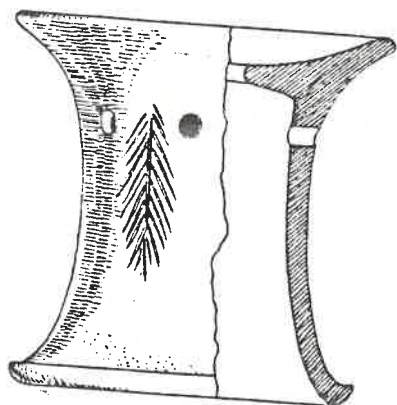
73

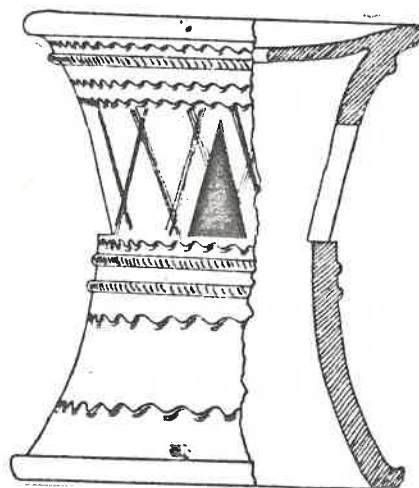
74

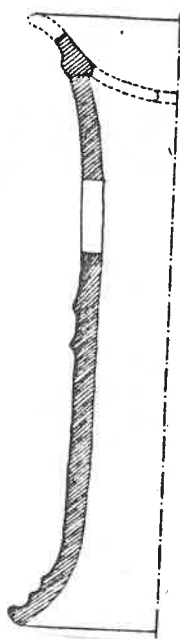
75

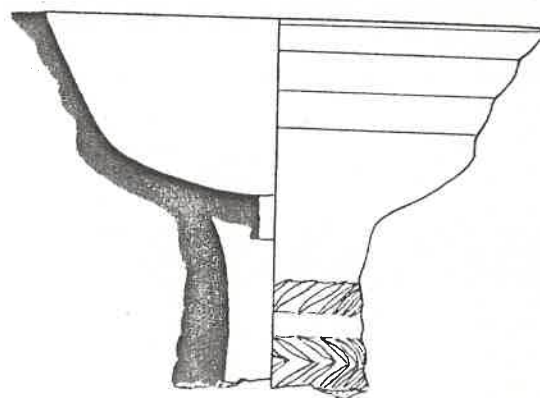
76

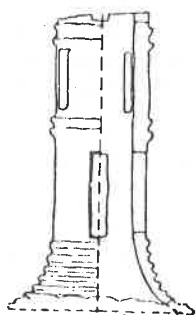
77

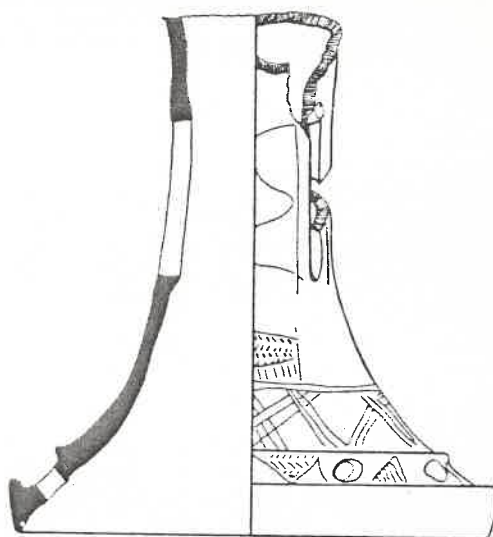
78

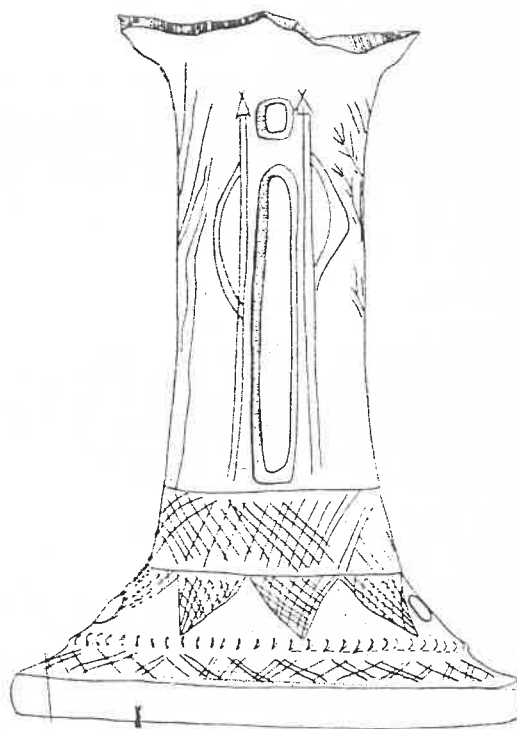
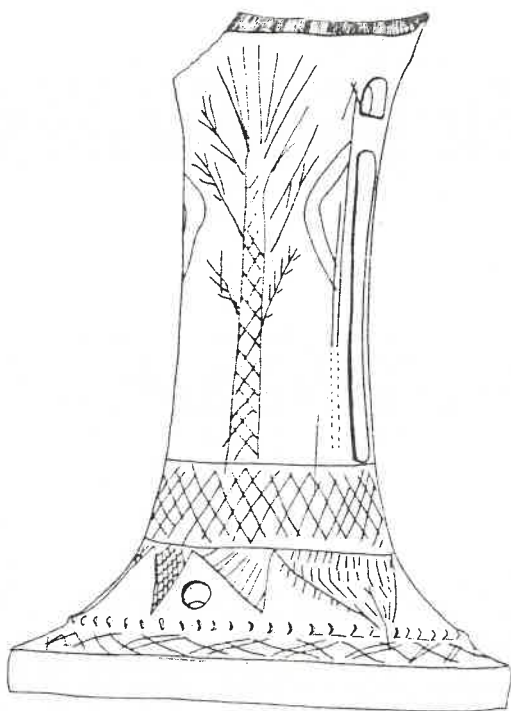
79

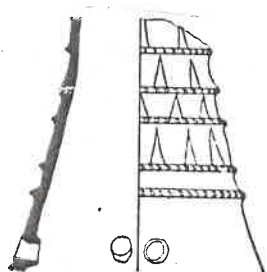
87

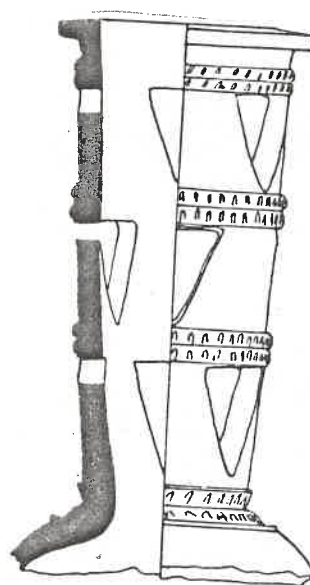
88

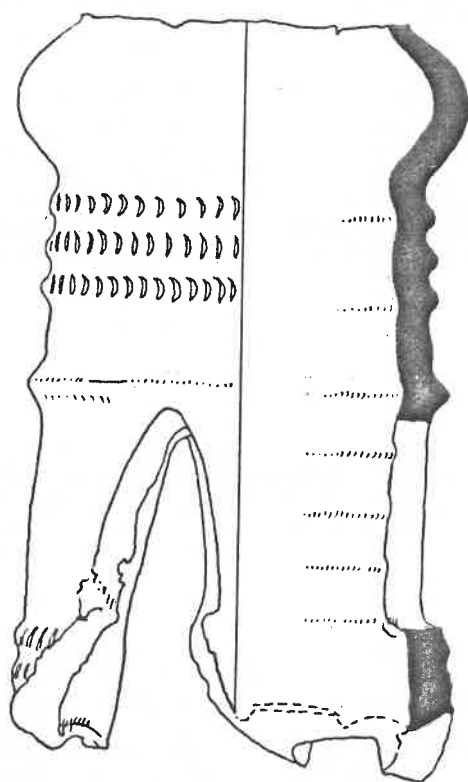
89

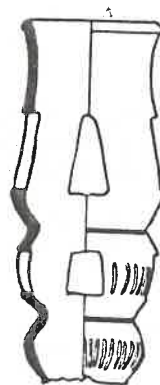
90

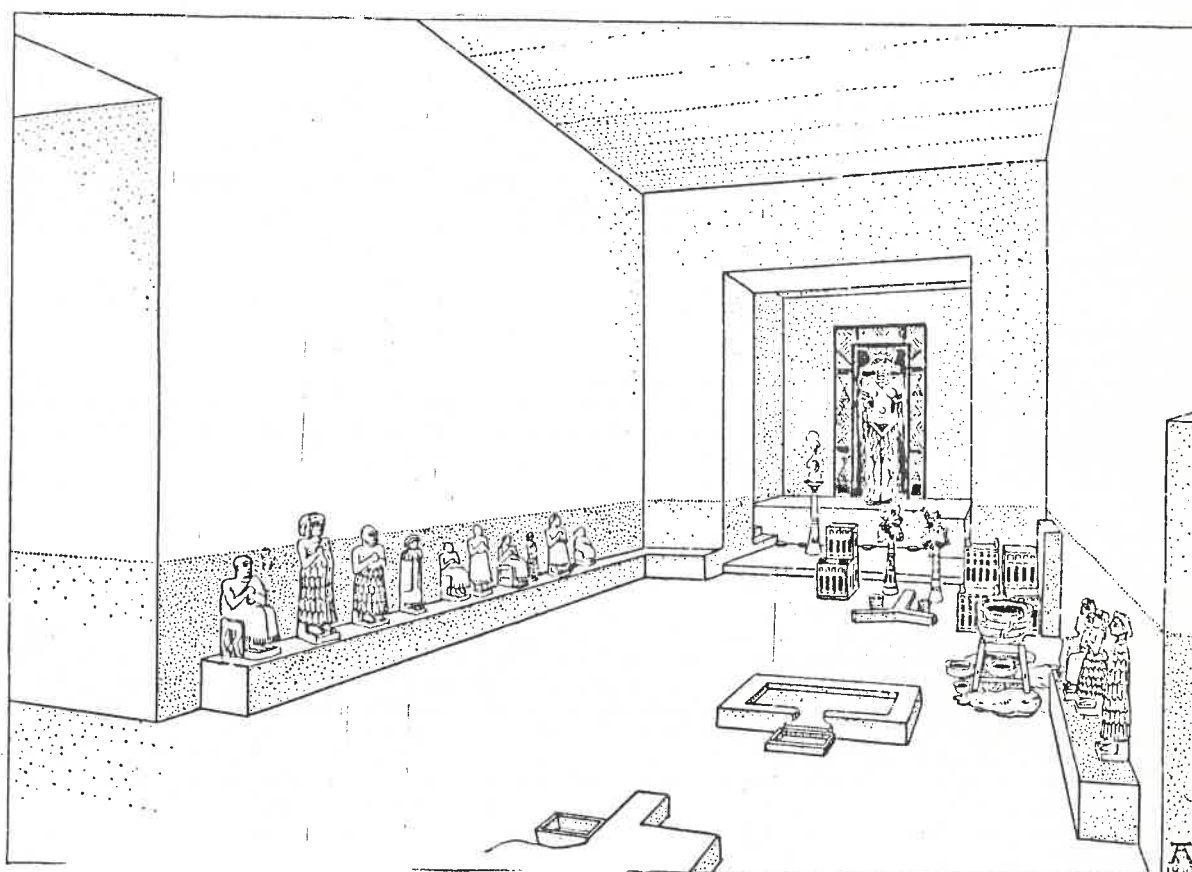
91

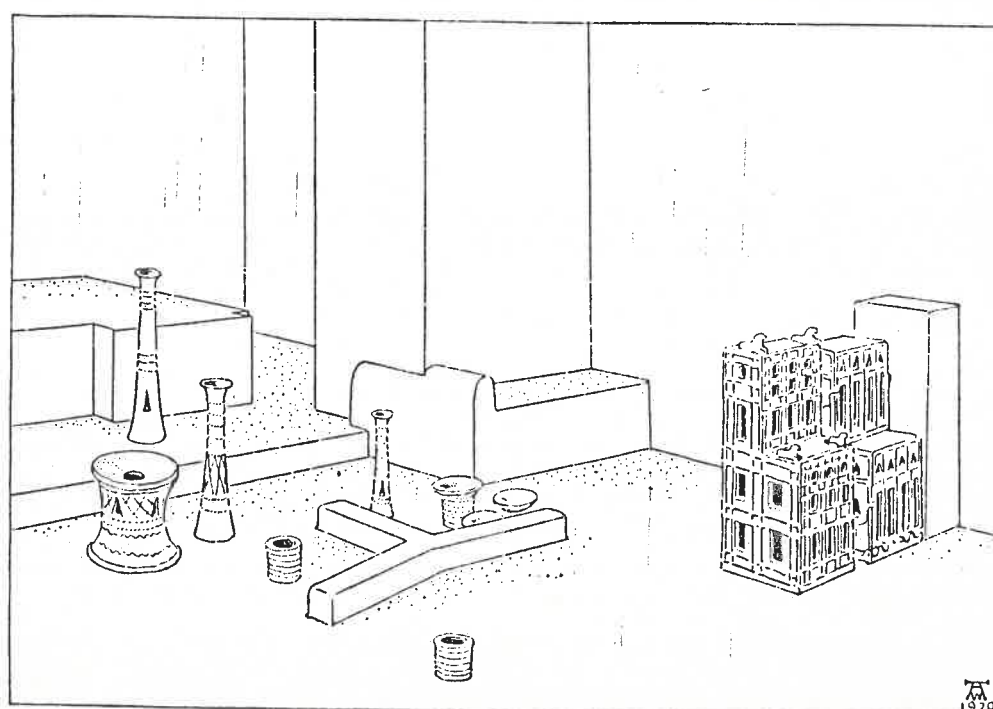
92

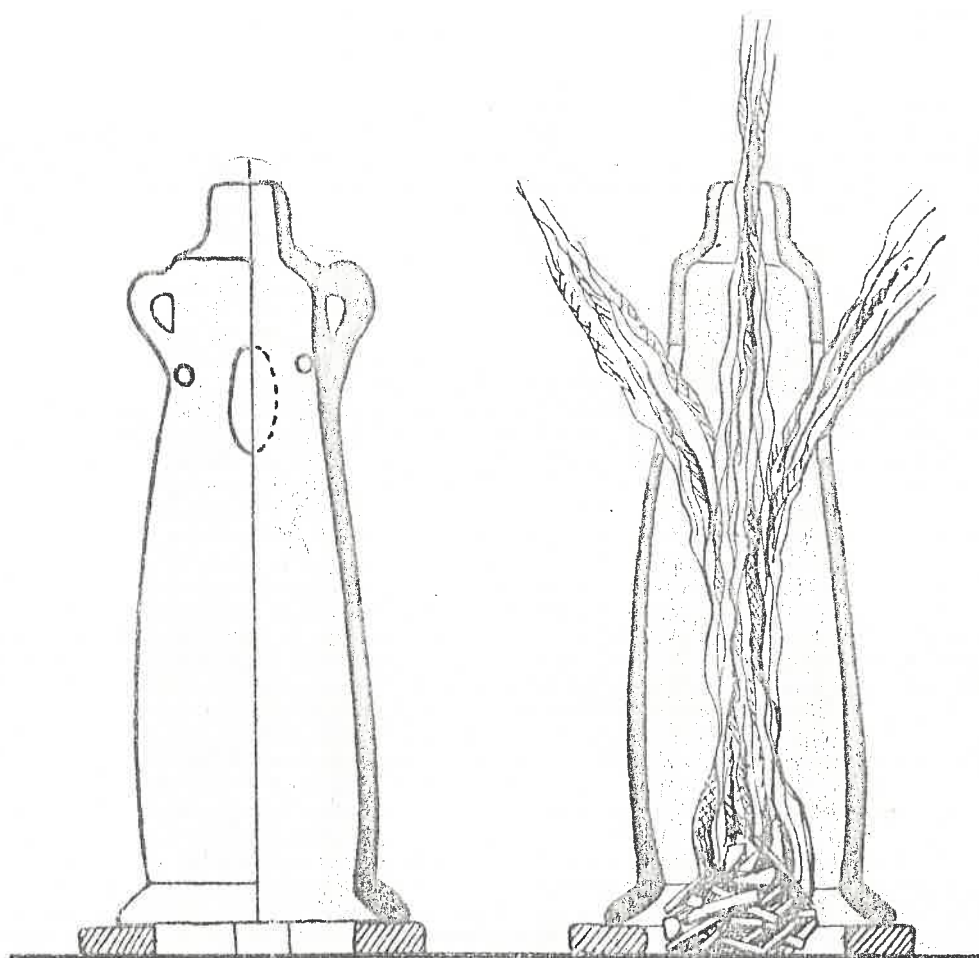
93

res. a

res. b

	İRAK										SURIYE					TÜRKİYE				İSRAİL		LÜBNAN	
	Tepce Gaurd	Tell Billa	Tell Tayd	Assur	Nuzi	Babil	Kis	Abu Salabikh	Ur	Saïyei Jumar	Tell Chera	Tell Brak	Hamd	Ugarit	Tell Faraj	Tell Khouayrah	Alalah	Mislihtepa	Tepecik	Megiddo	Tell Taanek	Kavid el-Loz	Byblos
I.1											+												
I.2.1		+		+	X			+			+	+					X				X		
I.2.2		+		+								+										X	
I.3.1		+			X																		
I.3.2				+							+			X							X		
I.4		+			X	X	+																
I.5			X																				

mö IIIbin = +

mö IIbin = X

İRAK

	Tepe Gavid	Tell Billa	Tell Taya	Assur	Nuzi	Babil	Kiş	Abu Salabikh	Ur	Sa'iyel Tumar	Tell Chusera	Tell Brak	Hama	Ugarit	Tell Frai	Tell Khoyunrah	Alalah	Arslankepe	Tepecik	Meydado	Tell Taanah	Kamid el-Loz	Byblos
I.1																							
I.2.1		e		e	e						e	e					k			e			
I.2.2				e																		e	
I.3.1																							
I.3.2				e							e			e					bk				
I.4														k									
I.5		b																					

Boya Bezek: b

Kabartma Bezek: k

Boya ve Kabartma Bezek: bk

Ensize Bezek: e

Ensize ve Kabartma Bezek: ek

	IRAK										Syria								Türkiye			Israel		Lübnan	
	Tape	Tell Gdwrd	Tell Billa	Tell Tayd	Assur	Nuzi	Babil	Kis	Abu Salabikh	Ur	Sali'el Tumm	Tell Chusera	Tall Bral	Hama	Ugarit	Tell Fray	Tell Khoueyfah	Ala lah	Arslan tpe	Tepecik	Mesiddo	Tell Taanak	Kavid al-Loz	Byblos	
II.1.1																								+	
II.1.11									+	+				x				x							
II.1.2								+	+	+						x		x							
II.1.3								+	+	+	+													+	
II.1.4				+																+	x				
II.1.5																						x			

mö.III bin = +

mö.II bin = x

	İRAK										Suriye					Türkiye				İsrail		Lübnan		
	Tepe GAWRA	Tell Billa	Tell Tay	İssur	Nuzi	Babil	Kis	Abu Salikh	Ur	Salihel Tumor	Tell Cherd	Tell Bask	Hama	Ugarit	Tell Faray	Tell Khouaymah	Alalah	Anlatipe	Tepelik	Megiddo	Tell Taanah	Kamid el-Loz	Byblos	
II.11																								x
II.11.1								e	e								e							
II.12								e	e	e														
II.13																								
II.14			e																		bk			
II.15																								ek

Boya Bezek: b

Ensiye Bezek: e

Kabartma Bezek: k

Ensiye ve Kabartma Bezek: ek

Boya ve Kabartma Bezek: bk

	IRAK										SURIYE								TÜRKIYE			İSRAİL		LÜBNAN								
	Tape	Tell	Tell	Tayad	Assur	Nuzi	Babil	Ki9	Abu	Sabikh	Un	Salibi/	Jumr	Tell	Chura	Tell	Brak	Hama	Ugarit	Tell	Faraj	Tell	Ikhonayrah	Alalah	Arslantepe	Tepceik	Megiddo	Tell	Taanak	Kamid	el-Loz	Byblos
II.2.1					+																											
II.2.2.1					+	x																										
II.2.2.2					+	x																										
II.2.3																		x														
II.2.4	 +					x																										

mö. III. bin = +

mö. II. bin = x

	IRAK										Suriye					Türkiye			israil		LÜBNAN		
	Tepe Gawra	Tell Billa	Tell Tayd	Assur	Nuzi	Babil	Kis	Abu Salabikh	Ur	Salliel Tumr	Tell Chera	Tell Brak	Hama	Ugarit	Tell Fay	Tell Khoyrah	Alalah	Amiantep	Tepelik	Mesiddo	Tell Taanak	Kamid el-Loz	Byblos
III.1				+												+							+
III.1.1																							
III.2									+				x										
III.3								+															
III.4					x				+														

mö. III bin = +

mö. II bin = x

	İRAK										Suriye				Türkiye				İsrail		LÜBNAN		
	Tepe Gawra	Tell Billa	Tell Tayd	Assur	Nuzi	Babil	Kis	Abu Salabikh	Ur	Sallil Tumr	Tell Chera	Tell Brak	Hama	Ugarit	Tell Fray	Tell Khouayrah	Alalah	Arslantepesi	Tepecik	Megiddo	Tell Taanak	Kamid el-Loz	Byblos
III.1																							
III.1.1																ek							
III.2									e														e
III.3																							
III.4					e																		

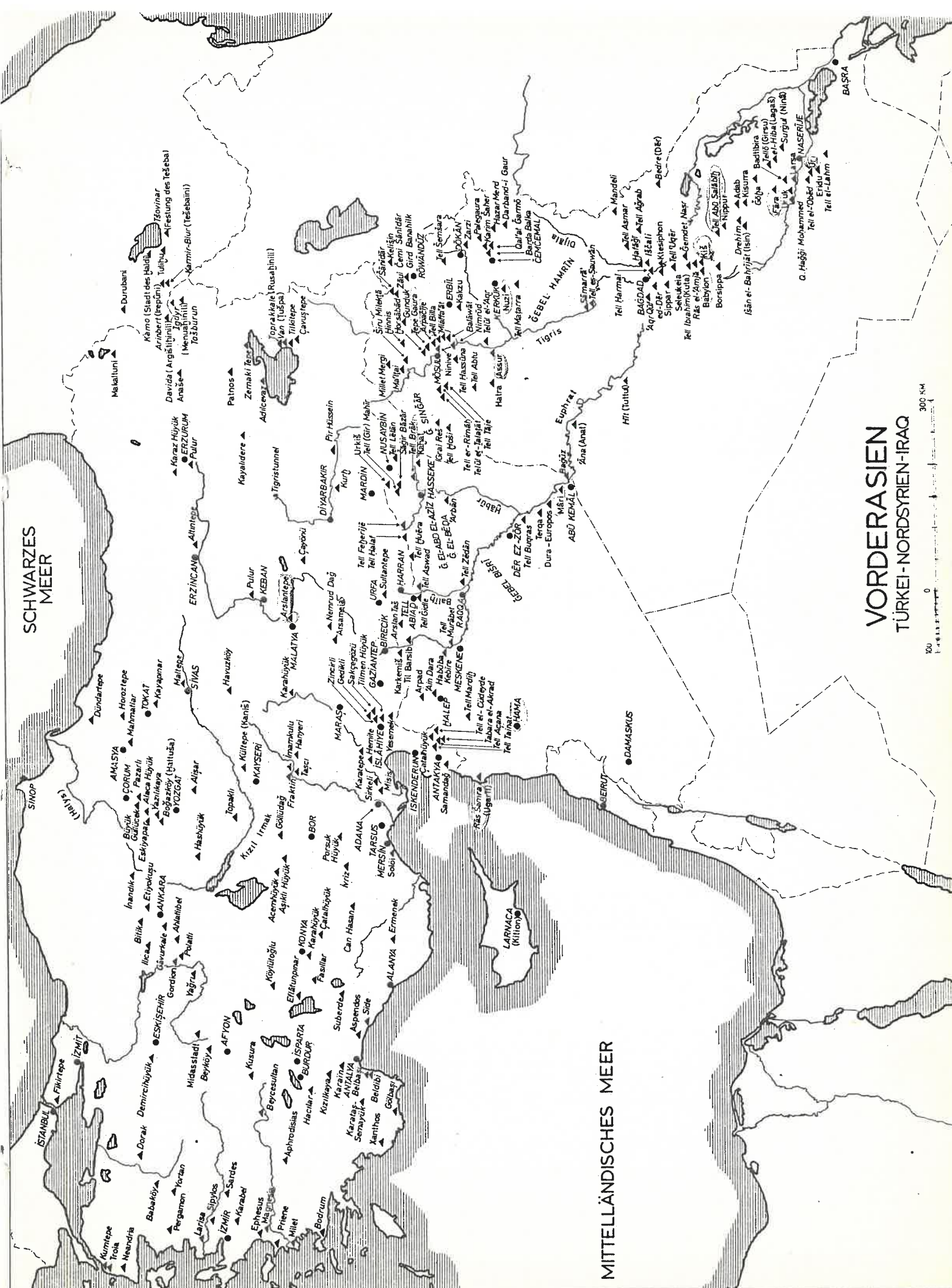
Boya Bezek: b

Kabartma Bezek: k

Boya ve Kabartma Bezek: bk

Ensiz Bezek: e

Ensiz ve Kabartma Bezek: ek

SCHWARZES
MEER

MITTELLÄNDISCHES MEER

VORDERASIEN
TÜRKEI-NORDSYRIEN-IRAQ

0 100 200 300 KM

